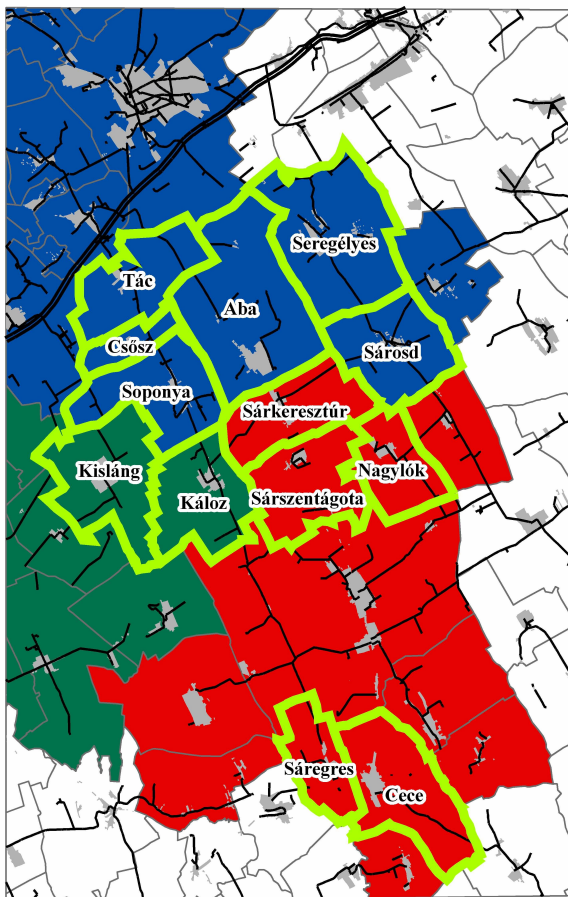

Sárvíz Kistérség - HÍD, AMELY ÖSSZEKÖT

- Enyingi Statisztikai Kistérség
- Székesfehérvári Statisztikai Kistérség
- Sárbogárdi Statisztikai Kistérség

AZ ABAI KISTÉRSÉG FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA ÉS STRATÉGIAI PROGRAMJA

Készült a Közép-Pannon Regionális Fejlesztési Rt. gondozásában

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETŐ.....	3
AZ ORSZÁGOS FEJLESZTÉSPOLITIKAI KONCEPCIÓ ÉS ANNAK KISTÉRSÉGI SZINTŰ MEGFELELTETÉSE.....	4
AZ ORSZÁGOS TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ ÉS ANNAK KISTÉRSÉGI SZINTŰ MEGFELELTETÉSE.....	13
A KÖZÉP-DUNÁNTÚLI REGIONÁLIS OPERATÍV PROGRAM ÉS ANNAK KISTÉRSÉGI SZINTŰ MEGFELELTETÉSE.....	30
TELEPÜLÉSI JÖVŐKÉPEK, ALAPVETÉSEK, KISTÉRSÉGI VONATKOZÁSOK.....	46
ABA	47
CSŐSZ	51
KÁLOZ	55
SÁRKERESZTÚR	58
SÁROSD	62
SÁRSZENTÁGOTA	65
SEREGÉLYES	68
SOPONYA	71
TÁC	74
A KISTÉRSÉG FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA.....	77
A KONCEPCIÓ KIDOLGOZÁSÁNAK ELVI ALAPJAI.....	78
PROBLÉMA-FA.....	79
CÉL-FA.....	80
FŐ PROBLÉMÁK.....	80
KÖZPONTI PROBLÉMA.....	80
CÉLKITŰZÉSEK	80
ÁLTALÁNOS (ÁTFOGÓ) CÉL.....	80
INTÉZKEDÉSEK, INTÉZKEDÉSI IRÁNYOK.....	80
JÖVŐKÉP.....	82
STRATÉGIAI PROGRAM	88
STRATÉGIAI INTÉZKEDÉSEK.....	89
A STRATÉGIAI PROGRAMOZÁS TOVÁBBFEJLESZTÉSE.....	92

Bevezető

Az Abai kistérség a Belügyminisztériumtól támogatást nyert a fejlesztési koncepciójának és stratégiai programjának (továbbiakban: Program) a kidolgozására. A megbízás szerint a 2007-2013 időszakra és 2020-ra kitékintő Programot úgy kell kidolgozni, hogy annak tartalma és szerkezete összhangban legyen az országos és regionális szintű programok tartalmával és szerkezetével, annak érdekében, hogy az elvi és gyakorlati kapcsolódások egyértelműen kimutathatóak legyenek, megkönnyítve ezáltal a program véghezvitelét.

A feladat megfogalmazásakor az országos szintű programozási-tervezési folyamat a II. Nemzeti Fejlesztési Terv (NFT II.) kidolgozásához kapcsolódott. Ennek elvi alapjai, cél- és intézkedési rendszerének felépítése követte az I. Nemzeti Fejlesztési Terv elvi szerkezetét, cél- és intézkedési rendszerét. Időközben ez az elvi alap országos szinten felülvizsgálatra került. Az új megközelítésben a NFT II. cél-, program- és eszközrendszerét közép- és hosszú távú fejlesztéspolitikai koncepcióra, illetve az erre alapozott területfejlesztési koncepcióra támaszkodva kell meghatározni, annak érdekében, hogy az EU-s csatlakozás utáni Magyarország ciklusokon átívelő nemzeti stratégia alapján fejlődjön. A fenti két alapidokumentumot (Országos Fejlesztéspolitikai Koncepció - OFK és Országos Területfejlesztési Koncepció - OTK) az Országgyűlés 2005 év végén hagyta jóvá. Ezzel szükségessé és lehetségessé vált az országos és regionális fejlesztési tervek felülvizsgálata és aktualizálása.

Az NFT II. ez év novemberében került véglegesítésre és jelenleg van folyamatban a regionális és ágazati operatív programok elfogadása. A koncepció kidolgozását ez kevésbé, de a stratégiai program összeállítását már érintette ez a tény, mivel a köztes dokumentumok csupán irányadó jelleggel kerülhettek figyelembe vételre. A stratégia program véglegesítése így már az operatív programozási szakaszban történhet meg.

A jelen dokumentáció tehát a kistérség fejlesztési koncepcióját, a stratégiai programok első, egyeztetésre és pontosításra alkalmas változatát foglalja magába. Véglegesítésük az ágazati operatív programok megjelentetése után lehetséges, mivel ekkor tisztázódnak a regionális programokon túlmutató kapcsolódási lehetőségek.

A jelen dokumentum első - vizsgálati és elemző - szakasza ez év első negyedében került kidolgozásra és elfogadásra. Ez a szakasz értékelte az országos és regionális szinten abban a fázisban kidolgozott fejlesztési előirányzatait a kistérség szempontjából, azaz kimutatta a lehetséges kapcsolódásokat, megfelelőségeket az országos célok és a kistérségi célok között. Tárgya volt továbbá a vizsgálati szakasznak a települések számára kidolgozott JÖVŐKÉPEK és ezeket alátámasztó indoklások/érvek értékelése a kistérségi szintű megfeleltetés szempontjából, azaz az egyes települési célok, lehetőségek és intézkedések közül melyek érvényesítendőek kistérségi szinten és melyek helyi szinten.

Bemutatásra került az országos fejlesztéspolitikai elvek és az provizorikus (ideiglenes) Közép-Dunántúli Regionális Operatív Program közötti kapcsolati rendszer (ennek várható a módosulása a NFT II. újabb változatának az alapján), valamint a kistérségi kapcsolódások ehhez a rendszerhez. Mivel a jelen dokumentum összeállításakor a regionális operatív program elfogadott változata már rendelkezésre állt, az ehhez való csatlakozások már egyértelműen kimutathatókká váltak.

Székesfehérvár, 2006 november

A Szerzők

Az Országos Fejlesztéspolitikai Koncepció és annak kistérségi szintű megfeleltetése

I. ÁTFOGÓ CÉLOK AZ ORSZÁG FEJLESZTÉSÉBEN

Országos Fejlesztéspolitikai Koncepció	Kistérségi megfeleltetés
A fő cél, hogy Magyarország 2020-ra Európa egyik legdinamikusabban fejlődő országa legyen, ahol emelkedik az emberek életszínvonala, és javul életminőségük, vagyis ahol: – több a munkahely, – magasabbak a jövedelmek és jobbak a munkahelyek, – biztonságos, tiszta és jó minőségű a lakókörnyezet, – egészségesebb és hosszabb az élet. Ennek alapján a <u>fejlesztéspolitika átfogó célja</u>, hogy 2020-ra az országban megteremtődjön: – az értékteremtés tartós növekedését biztosító <i>versenyképes Magyarország</i>, – a társadalmi, gazdasági és területi kohézió erősítésével az <i>igazságos Magyarország</i>, – a jövő generációk számára szükséges erőforrások biztosításával és védelmével a <i>biztonságos Magyarország</i>.	Az országos szinten meghatározott célrendszer a kistérség céljaival teljes mértékben egybeesik, a helyi fejlesztéspolitika eddig is már ezeknek az igényeknek a jegyében alakult. A kistérség számára ezek az átfogó célok konkrét tartalmat kapnak, az alábbiak szerint: – a <i>versenyképesség</i> ⇒ vonzó élettér, – az <i>igazságosság</i> ⇒ szociális egyensúly, – a <i>biztonságosság</i> ⇒ a fejlődés fenntarthatósága.

II. ÁTFOGÓ KÖVETELMÉNYEK ÉS TERÜLETPOLITIKAI CÉLOK

Országos Fejlesztéspolitikai Koncepció	Kistérségi megfeleltetés
<u>Átfogó követelmények:</u> – az esélyegyenlőség biztosítása a nők és a férfiak, a romák és a fogyatékkal élők számára, – a fenntarthatóság biztosítása mind a környezet (a természet, a táj, a kulturális örökség), mind a társadalom és a gazdaság szempontjából, – az infokommunikációs technológiák széles körű alkalmazása, az alkalmazás feltételeinek biztosítása, – a foglalkoztatás növelése, – a biztonság szempontjainak érvényesítése. A harmonikus területi szerkezet eléréséhez és a kiegyensúlyozott területi fejlődés biztosításához szükséges <u>területpolitikai célok</u> 2020-ig a következők: – a térségi versenyképesség ösztönzése, – a területi felzárkózás megteremtése, – a fenntartható térségfejlődés és örökségvédelem, – a területi integrálódás Európába, – a decentralizáció és a regionalizmus.	A kistérség helyzetéből adódóan: – az esélyegyenlőség, – a fenntarthatóság és – az infokommunikációs technológiák átfogó kiterjesztése jelentkeznek elődleges hangsúllyal. Más térségekhez képest kevésbé akut a foglalkoztatás kérdése és a fejlődési perspektívák szűkülése sem fenyegető kérdés. A kistérség keretein belül: – a kistérség versenyképességének a növelése – belső integráció, – fenntartható környezet, – nagyterületi kapcsolatokban pedig a karakters mikrorégió kialakítása ...jelenti a helyi területpolitika alakításának fő irányát.

III. STRATÉGIAI CÉLOK 2020-IG	
Országos Fejlesztéspolitikai Koncepció	Kistérségi megfeleltetés
Magyarország középtávú fejlesztéseinek irányultsága az Európai Unió lisszaboni stratégiája alapján a versenyképesség javítása és a foglalkoztatás növelése. Az ország fejlettségi szintjéből adódóan ezeken túlmenően a társadalmi és területi kohézió, valamint a fenntartható fejlődés megvalósítása is alapvető stratégiai kérdés. Az átfogó célok megvalósulását az alábbi 8+1 stratégiai cél teljesülése segíti elő: 1. <i>A gazdaság versenyképességének tartós növekedése:</i> ○ kiemelt figyelmet kell fordítani a kis- és középvállalkozások fejlesztését elősegítő gazdasági környezet megteremtésére, a vállalkozások tevékenységének ösztönzésére. ○ meg kell teremteni a feltételeit annak, hogy a vállalkozások növelni tudják termelékenységüket a magas hozzáadott értékű tevékenységek arányának növelésével. ○ a fejlesztéspolitikának a gazdaság olyan területeire érdemes összpontosítania, amelyek hosszabb távon is kedvező növekedési kilátásokkal rendelkeznek, építenek a hazai (helyi) adottságokra, és jelentős kisugárzó hatást fejtenek ki más szektorokra is. ○ az állam a vállalkozások innovációs és K+F-tevékenységének ösztönzésével kell segítse a létrejövő új kutatási eredmények gazdasági hasznosulását. ○ a termelőszektor versenyképességének növeléséhez szükség van a korszerűsödő mezőgazdaság (benne az erdőgazdálkodás, halászat) hozzájárulására is. ○ a gazdaság számára kiemelkedően fontos szolgáltató szektoron belül is jelentős növekedési potenciállal bír a turizmus, amelynek az ország földrajzi (kelet és nyugat, valamint észak és dél közötti „találkozópontra”), természeti (kiemelten a termál- és gyógyvízkihasználás) és kulturális adottságaira kell építenie. ○ hazánk kedvező földrajzi fekvése jó lehetőséget kínál a növekvő nemzetközi kereskedelmi-szállítási szolgáltatások iránti kereslet kielégítésére, ami hosszú távon jelentős hatással lehet a növekedésre, a gazdaság versenyképességére. Ennek megfelelően alapvető fontosságú a logisztika, a kombinált közlekedési és szállítási rendszerek fejlesztése. ○ a gazdaság térbeli szerkezetének javítása, a gazdasági fejlődés térbeli kiterjesztése a regionális-területi kiegyensúlyozottság megteremtésének szempontjából is alapvető fontosságú, hogy a gazdasági	Ezek a stratégiai célok a kistérség szintjén az alábbiak szerint értelmezhetők: 1. <i>A gazdaság versenyképességének tartós növekedése:</i> ○ kistérségi szinten a gazdasági környezet fejlesztése első sorban az infrastruktúra és a területfelhasználás szabályozási környezetének a fejlesztésével érhető el. Egy térségi szinten kidolgozott területfejlesztési és területrendezési terv nagymértékben segítené ezt a folyamatot. ○ a Börgöndi repülőtér fejlesztési programja megfelel ennek a követelménynek. El kell érni, hogy a várható fejlődés haszna a kistérség érintettsége mértékében helyben is maradjon. ○ a kidolgozott kistérségi mezőgazdasági program megvalósítása érdekében mozgósítani kell a potenciális partnereket, fel kell tárnai a vállalkozói érdekeltségeket. A LEADER+ program megadja ennek a kereteit. ○ alapprogramként ki lehet indulni a Dél-kapuja és a kistérségi turizmusfejlesztési programokból. Fel kell erősíteni ezeknek a programoknak a befektetési cél-programokká alakítási folyamatát (területrendezés, tulajdonrendezés, konzorciumszervezés, marketing, stb.). ○ a Börgöndi reptér-programra felfűzhetők a logisztikai fejlesztések. Jelentős lehetőségek tartalékok vannak a mezőgazdasági logisztika kialakításában.

erőforrások hasznosítására, az agglomerációs előnyök kiaknázására az országnak ne csupán néhány térsége legyen képes 2. <i>A foglalkoztatás bővítése:</i> ○ alapcél, hogy mindenkinek aki akar és tud dolgozni, legyen munkája. Álljon rendelkezésre megfelelő számú és képzettségű munkavállaló a termelésüket, szolgáltatásaikat bővítő vállalatok számára. ○ a munkavállalás minden szakaszában érvényesülnie kell az esélyegyenlőségnek, különös tekintettel a nőkre, a romákra és a társadalmi vagy egyéb okokból hátrányos helyzetű csoportokra. 3. <i>A versenyképes tudás és a műveltség növekedése:</i> ○ korszerűsíteni kell az oktatásnak és a képzésnek mind az infrastrukturális, mind pedig az emberi feltételeit, javítani kell az emberi erőforrás minőségét, különösen az alapkészségek, az idegen nyelvek és az informatika területén. ○ az általános műveltség emelése, a kulturális szocializáció minőségének javítása érdekében erősíteni kell a kulturális alapszolgáltatások elérhetőségét a közösségi terek, a kulturális infrastruktúra fejlesztése révén, továbbá erősíteni kell a kultúra szerepét az oktatásban és képzésben. 4. <i>A népesség egészségi állapotának javulása:</i> ○ különös figyelmet kell fordítani a munkaképes népesség egészségének megőrzésére, továbbá bizonyos hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, így a romák és a szegénységben élők egészségi állapotának javítására. ○ mind szélesebb társadalmi rétegek számára kell megteremteni az egészséges, mozgásgazdag életmód feltételeit. ○ az egészségügy területén a fő cél az, hogy a megvalósuló fejlesztések következményeképpen jelentősen javuljon a magyar lakosság egészségi állapota, és a születéskor várható élettartam 2020-ra elérje el az Európai Unió tagállamainak átlagát. 5. <i>A társadalmi összetartozás erősödése:</i> ○ a méltó életfeltételeket, a társadalmi integráció lehetőségét, a közszolgáltatásokhoz való hozzáférést egy modern európai országban azok számára is lehetővé kell tenni, akik társadalmi helyzetük, betegségük, fogyatékoságuk, életkoruk vagy településük hátrányos helyzete miatt nem kapcsolódhatnak be a foglalkoztatásba. ○ az Európa egészére is jellemző romló demográfiai folyamatok, a lakosság elöregedése szükségessé teszi a személyi szolgáltatások fejlesztését. ○ a fejlesztések hozzájárulnak a közszolgáltatások	2. <i>A foglalkoztatás bővítése:</i> ○ biztosítani és fejleszteni kell a kistérség népességmegtartó erejét, a települések népességvonzását. ○ az eddigiekhez mérten nagyobb figyelmet kell fordítani az alternatív foglalkoztatási lehetőségek kiterjesztésére. 3. <i>A versenyképes tudás és a műveltség növekedése:</i> ○ a kistérségi oktatásfejlesztési program, az Ófalu, Etalonsport programok megvalósításával megteremtődnek az alapjai a helyi humán erőforrás képzésnek. ○ a településrehabilitációs programok megfelelő orientálásával kialakíthatóak a kívánt közösségi terek. 4. <i>A népesség egészségi állapotának javulása:</i> ○ a kistérségi egészségfejlesztési program alapprogramként biztosítani tudja a feltételeket ennek a célnak az eléréséhez. ○ ebben a vonatkozásban az elsődleges célcsoport a gyermek és fiatal korosztály. Az Etalonsport, a Dél-kapuja program, olyan közösségi programok is, amelyek ennek a célnak a megvalósítását is szolgálják. Kihasználhatók a vállalkozói lovassport bázisok, a meglévő és kialakítható vízisport bázisok (beleértve a sporthorgászatot is), valamint megvalósítása esetén nagyon jó hatékonysággal használható a kistérségi kerékpárút hálózat. ○ a kistérség önálló célt ebben a vonatkozásban nem fogalmazhat meg. 5. <i>A társadalmi összetartozás erősödése:</i> ○ elsődleges helyi tennivaló az akadálymentesítés. Fontos cél, hogy a kistérségi közösségi közlekedési rendszer kialakításra kerüljön olyan formában is, hogy megfeleljen a korlátozott mozgásképességűek igényeinek is. ○ továbbfejlesztendő az időskori gondozási rendszer, diverzifikált profilú közösségi és piaci alapú elemekkel.
--	---

minőségének és hatékonyságának a javításához. Segítik a méltatlan lakhatási és környezeti feltételek megváltoztatását, a helyi közösségek megtartó erejének növekedését, identitásuk megőrzését

6. *A fizikai elérhetőség javulása:*

- a fizikai elérhetőség javításának az is célja, hogy az országot és a régióit bekapcsolja az európai gazdasági térbe, javítsa a regionális és térségi központok, a meghatározó városok (fejlesztési pólusok) fejlődését, valamint a leszakadó (periferikus, aprófalvas, tanyás) térségek gazdasági és társadalmi felzárkózásának esélyét.

6. *A fizikai elérhetőség javulása:*

- legnagyobb előrelépést az M8-as gyorsforgalmi út és a Börgöndi repülőtér megvalósítása fogja jelenteni. Ezekkel a fejlesztésekkel a kistérség kapcsolatai nemzetközi szinten jegyzett kiváló színvonalúvá válnak. Fejleszteni kell a települések közötti kapcsolatokat, valamint meg kell teremteni a 63-as, 62-es főutak közötti közvetlen kapcsolatot (egyik fontos tárgya a kistérségi területrendezési terv-nek).

Forrás:

7. *A*

-

-

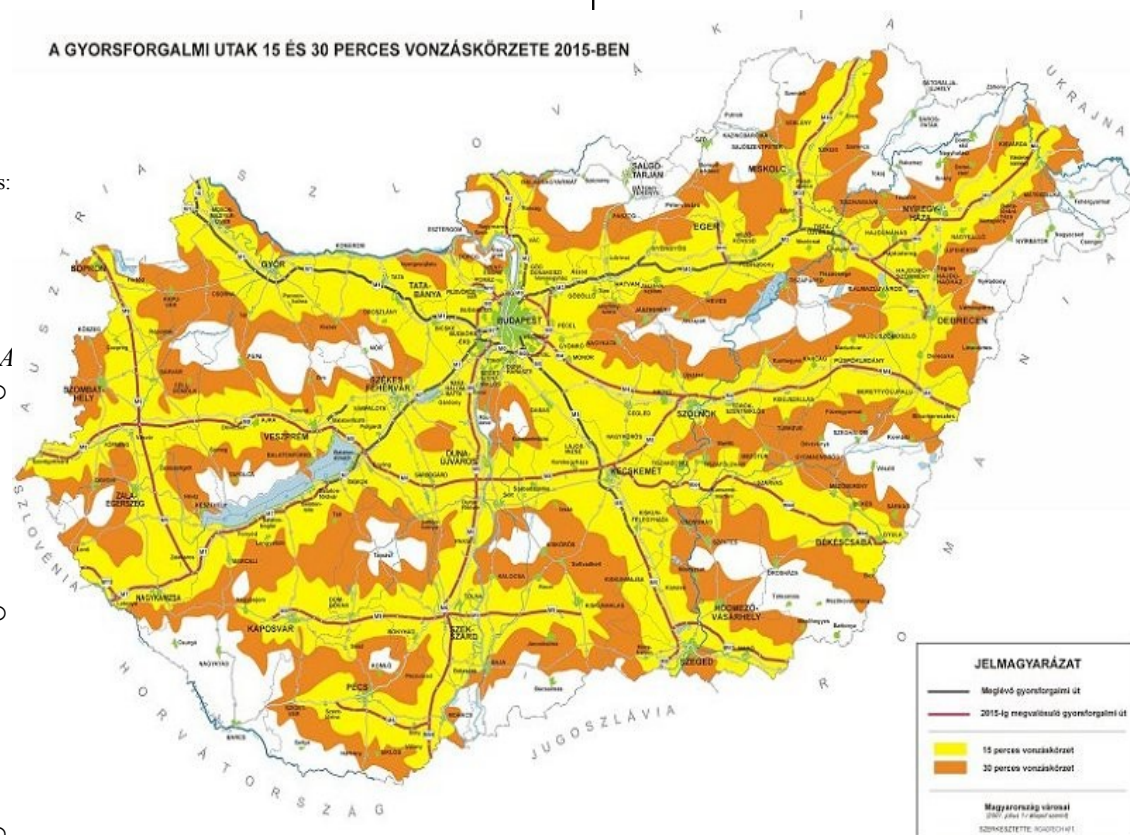
-

mációcseré és elektronikus közszolgáltatások kiépítésében, az új megoldások alkalmazásában.

8. *Természeti erőforrások és környezeti értékek védelme és fenntartható hasznosítása:*

- a természeti erőforrások és környezeti értékek védelme, fenntartható hasznosulása.
- a következő időszak fejlesztéspolitikájának egyik meghatározó célja a takarékos és megfontolt környezetgazdálkodás, a természeti és épített értékek, a környezeti, táji és a kulturális értékek megóvása és ezzel a környezetbiztonság javulása.
- a települési környezet minőségének javítását célzó infrastrukturális fejlesztések, az ezt támogató környezettudatos életvitel, a jó háztartási gyakorlat ki szélesítése szintén a környezet biztonságának javu-

A GYORSFORGALMI UTAK 15 ÉS 30 PERCES VONZÁSKÖRZETE 2015-BEN

7. *Az információs társadalom kiteljesedése:*

- az intelligens Sárvíz program megvalósítása ezt a célt szolgálja.

- a kistérségi térinformatikai monitoring rendszer kialakításával megteremtődnek a szükséges alapok.

lását, a lakosság, a gazdaság és a környezet közötti harmonikus viszony megteremtését, tehát a biztonságos, ökológiai szempontból fenntartható, tiszta és egészséges környezet kialakítását segíti elő. 8+1. <i>Kiegyensúlyozott területi fejlődés:</i> A kiegyensúlyozott területi fejlődés biztosítása érdekében a következő területek kiemelt támogatása szükséges. ○ európai szinten versenyképes metropolisz: Budapest és agglomerációja ○ többpólusú városhálózat és a fejlődés terjedését generáló tengelyek ○ növekedési pólusok fejlesztése ○ növekedési tengelyek, városkapcsolatok, a munkaerőpiacok összekapcsolása ○ elmaradott, leszakadt térségek, területek, külső és belső perifériák felzárkóztatása ○ országos jelentőségű, környezetileg érzékeny területek ○ a balatoni térség tartós versenyképességének megteremtése ○ a Tisza térségének fenntartható felzárkóztatása ○ a dunai ökológiai, közlekedési tengely erősítése ○ határ menti területek együttműködésének erősítése ○ a falusias térségek integrált fejlesztése, a vidékfejlesztés speciális területi céljai ○ a régiók fejlesztésének keretei ○ funkciókat megosztó, együttműködő térségek fejlesztése ○ a régiókban a gazdasági szereplők közti hálózatos együttműködések fejlesztése ○ közszolgáltatások hatékony, racionális ellátása	○ az önkormányzat kialakítása elsőrendű feladat. 8. <i>Természeti erőforrások és környezeti értékek védelme és fenntartható hasznosítása:</i> ○ a Sárvíz ökofolyosó program megvalósításával és folyamatos fejlesztésével a cél elérhető. ○ a Sárvíz ÉTT program alapprogramként szolgálja ezt a célt. ○ a kistérségben a tervi időszak perspektívájában a még hiányzó infrastruktúrákkal történő ellátás megoldandó és megoldható feladat. Fontos feladat a környezeti nevelés, a környezettudatosság magas szintre emelése, a társadalmi szemlélet átállítása a környezet értékek elsődlegességének az elismerésére. 8+1. <i>Kiegyensúlyozott területi fejlődés:</i> A kiegyensúlyozott területi fejlődés biztosítása érdekében a következő területek kiemelt támogatása szükséges: ○ a kistérség bekapcsolható a budapesti elővárosi forgalomba. ○ növekedési tengelyként kell kezelni a 63-as és 62-es főutak övezeteit, az M7-es és M8-as autópályákat összekötő folyosóként. ○ speciális felzárkóztatási programok kidolgozása szükséges az egyedi adottságú települések esetében. ○ a kidolgozott térségi ÉTT programot el kell ismertetni nemzeti szinten. Erre hivatkozási alapot képez a Sárvíz-ökofolyosó OTRT-ben jegyzett minősége. ○ a kistérséget el kell ismertetni országos szinten mint speciális vidékfejlesztési mintaterület. Ennek a célnak kell alárendelni a kistérség és az azt alkotó települések marketingjét. ○ ki kell dolgozni a kistérség kapcsolati rendszerét a szomszédos kistérségekkel ○ az ehhez kapcsolható feladat a kistérségi gazdasági klaszterek kifejlesztése ○ a kistérségi szolgáltatásfejlesztési program operatív szintre emelését első számú prioritásként kell kezelni.
--	--

Ezek a stratégiai célok a nemzeti felemelkedés stratégiai céljai. A helyi adottságokból kiinduló regionális és települési fejlesztéseknek szervesen illeszkedniük kell az országos elképzelésekhez. A regionális fejlesztéseknek a helyi szükségletekből kiindulva és az országos szintű fejlesztéspolitikai stratégiával összhangban álló intézkedések megvalósításával kell biztosítaniuk az adott régió, térség felemelkedését. Az országos, a regionális és a helyi szintű tervezésnek tehát egyaránt szolgálnia kell a stratégiai célok teljesülését.

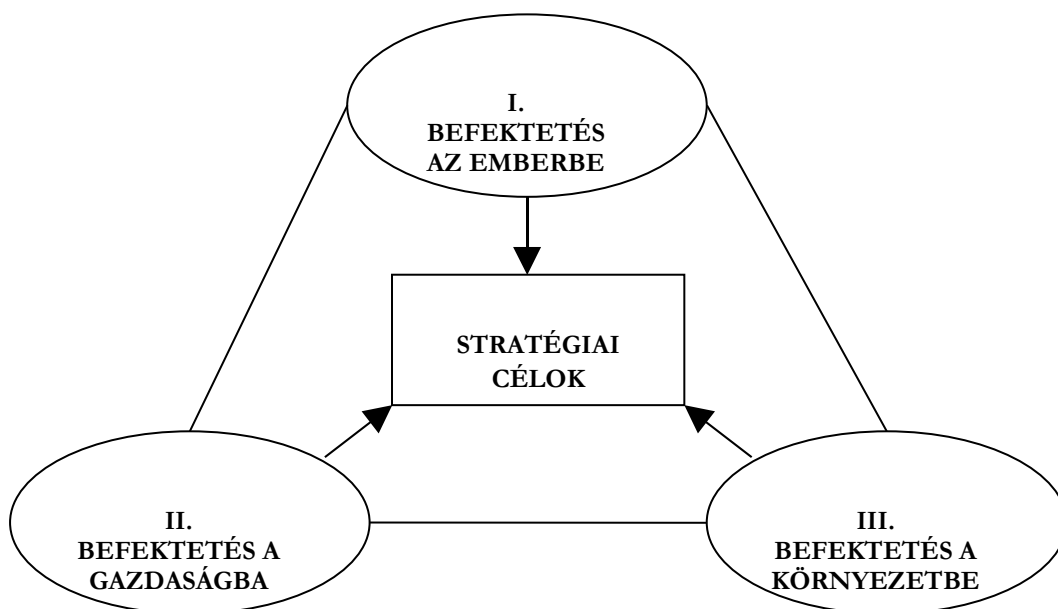
IV. ESZKÖZÖK A STRATÉGIAI CÉLOK ELÉRÉSÉHEZ

Országos Fejlesztéspolitikai Koncepció

Kistérségi megfeleltetés

A fejlesztéspolitika stratégiai céljainak figyelembevételével a megvalósítás területeit az Országos Fejlesztési Terv három csoportba rendezi:

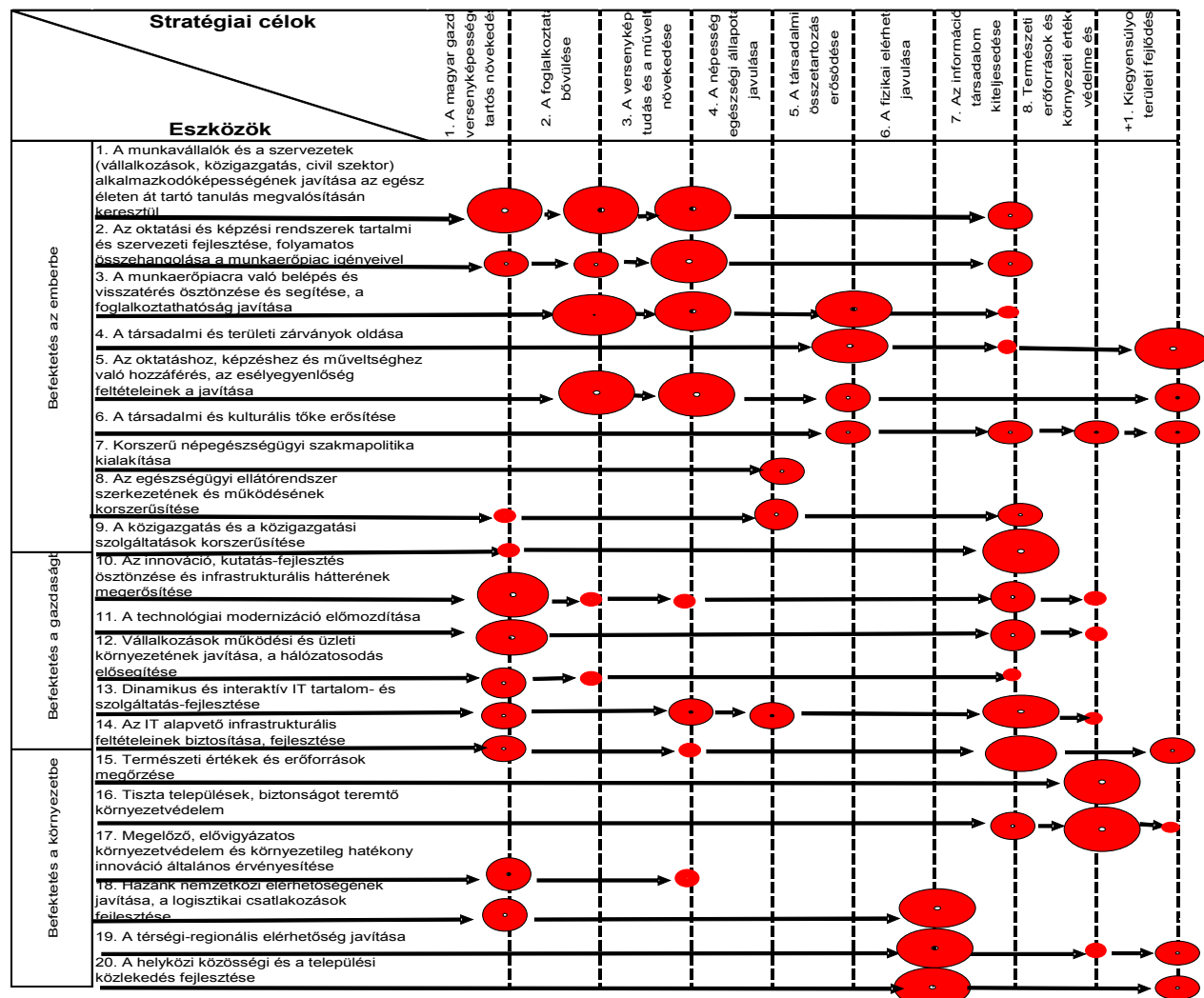
- befektetés az emberbe,
- befektetés a gazdaságba,
- befektetés a környezetbe.

Ez a cél-csoportosítás a kistérség szempontjából is minden további nélkül megfelelő és ennél fogva átvehető rendezési elv.

IV.4. A célok és a prioritások kapcsolata

A felsorolt beavatkozási területeken (prioritások) tervezett lépések több stratégiai cél együttes megvalósulását is szolgálják. Ezen összetett hatások értékelése segítheti a prioritások közötti és azokon belüli hangsúlyok jövőbeli kijelölését. (Lásd az alábbi ábrát.)¹

A kistérség esetében meghatározásra kerülő stratégiai célok és eszközök közötti összefüggéseket ennek az ábrának megfelelően össze kell állítani.

¹ A körök nagysága a kapcsolatok intenzitására mutat

Az Országos Területfejlesztési Koncepció és annak kistérségi szintű megfeleltetése

BEVEZETÉS	
Országos Területfejlesztési Koncepció	Kistérségi megfeleltetés
A koncepció tartalma – a koncepció 2030-ra határozza meg azt a konszenzuson alapuló területi jövőképet, amely rögzíti a reálisan megkívánt térszerkezetét ill. területi jellemzőit az országnak. – a dokumentum rögzíti a jövőkép eléréséhez vezető ki-egyensúlyozott területi fejlődést biztosítani képes átfogó területpolitikai célkitűzéseket. – a koncepció 2015-ös időtávval kijelöli azokat, az ország egésze szempontjából meghatározó területi célokat, melyek a régiók szintjén megvalósított fejlesztéspolitiká révén nem biztosíthatók. – a szubszidiaritás és decentralizáció jegyében a dokumentum az ország hét területfejlesztési régiójának saját – regionális intézményeik által megfogalmazott – koncepcionális céljait rögzíti, egyelőre előzetes változatban. – a koncepció elsődlegesen magukat a célokat határozza meg, melyek elérését a kormányzatnak regionális és ágazati stratégiákon, programokon ill. szakpolitikák egyéb eszközein keresztül kell biztosítania. Éppen ezért a célok elérését szolgáló intézményi és eszközrendszeri feltételekről, vagyis a végrehajtási rendszerről csupán alapelveket és alapvető kritériumokat jelöl ki a dokumentum. <i>Az új Országos Területfejlesztési Koncepció (OTK) funkciója és alapelvei</i> Az új OTK célja, hogy kijelölje az ország hosszú- és középtávú területpolitikai célkitűzéseit és prioritásrendszerét, megadva a nemzeti fejlesztési tervezés területi vetületét is. Az új értelmezés szerint a területpolitika céljainak elérését öt pillér szolgálja: a nem csak országos szinten jelen lévő klasszikus területfejlesztési² beavatkozások (1), a területileg integrált szakpolitikák (2), a területrendezés (3), a nemzeti szint alatti területi szintek – különösen a regionális szint (regionális politikák (4)) – fejlesztései és a komplex területfejlesztés speciális ága, a vidékfejlesztés (5). Az új megközelítés szerint országos szinten minden tárcától megkívánt a térségi gondolkodás és térérzékeny tervezés, s ebben a területpolitikáért felelős kormányzati szerv (hivatal) területi koordinációs szerepkört lát el. Ugyanakkor a területi célok érvényesítésében meghatározó szerepet kapnak a régiók is, melyet a területpolitika az ágazatok (szakpolitikák) területi integrálása és a területi érdekek érvényesítése elsődleges szintjének tekint. A hagyó-	A koncepció tartalma A kistérség szintjén 30 évre előretekintő jövőképet megfogalmazni kellő biztonsággal nem lehet mindaddig, amíg a regionalizmus fejlődési iránya és üteme a jelenleginél nagyobb biztonsággal nem prognosztizálható. Belátható perspektívának elfogadható a 10 év és még 10 év kitekintés. <i>Az új Országos Területfejlesztési Koncepció (OTK) funkciójából és alapelveiből következő kistérség-fejlesztési elvek</i> Az első két pillér döntően nemzeti szinten értelmezhető, a területrendezés, regionális politikák és a vidékfejlesztés regionális és kistérségi szinten is egyaránt kibonthatóak. A kistérség fejlesztéspolitikáját a regionális politikával kell szorosan összehangolni. Ez utóbbi alakításánál el kell érni a kistérség érdekeinek messzemenő figyelembe vételét. Biztosítani kell a kistérség hatékony képviseletét a regionális intézményrendszerben és annak működésében.

² A területfejlesztés azon fejlesztési beavatkozások (tevékenységek) csoportja – és ezekhez kapcsolódó tevékenységek szélesebb köre – melyek meghatározóan területi célokat (pl. területi felzárkózás) szolgálnak ill. egy adott területi egység integrált fejlesztését valósítják meg.

mányos területfejlesztés felzárkóztató funkciót ugyanakkor koncentráltabb formában a legelmaradottabb térségekre szűkítve kell működtetni.

A koncepció a vidékfejlesztés szemléletét is magába foglalja. Támogatja a hazai vidékfejlesztés kibontakozását, az eddigi agrárgazdaság által dominált jellegének oldását, ezzel összhangban a vidékfejlesztési programozás fokozatos decentralizálását és a regionális területfejlesztési programozással való összhangjának erősítését.

Az OTK helye a hazai és uniós fejlesztéspolitikában

Az OTK az Országos Fejlesztéspolitikai Koncepcióval (OFK) szoros összhangban készült. A két tervdokumentum egymást kiegészíti. Az OTK elsősorban a területi jelenségekre és folyamatokra vonatkoztatva **értelmezi az OFK fejlesztési elveit**, ahol szükséges ott speciális területi elveket is bevezet. Továbbá **földrajzilag orientálja az OFK célkitűzéseit**, és sajátos területi megfontolásokkal gazdagítja azokat.

A fentiek miatt az OFK mellett **az OTK is hatással lesz a 2007-2013 közötti időszak EU által társfinanszírozott fejlesztéseinek a megtervezésére:**

- a koncepció a legkézenfekvőbb hatását az időszak Nemzeti Fejlesztési Tervéhez (II. NFT) kapcsolódó **regionális operatív programok** esetében fejt ki. E programokban érvényre kell juttatni az OTK regionális szintű koncepcióit.
- a következő fejlesztési ciklus **vidékfejlesztési** tervezése során (II. Nemzeti Vidékfejlesztési Terv) is érvényesíteni kell az OTK területi céljait, különös tekintettel a kifejezett vidékfejlesztési ajánlásaira.
- az OTK céljainak hatással kell lenni az NFT **ágazati jellegű operatív programjainak** területi koordinációjára is, különösen a koncepció ágazatokra vonatkozó területi prioritásainak figyelembe vétele révén.

A kistérség esetében is követni kell az országos fejlesztéspolitika elvi rendszerét. Ki kell dolgozni a kistérségi fejlesztési tervet, a kistérségi fejlesztési koncepciót. Ezekre az alapidokumentumokra támaszkodva kell kialakítani a fejlesztési programot.

II. AZ ORSZÁG TERÜLETI JÖVŐKÉPE ÉS AZ ÁTFOGÓ TERÜLETPOLITIKAI CÉLOK 2020-IG

Országos Területfejlesztési Koncepció

Kistérségi megfeleltetés

A megújuló területpolitika a **területi harmónia** vízióját fogalmazza meg:

„A cél egy olyan harmonikus és fenntartható társadalmi – gazdasági – környezeti térszerkezet és területi rendszer létrejötte, mely a helyi adottságokra épülő, saját arculattal és identitással rendelkező térségekben³ szerveződik - köztük több európai szinten is versenyképes területegységgel, és amely szervesen és hatékonyan illeszkedik az európai térbe, s amelyben a társadalom számára az alapvető esélyeket meghatározó közszolgáltatások és életkörülmények tekintetében nincsenek elfogadhatatlan területi egyenlőtlenségek.”

Kifejtve, az egyes hosszú távú területpolitikai célok tartalma a következő:

II. 1. Térségi versenyképesség

Kistérségi versenyképesség

³ E térség fogalom egyaránt jelenti az ország 7 régióját, kistérségeit, vagy bármely más funkcionálisan létező területegységet, pl. kiemelt térségeket, adott esetben földrajzi tájakat, agglomerációt vagy akár csak kisebb számú térben funkcionálisan összekapcsolt és kooperáló település mikrokörzetét.

A térségi versenyképesség prioritása **kettős célkitűzést** jelent:

- az ország egészének versenyképessége érdekében **hatékony és a növekedés területi terjedését ösztönző térszerkezet megteremtése szükséges** a jelentős foglalkoztatást és jövedelemtermelést biztosító térségek dinamizálásával, kiterjesztésével:
 - a **főváros** nemzetközi szerepének és az országra gyakorolt húzóhatásának erősítése;
 - az ország fejlődését ösztönző regionális növekedési **pólusok** megteremtése ill. megerősítése.
 - policentrikus együttműködő **városhálózat** megteremtése, amely képes hatékonyan felfűzni az ország térségeit;
 - az ország **nemzetközi közlekedési elérhetőségének** a javítása és a nagyvárosok közti kapcsolatok bővítését szolgáló közlekedési elérhetőség javítása;
 - **turisztikai vonzerővel rendelkező „zászlóshajó” térségekben** a vonzerők, szolgáltatások és turisztikai infrastruktúra térségileg összehangolt rendszerének, kifejtésének;
- **valamennyi térség, régió fejlesztésekor** azok adottságaira és stratégiáikra építve életképes funkcióik megerősítésére, erőforrásvonzó képességük javítására, vagyis relatív **versenyképességük** erősítésére kell törekedni. Az egyes térségek, régiók eltérő adottságaikból adódóan meglehetősen különböző fejlődési lehetőségekkel rendelkeznek

A versenyképesség főbb térség-specifikus prioritásai az alábbiak:

- **a fejlettebb,** jelenleg is jelentős külföldi működő tőkével rendelkező **térségekben,** régiókban a magas hozzáadott értéket termelő, magas technológiájú, minőségi munkaerőt foglalkoztató gazdasági tevékenységek megtelepítésének ösztönzése.
- **a fejletlenebb, foglalkoztatási gondokkal küzdő régiókban** a magas foglalkoztatást biztosító beruházások, ehhez kapcsolódó tőkebefektetések vonzása;
- **aprófalvak, perifériák és egyéb öregedő korszerkezettű térségek** népességmegtartó, ill. -vonzó képességének javítása vagy számukra új életképes térségi (ökológiai, rekreációs, lakó-stb.) funkciók megnyerése ill. megőrzése;
- **táji-természeti és kulturális értékekben gazdag térségeink** hazai, és részben a külföldi falusi-turisztikai, üdülöhelyi és egészségturisztikai piacon való érvényesülése, ill. lakófunkcióik megerősítése.

A térségek versenyképességét megjelenítő pillérek:

- a kistérségi területfejlesztési koncepció egyik alapfeladata kell legyen **a kistérség területszerkezetének megújítása,** annak érdekében, hogy egységes társadalmi és gazdasági térként kapcsolódjon a régió és az ország megújuló térszerkezetéhez.
 - **a budapesti elővárosi rendszerhez történő kapcsolódással** (ez első sorban közlekedési kapcsolatokat jelent, de elképzelhetőek ezen túlmutató együttműködések is) a kistérség profitálni tud Budapest megerősödéséből.
 - **Székesfehérvár regionális pólus** szerepét olyan makro-programok fogják megalapozni, amelyeknek számos összetevője a kistérség érdekeivel is egybeesik. Fel kell tárni ezeket és keresni kell az együttműködési lehetőségeket megvalósításukban.
 - **Aba várossá válása** fontos kistérségi érdek. Ezzel párhuzamosan magát a kistérséget is policentrikussá kell tenni, az egyedi, speciális helyzeteknek megfelelően.
 - A Sárvíz ökofolyosó programot társ-programként be lehet kapcsolni a Balaton és Budapest makro-vonzerőkhöz.

A versenyképesség főbb kistérség-specifikus prioritása:

- az **Abai Technológiai Park** program megteremtheti az infrastrukturális alapfeltételeket ahhoz, hogy a kistérség fejlett kultúrájú befektetési területté váljon.
- a kistérség térszerkezeti megújításának ez kell legyen az alapcélja; **meg kell találni minden település önálló szerepét,** vonzerőnövelésének motiváló tényezőit.
- országos szintre kell emelni a **Sárvíz ökológiai folyosó** programot.

A kistérség versenyképességét megjelenítő pillérek:

1. Regionális üzleti környezet és szolgáltatások fejlesztése
2. Az elérhetőség javítása
3. Térségi hálózatok ösztönzése és a kis- és középvállalatok (KKV-k) regionális fejlesztése
4. Tudástársadalom építése és az innováció területi terjesztése
5. Regionális és helyi menedzsment szervezeti fejlődése, stratégiák ösztönzése
6. Regionális és települési marketing-kommunikáció erősítése
7. Környezet megóvása és fejlesztése
8. Turisztikai infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése

II. 2. Területi felzárkózás

A területi felzárkóztatás alapvető célja a társadalmi esélyegyenlőség elvét sértő és a gazdaság eredményes működését korlátozó elfogadhatatlan területi egyenlőtlenségek és a gazdaság, vállalkozások hatékony működését korlátozó infrastrukturális, szervezési, valamint az emberi erőforrásokhoz kapcsolódó hiányosságok megszüntetése.

A legproblematisabb, létező egyenlőtlenségek alapján a felzárkóztatás legfőbb céljai:

- a fejlettségükben tartósan lezavart térségek gazdasági-társadalmi felzárkóztatása, főként a Dél-Dunántúl déli szegélye és az észak-keleti országrész külső és belső perifériáinak dinamizálása;
- túlzottan egyközpontú térszerkezet oldása a régiók közötti jelentős különbségek mérséklése.
- az alapvető életésélyek feltételeinek (alap közszolgáltatások elérhetősége, víz, villany, aszfaltút, stb.) biztosítása az ország valamennyi településén.

A felzárkóztatás során is alapvető cél az életképes gazdasági, társadalmi elemek megerősítése ill. kialakítása, vagyis **e térségek relatív versenyképességének javítása.**

II. 3. Fenntartható területi fejlődés és örökségvédelem

Mivel a gazdaság azokat az erőforrásokat használja, amelyeket a társadalom és a környezet állít elő és termel újra, a jólétet biztosító hosszú távú fejlődés érdekében kulcsfontosságú ezen újratermelő folyamat fenntarthatóságának a biztosítása. Ehhez és ennek érdekében is kell óvni, illetve fenntartható módon kell használni természeti környezetünk erőforrásait, kell megőrizni a biológiai sokféleséget és a kulturális sokszínűségét.

A fenntartható térségfejlődés biztosítása érdekében különösen fontos:

- a természeti örökség helyi-térségi megőrzése és hasznosítása;
- a kulturális örökség és a társadalmi identitás helyi-térségi értéknövelő kezelése és erősítése;
- az erőforrások fenntartható használatát biztosító fejlesztéspolitika megvalósítása.

A kistérség versenyképességét ezeknek a pilléreknek a kistérségi megfelelői határozzák meg. Annál versenyképesebb a kistérség, minél inkább sikerül fejlesztenie ezeket az adottsággá váló térségi jellemzőket. Alapfeladat, hogy legalább regionális összehasonlításban az élvonalban maradjon ezek kifejlesztésével.

Területi felzárkózás

A kistérség az ország legfejlettebb régióinak egyikéhez tartozik, azon belül azonban társadalmi szempontból elmaradt. Nem célterülete az országos felzárkóztatási programoknak, de regionális vonatkozásban a belső perifériák egyike, a regionális szintű felzárkóztatási programok egyik célterülete.

Mint ilyen, elsődleges cél a relatív versenyképességének a javítása. Ezt legjobban azzal lehet támogatni, ha a regionális fejlesztési programokban külön megjelennek a kistérség speciális problémáira választó javaslatok.

Fenntartható területi fejlődés és örökségvédelem a kistérségben

- a Sárvíz ökofolyosó program megfelelő alapot jelent a természeti örökség megőrzésére. Kiegészítve az ÉTT programmal kidolgozható a fenntartható hasznosítási programja is ennek a környezeti-természeti értéknek.
- a kulturális örökség és térségi identitás a Dél-kapuja program alapján fejleszthető. Ki kell bővíteni ezt a programot a helyi értékvédelmi és környezetalakítási tennivalók integrálásával.

Területi integrálódás Európába

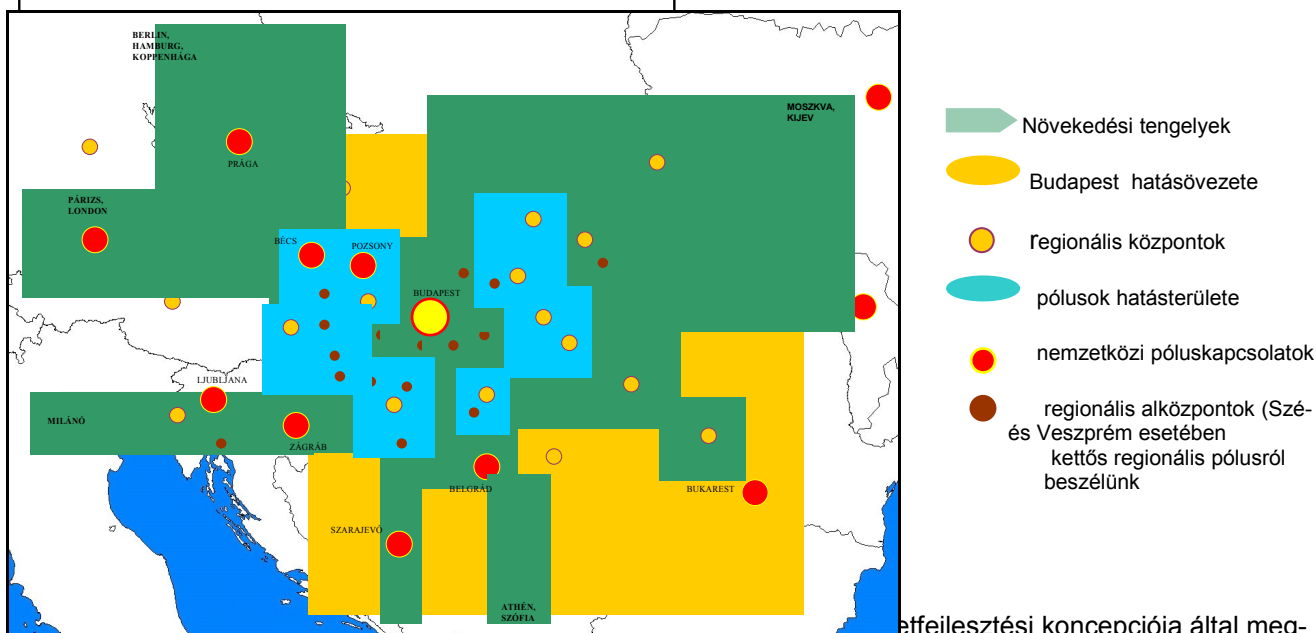
A kistérség természetszerűen régióján keresztül kap-

II. 4. Területi integrálódás Európába

A politikai integráció után az alapfeladat inmmár az ország szűkebb és tágabb környezetével (európai, közép-európai és kárpát-medencei) való funkcionális integrálódás tudatos és innovatív kiterjesztése időben, térben, mélységben, minőségben, hatékonyságban és eredményességben, az alábbi célok mentén:

- Magyarország integrációja és mélyebb beágyazódása az európai gazdasági térbe, főként a transzeurópai közlekedési hálózatok hazai fejlesztésével és a nemzetközi kutatási, tervezési programokban való intenzív részvétellel.
- a határ menti és határon átnyúló együttműködések lehetőségeinek bővítése a határ menti településközi, ezen belül intézményi, vállalkozói, civil kapcsolatok ösztönzésével, valamint az EU támogatási programok hatékony felhasználásával
- a nemzeti integrációk és a nemzetiségi fejlesztési együttműködések elősegítése

csolódhat be európai szintű integrációs folyamatokba, de ez nem zárja ki annak lehetőségét, hogy ne építsen ki közvetlen kapcsolatokat. A kelet-gröningeni eddigi kapcsolatok például megalapozhatnak egy ilyen közvetlen együttműködést, erre a holland fél késznek bizonyul.

fejlesztési koncepciója által meghatározott növekedési modell (növekedési tengelyek és pólusok) a kistérséget nagyon kedvezően érinti.

A legfontosabb növekedési tengelyek (M1-M7) gyűjtőövezetében helyezkedik el, regionális innovációs pólusok (Győr-Budapest) és pólusszerepet betöltő városegységek (Székesfehérvár-Veszprém-Tatabánya) hatáskörzetében.

Jelenleg még nem részletezett ennek a rendszernek a működési mechanizmusa, de leszögezhető, hogy ennek a modellnek az alapján fognak mozogni a legfontosabb fejlesztési cél-projektek (ilyen például a Zsámbéki medencében kidolgozott „Talentis program”). Amennyiben a kistérségnek sikerül ezekhez a makro-projektekhez kapcsolódnia, kiemelt támogatási területté válik.

III. ORSZÁGOS TERÜLETI CÉLOK 2015-IG

Országos Területfejlesztési Koncepció

Kistérségi megfeleltetés

III. 1. Versenyképes budapesti metropolisz-térség

Alapvető célkitűzés, hogy a **budapesti** metropolisz-térség harmonikus együttműködésben, nemzetközi gazdasági, kereskedelmi-pénzügyi és kulturális-idegenforgalmi szerepköre révén versenyképes nagyváros, a **közép-európai térség** meghatározó, a **kelet-közép európai térség** vezető szervezőközpontja, a **Kárpát-medence** gazdasági centruma legyen. Elengedhetetlen, hogy **nemzetközi téren** is vonzó várossá váljon, lakóinak is élhetőbb **városi környezetet** biztosítson. Szintén fontos, hogy szűkebb, **kárpát-medencei** és **országos** vonzáskörzetében a fejlődést terjesztani tudó szerves kapcsolatrendszere révén képes legyen megosztani a növekedés bizonyos erőforrásait és egyes nagyvárosi terheket az ország többi részével.

III. 2. Regionális innovációs pólusok és városhálózati kapcsolatrendszer fejlesztése

A regionális pólusok fejlesztése kettős célkitűzést jelent. Egyrészt maguknak a pólusoknak a térségi - innovációs, gazdasági, kulturális, irányítási, kereskedelmi - funkcióinak fejlesztését, másrészt a kisugárzó hatásuk érvényesülési feltételeinek – elérhetőség, kooperációs kapcsolatok, alközpontok – megerősítését.

Hosszú távon a cél, hogy az ország a főváros mellett 3-10 komplex növekedési pólussal rendelkezzen. Jelenleg a fejlesztések középtávú idődimenziójában az ország legnagyobb vidéki városai számára egy szűkebb funkció, a **regionális innovációs pólus** szerepkör fogalmazható meg célként, valamint egy a jelenleginél **intenzívebben kooperáló, kiegyensúlyozott városhálózat megerősítése**.

A regionális pólusok megerősítésének akcióterületei:

- **felsőoktatási intézmények** oktatási palettájának teljes vertikummá alakítása; a felsőoktatás és a KKV-k közötti kapcsolatrendszer javítása, illetve megerősítése;
- **kutatás-fejlesztési kapacitás** bővítése, tudásközpont szerepük megerősítése,
- **a pénzügyi, üzleti, menedzsment** – tanácsadói, továbbá a közszolgáltatások színvonalának fejlesztése;
- regionálisan ki kell alakítani az **innovációs transzfer intézmények, szervezetek** körét;
- **befektetési környezet** javítása, pro-aktív, a magánszféra forrásait is bevonó településfejlesztési tevékenység ösztönzése

A regionális pólusok fenntarthatósága érdekében szükséges lépések:

- **kulturális szerepkör megerősítése**, a magasán képzett munkaerő számára nemzetközi tekintetben is vonzó lakó- és rekreációs környezet kialakítása.
- **közlekedési kapcsolatok modernizációja**, tehermentesítő utak építése, környezetbarát tömegközlekedés fejlesztése.
- a pólusok társadalmilag, illetve fizikailag erodálódó, illetve funkcióvesztett tereinek **revitalizálása**.
- **a környezeti terhelés ártalmainak csökkentése**, a levegő-, és zajszennyezés, a hulladékkezelés, szennyvízkezelés problémáinak megoldása, az összehangolt zöldfelületi rendszer megerősítése.

Kooperáló térségi városhálózatok vonatkozásában fontos középtávon is érvényesítendő célkitűzés a térségi városhálózati kapcsolatok fővárostól nem függő hálózatainak intenzifikálása. Ennek érdekében cél:

- az alközpontok és tengelyek harmonikus rendszere kialakulásának az ösztönzése, hogy a fejlődési dinamikát a pólusok hatékonyan tudják térségük felé közvetíteni

A kistérség bekapcsolódhat a budapesti elővárosi rendszerbe, ami növeli relatív versenyképességét.

Az OTK legújabb verziója szerint Székesfehérvár-Veszprém-Tatabánya innovációs pólus szerepet betöltő város-együttesként került meghatározásra. **Fontos feladat a kistérség és Székesfehérvár közötti együttműködésnek a jelenleginél magasabb szintre történő emelése**, a kölcsönös érdekek elismerése alapján.

Számos területi funkció a pólus-városban kerül kiépítésre, ez azonban nem mehet a kistérségek funkcióinak a csökkentése árán. **A pólus növekedését nem a meglévő területi funkciók koncentrálásával kell elérni, hanem új területi funkciók kiépítésével.** A kistérség területi politikájában ez alapvetés kell legyen.

- a központok és alközpontok régió belüli elérhetőségének biztosítása a közúti és tömegközlekedési viszonyok javításával.
- a központok és alközpontok régió kívüli elérhetőségének biztosítása;

Biztosítani kell a többi regionális pólus, a főváros és a szomszédos országok hasonló központjainak magas színvonalú elérhetőségét is, valamint a nemzetközi magisztrális hálózati rendszerekbe való integrációt, az alábbi elsődleges területek fejlesztésével:

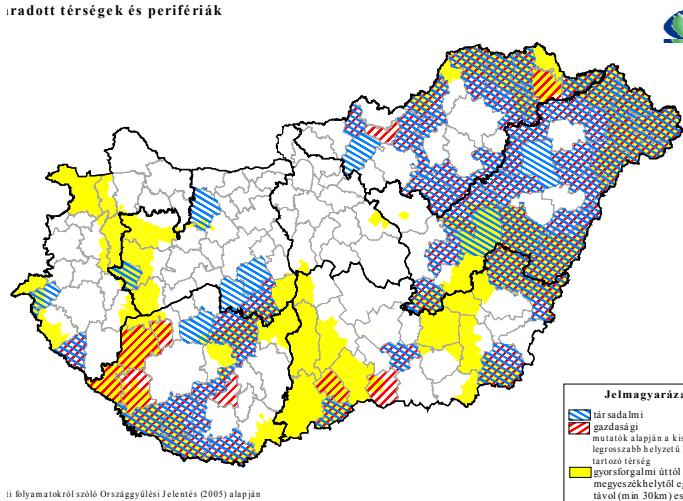
- a piac, különösen a munkaerőpiac térségi kiszélesítése érdekében a regionális és specializált központok körzetén belül a napi munkába járást lehetővé tevő közlekedési kapcsolatok fejlesztése;
- magas szintű virtuális hozzáférés megteremtése a modern információs és kommunikációs infrastruktúra alkalmazásával a regionális innovációs pólusokban és a specializált központokban.

III. 3. Külső és belső perifériák, elmaradott térségek felzárkóztatása

Alapvető célkitűzés, hogy a külső-, belső perifériális, ill. tartósan elmaradott térségek koncentrált kormányzati és regionális támogatással, adottságaikhoz és lehetőségeikhez igazított egyedi stratégiáik mentén lemaradásukat csökkentsék, gazdaságilag és társadalmilag megújuljanak.

Felzárkózásuk feltétele, hogy e térségek harmóniában a környezettel megtartsák erőforrásaikat, mindenekelőtt népességüket, azon belül is elsősorban a képzettebb rétegeket, illetve fejlődésükhöz új erőforrásokat (pl. beruházások, üdülési funkciók) tudjanak mozgósítani. A helyi környezeti és kulturális értékekre építve kell a helyi fejlesztési kitérési pontokat meghatározni, fejlesztési elképzeléseket kialakítani, elkülönítve az értékek felélését, illetve elhanyagolását.

Elmaradott térségek és perifériák

Az elmaradott térségek településszerkezeti adottságait figyelembe véve az alábbiak biztosítása szükséges:

- minden településen biztosítani kell a megfelelő életkörülmények infrastrukturális feltételeit (ivóvíz, villany, szilárd burkolatú út, gáz vagy valamely energiapótló megoldás), a közszolgáltatások megfelelő elérhetőségét.
- életerős, érdekérvényesítésre képes helyi-térségi közösségek megteremtése.
- a foglalkoztatás bővítése érdekében ösztönözni kell a munkahelyek teremtését, a kis- és középvállalkozások fejlesztését, új vállalkozások indítását, valamint a lakosság képzettségi szintjének, alkalmaz-

Külső és belső perifériák, elmaradott térségek felzárkóztatása

A kistérség a társadalmilag elmaradott belső perifériák közé tartozik. Ennek feloldására vélhetően az elkövetkező 7-10 év sem lesz teljes mértékben elegendő.

A probléma kezelését a meglévő feszültségek okainak, a leginkább érintett népességcsoportoknak és az alkalmazható forgatókönyveknek a kidolgozása után két szakaszra bontva javasoljuk:

1. a problémák lokalizálása, a társadalmi leszakadás kiterjedésének a megállítása,
2. a feszültségek fokozatos feloldása.

kodóképességének javítását, a képességek fejlesztését;

- a város és vidéke viszony javítása érdekében a központi települések elérhetőségét javítani kell.
- a társadalmi problémák kezelése kapcsán fontos az egészséges életmód széles körben való elterjesztése az egészségügyi szolgáltatások minőségének és elérhetőségének javítása, valamint a tartós munkanélküliségből következő foglalkoztatási, mentális problémák kezelése és közösség szervezési akciókkal a társadalmi tőke növelése;
- funkcióhiányos térségi központok megerősítése

III. 4. Országos jelentőségű, környezetileg érzékeny térségek integrált fejlesztése

- A) Balaton térség tartós versenyképességének megteremtése
B) Tisza-térség fenntartható felzárkóztatása

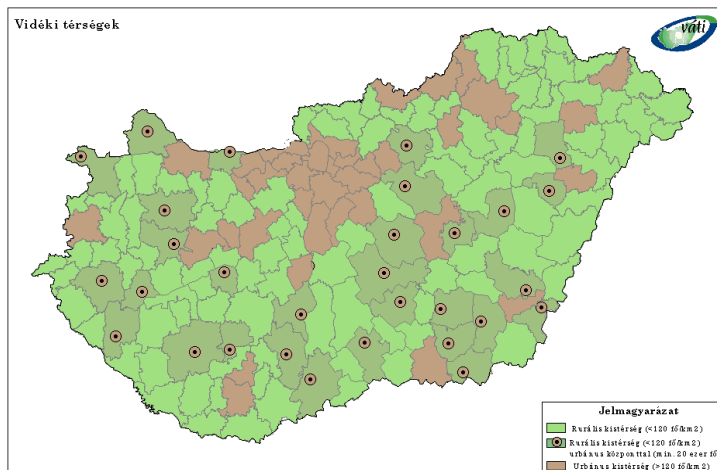
III. 5. Határ menti területek együttműködésének erősítése

Az alapvető cél, hogy a felértékelődő határmentiségből, a határ szerepének megváltozásából adódó előnyöket – úgy mint híd szerep, fejlesztési többletforrások, nemzetköziségből adódó lokális szinergiák, gazdasági-kereskedelmi lehetőségek – a megújulás erőforrásaként kamatoztatva tudják fejlődésük motorjává formálni e térségek.

III. 6. Vidéki térségek területileg integrált fejlesztési prioritásai

A célkitűzés szolgálni kívánja a vidéki térségek agrárágazatokon túlmutató integráltságának és területi szemléletének fokozását. Ezért e célkitűzés:

- újabb, területi szempontokat vezet be a vidéki térségek lehatárolásába,
- a vidéki térségeken belül is területi szemléletű orientációt kínál a fejlesztéseknek.

A vidékfejlesztés térségeinek lehatárolása

Az ország európai szintű összehasonlításban is kiemelkedően vidéki jellegű, így a vidéki térségek kiterjedtsége indokolt. Ugyanakkor a vidék célirányosabb, a területpolitikával szoros kapcsolatban álló, a helyi szükségletekhez és adottságokhoz jobban igazodó fejlesztése érdekében célszerű a vidéki térségek lehatárolásában és differenciálásban új területi szempontokat bevezetni.

1. **Urbanizált kistérségek:** A vidéki terük néhány településre korlátozódik, így fejlesztésükben a vidékfejlesztés alárendelt, nem feltétlen jelenik meg.
2. **Urbanizált területekkel rendelkező vidéki kistérségek:** Kis-

Országos jelentőségű, környezetileg érzékeny térségek integrált fejlesztése

El kell érni, hogy úgy a Velencei-tó - Vértességi térség, mint a Sárvíz-mente bekerüljön az országosan kiemelt érzékeny területek sorába.

Vidéki térségek területileg integrált fejlesztési prioritásai

térségi fejlesztésükben mindig jelen van a vidékfejlesztés, azonban urbanizált központjuk és potenciális vagy létező agglomerációja (urbanizált lakott területekkel szomszédos települések, tanyák) fejlesztésének többsége ettől, a város és vidékének kapcsolatától független.

3. **Jellemzően vidéki kistérségek:** Fejlesztésükben a vidékfejlesztési jelleg dominálhat.

Sajátos adottságú vidéki térségtípusok fejlesztési prioritásai

A szubszidiaritás elve alapján a konkrét térségfejlődési irányok meghatározása a régiók, kistérségek és egyéb térségi közösségek kompetenciája, az OTK a területi adottságokon és térszerkezeti sajátosságokon alapuló prioritásokkal segíti e szintek tervezési folyamatát.

a) **A természeti és kulturális táji értékekben gazdag területek fenntartható fejlesztése**

Az európai szinten egyedinek számító (pl. pusztá, vizes élőhely) vagy hazánkban ritka tájelemeket hordozó (pl. hegyvidék, erdőszűcs), néprajzi csoportok által lakott vagy termelési körzetekkel érintett (pl. borvidékek) természeti (i) és kulturális (ii) táji értékekben gazdag vidéki területek erőforrása táji értékközpontú fejlesztéssel hasznosíthatók. Ez szolgálja az értékmegőrzést és -kibontakozást is, kulcseleme a környezeti fenntarthatóság és a kulturális örökségvédelem. Alcsoportot alkotnak azok a térségek, ahol a fejlesztések környezetintegráltsága kiemelten érvényesítendő, de adottságaik nem a térségfejlesztés meghatározó erőforrásai (pl. ökológiai hálózatok, hazai vízgyűjtők, szennyezés érzékeny területek).

Részcélok, javasolt beavatkozások:

- helyi természeti és kulturális erőforrások fenntartható kiaknázása:
 - a környezetbarát ökoturizmus elterjedésének ösztönzése;
 - ökoturisztikai infrastruktúrafejlesztés a térség lakóinak bevonásával;
 - ösztönözni kell a közeli vagy távolabbi urbanizált területekről érkező vendégekkel való tartós, családi vendéglátói kapcsolatok kialakítását;
 - ösztönözni kell a helyi lakosság és az üdülönépesség gazdasági és kulturális partnerségét;
 - meg kell teremteni az üdülőhelyi funkciókhoz szükséges települési infrastruktúrát és közbiztonságot;
 - helyi termelési, tájhasznosítási, kézművesi kultúrákra támaszkodó, a tájkaraktert kihasználó termelés, kereskedelem és egyéb szolgáltatások erősítése;
 - a munkahelyteremtést biztosító ipartelepítésben a tiszta ipari beruházások ösztönözhetők;
 - támogatni kell a helyi energiagazdálkodási, valamint anyag- és hulladékgazdálkodási rendszerek, megújuló energiaforrások használatát;
 - ösztönözni kell az erdők közjóléti, rekreációs, valamint a helyi gazdaságban, szociális viszonyok alakításában betöltött funkcióinak biztosítását, kiépítését;
 - integrált, térségi vadgazdálkodást kell kialakítani;
 - lehetővé kell tenni, hogy a helyi lakó- és üdülönépesség hozzáférhessen a táji értékekhez;
 - a hazai Natúrpark hálózat kialakítását, továbbfejlesztését ösztönözni kell.
 - támogatni kell a falusi építészet, a folklórművészet megőrzését;
 - elő kell segíteni, hogy a magántőke és a közösségi és magán-szféra közötti partnerség szerepet kapjon a kulturális örökség

A kistérség a jellemzően vidéki kistérségek sorába, ezen belül természeti és táji értékekben gazdag területként a sajátos adottságú vidéki térségtípusok közé tartozik.

Az OTK-ban meghatározott részcélok, prioritások érvényesek a kistérség esetében is.

- helyreállításában;
 - a történelmi és kulturális értékek korszerű bemutatására alkalmas közösségi terek kialakítását, a hagyományteremtést és hagyományok felélesztését támogatni kell;
 - világörökségi helyszínek, várak, kastélyok hálózatával partneri együttműködések kialakítását elő kell segíteni;
 - ösztönözni kell a táji értékek bemutatásának szemléletformálását oktató-nevelő tevékenységek fejlesztésével (pl. erdei iskolák);
- helyi humánerőforrás fejlesztés-szervezés:
 - erősíteni kell a helyi fejlesztési kezdeményezéseket;
 - támogatni kell a lakosság különböző csoportjai közötti partneri együttműködések kialakítását;
 - fejleszteni kell a táji értékekre építő gazdaságélénkítő, ökoturisztikai, környezetbarát termelési oktatási-nevelési tevékenységeket.
- környezeti és kulturális szempontú tervezés és tájmenedzsment:
 - támogatandók a táji egységek településeinek gazdaságfejlesztési együttműködései, faluhálózatok kialakulása;
 - a tájsebek, természetkárosítások rehabilitációját ösztönző fejlesztéspolitikát kell érvényesíteni és biztosítani kell a fenntartható tájhasználatot;
 - természetvédelemmel összhangban lévő mezőgazdasági termelés kialakítása;
 - a tájésztétikai és tájökölógiai szempontokat hathatósan kell érvényesíteni a mező és erdőgazdasági tevékenységek során. E térségek erdőterületeinek természetességét javítani kell, törekedve a tájak erdőtömbjeinek összekapcsolására is;
 - a térségeket vagy közösségeit érintő fejlesztési kezdeményezéshez kapcsolódjon stratégiai környezeti vizsgálat;
 - az érintett térségek dolgozzanak ki fenntarthatósági keretstratégiákat;
 - figyelembe kell venni a kultúrtáji értékeket a városrehabilitáció, falumegújítás településtervezés során;
 - a kastélyok, kúriák, udvarházak, várak, egyedi (kultúr)táji értékek állagmegóvása, környezetük fejlesztése támogatandó;
- támogatandó a táji értékek tűz- és katasztrófavédelmének biztosítása.

b) Tanyás térségek revitalizálása

A tanyás térségeket hagyományos termelési- és lakófunkció együtteseik eltűnése, valamint szociális és etnikai szegregációk kialakulása jellemzi, ugyanakkor az üdülőfunkciók és farmgazdasági központok potenciális helyszínei. Fejlesztésükben kulcselem az agrártermelés versenyképességének javítása, a gazdaság diverzifikálása, az életminőség javítása, a funkcióváltás.

c) Értékmegőrzés, funkcióváltás és esélyegyenlőség az aprófalvas térségekben

A főként hegy- és dombvidéki aprófalvas térségekben a kedvezőtlen vidéki társadalmi-gazdasági tendenciák különösen erősek, előrehaladtak, ugyanakkor értékes épített és természeti környezetük új üdülő- és lakó, és gazdasági funkciók kialakításának lehetőségét hordozza. Fejlesztésük kulcseleme a gazdaság diverzifikálása, az életminőség javítása, a funkcióváltás. Beavatkozási ajánlások röviden:

d) Nemzeti kisebbségek által lakott vidéki térségek fejlesztése

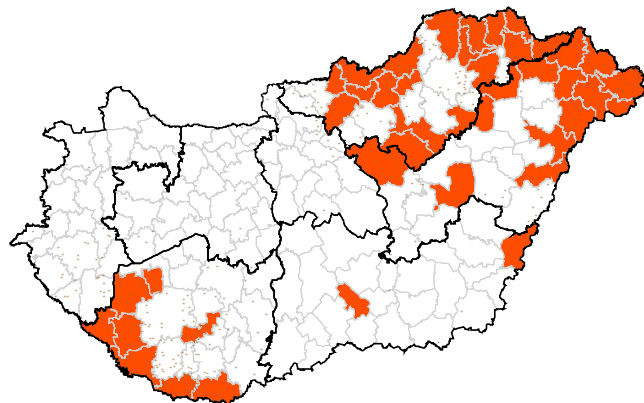
Hazánk egyes nemzetiségei által lakott vidéki települései, térségei területileg jól koncentráltak, gyakran határ mentiek. A nemzetiségek kultú-

rája, hagyományaik, termelési kultúráik, nemzetközi, határ menti együttműködésekben betölthető szerepük fontos fejlesztési potenciál, melyben kulcselem az örökségvédelem.

e) Magas arányú cigány népességgel rendelkező térségek

Magyarország cigányok által sűrűn lakott vidéki térségeinek növekvő népessége rendkívül rossz szociális, egészségi körülmények között él, többek között a képzettség és a foglalkoztatás alacsony szintje miatt. Belső társadalmi erőforrásaikra is támaszkodó fejlesztésükben kulcselem a foglalkoztatás, a humán erőforrás-fejlesztés és az életminőség javítása.

arányban romák lakta térségek

népessélműltkor magukat roma nemzetiségűnek vallók aránya
in az országos átlag kétszeresét (kistérségek) illetve háromszorosát (települések)

Részcélok, javasolt beavatkozások:

- qz óvodai és általános iskolai ellátás minőségi és mennyiségi követelményekhez történő igazítása, minél szélesebb rétegek korai bevonása az oktatási rendszerbe;
- a szülők érdekeltté tétele a gyermekek iskoláztatásában, képzésben való részvételben;
- az alapkörű oktatás ellátásában cigány pedagógusok, tanársegédek részvételének erősítése, képzésük és térségben maradásuk ösztönzése;
- ki kell alakítani a magasan képzett egészségügyi, szociális szakemberek és pedagógusok térségben maradásának és térségbe vonzásának rendszerét;
- az alkotómunka, a művészetek, kézművesség szerepének növelése iskolarendszeren belül és azon kívül;
- a helyi közösségek önszerveződésének támogatása;
- a szegregációkon kívüli térségi társadalmi-gazdasági kapcsolatok erősítése, a cigányság térbeli kirekesztődésének megakadályozása;
- integrált képzési, munkahelyteremtési és szociális programok (foglalkoztatáshoz kapcsolódó képzési programok, szociális ellátások munkaügyi, képzési feltételei);
- jövedelemkiegészítő, fenntartható tájhasználat ösztönzése (földprogram, szervezett szociális erdőhasználat);
- a cigány népesség visszavezetése a munkaerőpiacra;
- a szociális- és lakáskörülmények javítása, telep-rehabilitációk, és az ebben való foglalkoztatás támogatása.

IV. A TERÜLETI CÉLOK ÉRVÉNYESÍTÉSÉT SZOLGÁLÓ INTÉZMÉNYI ÉS ESZKÖZRENDSZERI KERETEK

Országos Területfejlesztési Koncepció	Kistérségi megfeleltetés
IV. 1. Szubszidiaritás, hatékonyság és partnerség: a területfejlesztési intézményrendszer megerősítése <i>IV.1.4. Kistérség, a helyi együttműködés szintje</i> A kistérség a térségi önszerveződés legfontosabb színtere, ilyen értelemben a szubszidiaritás, a decentralizáció és a helyi partnerség meghatározó szintje. A kistérségi együttműködések elsődleges fejlesztéspolitikai feladata, hogy biztosítsák a térségi léptékben integrált projektek megvalósulását, a helyi szint érdekeinek összefogását és képviselét. A rendszer egységessége szempontjából indokolt, hogy minden statisztikai kistérségben legyen legitim kistérségi fejlesztési tanácsként működő testület, mely elfogadja a kistérség fejlesztési tervét, programját, fejlesztési irányait. Cél, hogy minden kistérségben olyan, a Kormány által támogatott régiók által koordinált menedzsment szervezetek, „térségfejlesztési műhelyek” jöjjenek létre – ahol a jelenleginél koordináltabb formában működhetnének mindazok a személyek, akik munkája a térségi fejlesztéshez kapcsolódik (térség- és vidékfejlesztési menedzserek, falugazdászok, falu- és tanyagondnokok, stb.) – ezáltal ösztönözve a térségi fejlesztési kezdeményezéseket, a projektek generálását. <i>IV.1.5 Kiemelt térségek differenciált kezelése</i> Az OTK-ban három országosan kiemelt térség került kijelölésre a budapesti agglomeráció, a Balaton-térség, a Tisza-térség. A budapesti agglomerációs térséget kivéve – melynek fejlesztési céljait a közép-magyarországi régió fejlesztési tervében kell meghatározni – az érintett térségekre középtávú fejlesztési programot kell kidolgozni, melyek megvalósítását a kormánynak és a statisztikai-tervezési régióknak érvényesíteniük kell a saját regionális, illetve a szakterületi programjaik tervezése és megvalósítása során. Olyan speciális térségek - pl. nemzeti parkok - esetében, melyek egy-egy fejlesztési, esetleg szabályozási kezelést igényelnek, esetleg több régiót érintenek, törvényi előírás nélkül az érintett kistérségek, megyék, régiók önkéntes partnerségen alapuló fejlesztési társulást hozhatnak létre. IV. 2. Kommunikatív-iteratív tervezési rendszer: a területi tervezés megújítása <i>IV.2.2. Regionális tervezés</i> A fejlesztési tervek, programok országos szintje mellett a tervezés, programozás területi legfontosabb szintje a régió, amely azonban épít a kistérségi és megyei szintű tervezésre. Az ország középtávú fejlesztési irányait meghatározó és megújuló Országos Területfejlesztési Koncepcióval, az Országos Területrendezési Tervvel, valamint a II. Nemzeti Fejlesztési Tervvel összhangban a regionális fejlesztési tanácsoknak meg kell határozni a hosszú és középtávú regionális fejlesztési terveiket. A középtávú regionális fejlesztési programok alapján a regionális fejlesztési tanácsok évente meghatározzák az abban foglalt feladatok éves ütemezését és pénzügyi tervét, amelyek megvalósítását tisztán a nemzeti támogatási rendszer szolgálja. Az adott évi fejlesztések megvalósítása érdekében a Kormány a regionális fejlesztési tanácsokkal megállapodást köt. A megállapodások tartalmazzák a közösségvállalás, a felzárkóztatás, a társadalmi-gazdasági kohézió követelményeit is. <i>IV.2.4. Egységes területi tervezés: rendezési és fejlesztési tervezés</i>	<i>Kistérség, a helyi együttműködés szintje</i> Az OTK deklarálja, hogy a kistérségek képezik a legfontosabb színterét a helyi fejlesztésirányításnak. Létre kell hozni a kistérségi fejlesztési műhelyeket, olyan menedzsment központokként, amelyek koordinálni képesek a vidéken dolgozó, részfeladatok ellátásával megbízott személyek munkáját. <i>Kiemelt térségek differenciált kezelése</i> A Sárvíz ökofolyosónak a kistérségen kívül eső településeivel fejlesztési társulást kell létrehozni, a már meglévő kezdeményezések célszerű továbbfejlesztésére. <i>Regionális tervezés</i> Mivel a fejlesztéskoordináció legfontosabb dokumentumai a regionális fejlesztési tervek lesznek, ezek kidolgozásában a kistérség tevékenyen részt kell vegyen. EI kell érni, hogy a kistérség projektjei - akár tételesen is - megjelenjenek a regionális tervekben. Új elemként jelenik meg az éves megállapodások rendje a kormány és a régiók között. Ezzel megnő a támogatási rendszer kiszámíthatósága, ugyanakkor a jelenleginél nagyobb súlyt kap a saját erő megléte. Minden bizonnyal nem lehet olyan megállapodást kötni, amelyben hiányoznak a garanciális elemek. <i>Egységes területi tervezés: rendezési és fejlesztési tervezés összhangja</i>

összhangja

A területpolitika, ill. adott terület egység fejlesztési céljait a fejlesztési koncepcionális (stratégia) és operatív (program) tervezés valamint a rendezési típusú tervezés együttesen kell, hogy biztosítsa.

A rendezési tervek készítése koncepcionális ill. stratégiai célokhoz kell, hogy igazodjon, míg a fejlesztési programok kialakítása során a rendezési tervek figyelembevétele illetve a két tervezés iteratív, kölcsönös formálása szükséges.

IV.2.5. Partnerség és kommunikáció a tervezésben

Gondoskodni kell arról, hogy a területi tervezés folyamatában a **partnerség elve** a valódi participáció révén hatékonyan érvényesüljön, nem pusztán utólagos szakmai, társadalmi egyeztetéseket jelentve. A tervezőknek ma már éppen úgy feladata az érintett érdekhordozók közös gondolkodásának és jövőformálásának facilitálása, mint a reálfolyamatok értékelése és a szakmai javaslattevés.

IV.2.6. Szakmai megerősítés

Indokolt a tervezés **szakmai kapacitásainak** erősítése, a külső szakértők, tervező intézmények mellett fontos, hogy a közigazgatásban, a területfejlesztési intézményekben is a stratégiai szemléletű tervezéshez szükséges készségek erősítése. Különösen a régiókban indokolt a tervezés jelentősebb létszámú szakmai apparátusának kiépítése. Fontos ugyanakkor a partnerség keretében a tervezési folyamatba bevonandó regionális szereplői kör felkészítése is a tervezői partnerségben való részvételre. A tervezési szakmai kapacitások megteremtésének érdekében erősíteni kell a területi tervezési szakemberek képzését nagyobb hangsúlyt fektetve a stratégiai tervezésre és menedzsmentre, a társadalmi-gazdasági és ökológiai-természettudományi, valamint a területi (regionális) elemzési ismeretek integrált alkalmazására.

IV. 3. Programozás és koncentráció: finanszírozási rendszer

IV.3.1. A finanszírozási rendszer továbbfejlesztéséhez szükséges általános követelmények

Az ágazati források **decentralizációja** önmagában nem biztosítja a hatékony forráselosztást, azt a **szubszidiaritás** elvének érvényre juttatása teszi lehetővé. Mindez a régiók, térségek szintjén a cselekvéseket, beavatkozásokat rendszerszerűen összehangolva megvalósító, program-szerű fejlesztés, és az ehhez kapcsolódó **programfinanszírozás** megvalósítása révén érhető el. A programfinanszírozás középpontjában a regionális program és az annak végrehajtását szolgáló tervszerződés áll.

A régió legyen a területfejlesztés és a vidékfejlesztés legmeghatározóbb szereplője, ezzel összhangban **hét regionális operatív programot** kell kialakítani.

Területi fejlesztéspolitikában a kistérség nem forráselosztó, hanem programmegvalósító szerepet tölt be, azaz pályázatokat generál, koordinál és maga is térségileg integrált programokat hajt végre.

IV. 4. Visszacsatolás és átláthatóság: fejlesztéspolitikai monitoring és értékelési rendszer

A fejlesztéspolitika hatékonyságának javítása, az átláthatóság, a döntés-előkészítés színvonalának emelése érdekében szükséges a területi szemléletet egyértelműen érvényesítő monitoring rendszer kialakítása. A nyomkövetést és visszacsatolásokat biztosító rendszer három alapeleme:

1. A fejlesztéspolitikai rendszerek monitoringja a fejlesztések

Az OTK kiemeli a **rendezési tervek kidolgozásának a fontosságát**. A kistérségi fejlesztési tervekhez kapcsolódó területigények szabályozási és tulajdoni rendezése ezek nélkül a tervezési dokumentumok nélkül nehezen biztosítható.

Partnerség és kommunikáció a tervezésben

Az elkövetkező időszakban **nélkülözhetlenné válik a civil és vállalkozói szférával való partnerség megteremtése**. A kistérség forrásabszorpciós képessége e nélkül a partnerség nélkül csak nagyon korlátozott módon fejleszthető.

Szakmai megerősítés

Biztosítani kell a kistérség szintjén a szükséges **tervezési kapacitás** kiépítését.

A finanszírozási rendszer továbbfejlesztéséhez szükséges általános követelmények

Jelenleg nehezen határozható meg a kistérség önerő képességének az alakulása az elkövetkező tervezési időszakban. A jelenlegi helyzet kivetítése a 2006-2013 időszakra ennek az önerőnek a csökkenése prognosztizálható.

Két lehetséges kitörési irány látszik:

1. **a lehető legnagyobb mértékben be kell vonni a vállalkozói tőkét**
2. **prioritást kell kapjanak a nagyobb támogatási arányú fejlesztések.**

Visszacsatolás és átláthatóság: fejlesztéspolitikai monitoring és értékelési rendszer

A folyamatok követése és a fejlesztések tervezett hatásának az értékelése alapkövetelménnyé válik az elkövetkező időszakban. A kistérség program szinten rendelkezik a monitoring kiépítését támogató tervezetekkel.

1. ezt a tennivalót a kistérségi menedzsment szervezet saját tevékenysége

végrehajtásához kapcsolódó adatok és információk gyűjtését, rögzítését végzi, program és szakpolitikai szinten egyaránt. Célja a végrehajtás gyors visszacsatolásainak, ellenőrzésének biztosítása, és az értékelési tevékenység adat- és információigényének megteremtése. A rendszerszerű, ciklusokba rendeződő fejlesztéseket megfelelő információs rendszerekkel és intézményi háttérrel támogatott monitoring rendszernek kell kiszolgálnia. Egy olyan országos rendszernek, amely valamennyi regionális, állami és nemzetközi ill. közösségi támogatással megvalósított beruházásra, támogatásra kiterjed. 2. A területi társadalmi-gazdasági folyamatok, a környezeti és fizikai térszerkezet állapotának monitoringja is nélkülözhetetlen a területpolitika célok érvényesülésének megítéléséhez, a hatékony döntéshozatal támogatásához, a célkitűzések és az eszközrendszer továbbfejlesztéséhez ill. korrekciójához. A területpolitika fejlesztéseinek értékelése során e tevékenység eredményei szolgálnak viszonyítási alapul, értékelésük egyúttal a területi társadalmi-gazdasági folyamatok értékelése is. Ez egy erősen célorientált vizsgálat, mely bár támaszkodik az alkalmazott regionális és területi kutatások eredményeire, időtartamában, részletességében, módszereiben nem válhat tudományos igényű tevékenységgé. 3. A rendszerszerű fejlesztésekben a monitoring tevékenység által gyűjtött adatokat az értékelés hasznosítja, strukturálja, analizálja, és konklúziói által végső soron visszacsatolást biztosít a fejlesztési ciklusok bezárásaként. A végrehajtást megelőző előzetes, valamint középidős és utólagos értékeléseket különböztethetünk meg, a legutóbbi már a soron következő programozási ciklusra van hatással.	körében el tudja végezni 2. a térinformatikai alapon szervezett területhasználati viszonyok változásának követésére kidolgozott program alapján megszervezhető és ellátható a feladat. 3. ezt a tennivalót is a kistérségi menedzsment szervezet saját tevékenysége körében lehet elvégezni
---	--

A Közép-Dunántúli regionális Operatív Program és annak kistérségi szintű megfeleltetése

I. BEVEZETŐ: A PROGRAMOZÁS LÉPÉSEI ÉS KERETEI

Közép-Dunántúli Regionális Operatív Program

Kistérségi megfeleltetés

A régió fejlesztésének koncepcionális alapja a regionális versenyképesség megteremtése és növelése mellett a régióon belül az elmaradott térségek és speciális helyzetű társadalmi csoportok további leszakadásának megállítása, a térségi esélyteremtés és felzárkóztatás meggyorsítása és erősítése. A koncepció „filozófiai” alapja tehát a versenyképesség és felzárkóztatás.

Az EU-s és kapcsolódó hazai fejlesztéspolitikai keretek

Az Európai Unió az új európai modell kialakításának céljából 2000-ben megalkotta a lisszaboni stratégia néven ismert, dinamikus, versenyképes és tudásalapú társadalom és gazdaság megvalósítását célul kitűző dokumentumát, mely a globalizációs folyamatok figyelembe vétele mellett területi dimenzióban értelmezett regionális versenyképesség megteremtését célozza meg.

A stratégia legfontosabb elvi alapja a fenntartható fejlődés — vagyis a jelen nemzedék szükségleteinek kielégítése anélkül, hogy azzal megfosztanánk a jövő nemzedékeket attól, hogy kielégítsék majdani szükségleteiket — mint olyan elv, amely minden politikára, stratégiára és intézkedésre hatással van és amely megköveteli, hogy a gazdasági, környezetvédelmi és szociális politikákat egymást kölcsönösen erősítő módon alakítsák ki és hajtsák végre.

Magyarország helyzetéből adódóan (felzárkózó ország) kiemelt fontossággal bír az Európai Unió kohéziós politikája, amelynek legfontosabb elemei a gazdasági és szociális konvergencia és az összeurópai együttműködés.

Az EU-s közös agrárpolitika 4 pillére közül várhatóan a második pillért képező vidékfejlesztés a 2007-2013-as időszakban kiemelkedőbb szerephez jut, tekintettel a kohéziós politikára gyakorolt hatására. A Közép-dunántúli régió jelentős agrárpotenciállal is rendelkezik, így a stratégiai célok rendszerében hangsúlyos szerepet kap a közös agrárpolitika elemeihez való kapcsolódás.

Az EU számos előírást és direktívát alkalmaz a régió fejlesztési igényeit megfogalmazó Koncepció és Stratégia által lefedett területekre vonatkozóan, amelyeket figyelembe kell venni a tervezés és programozás során, így pl.: Natura 2000 Bird (Madár-) és Habitat (Élőhely-) Irányelvei, Vízügyi Keretirányelv, 83/98/EK Irányelv az emberi fogyasztásra szánt ivóvíz minőségéről.

A Nemzeti Vidékfejlesztési Terv (NVT) célja, hogy egységes keretbe foglalja az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alap (továbbiakban: EMOGA) garanciarészből finanszírozandó vidékfejlesztési intézkedések hazai végrehajtásának a rendszerét. Az NVT kijelöli a vidéki térségek fenntartható fejlődését szolgáló célokat, prioritásokat, valamint tartalmazza az egyes intézkedések céljait, az intézkedések keretében támogatható tevékenységeket, a támogatás igénybe vételének feltételeit és végrehajtásának részletes szabályait is.

A Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program (NAKP) az Európai Unió "A környezet védelmét és a táj megőrzését szolgáló mezőgazdasági termelési módok támogatásáról" szóló 2078/92 számú Tanácsi rendeletével összhangban kialakított dokumentum, amelynek elsődleges célkitűzése olyan mezőgazdasági gyakorlat kialakítása, amely a

A meghatározott alapcélok; a **versenyképesség** növelése és a **felzárkóztatás**, a kistérség számára is megfelelő tartalommal feltölthető fogalmak.

természeti erőforrások fenntartható használatán, a természeti értékek, a biodiverzitás megőrzésén, a táj értékeinek megővésén és egészséges termékek előállításán alapszik.

II. Nemzeti Fejlesztési Terv (II. NFT)

A 2007-2013-ra vonatkozó Nemzeti Fejlesztési Terv jelenleg van kidolgozás alatt, az Országos Fejlesztési Koncepció és Országos Területfejlesztési Koncepció⁴ szerinti elvek alapján. Elkészülte és elfogadása után ez képezi a következő 7 év hazai és EU-s fejlesztéseit a legmagasabb szinten integráló alapdokumentumát.

Hazai fejlesztéspolitikai keretek

Az EU-s fejlesztéspolitikai keretek mellett a tervezés során figyelembe kell venni a hazai fejlesztéspolitikai keretrendszert. Míg az Európai Unió esetében e keretek iránymutató jelleggel, módszertani dokumentumokban jelennek meg, addig Magyarországon ezek forrásai a jogszabályok (normatív keretek) mellett a különböző országos szintű koncepciók és tervek (tervezési keretek). A Régió szempontjából a következők a relevánsak:

Normatív keretek

A Területfejlesztési Törvény

A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló többször módosított 1996. évi XXI. törvény 3.§ (2) bekezdése tartalmazza a területfejlesztés feladatait, amelyek az alábbiakban foglalhatóak össze:

- a társadalmi és gazdasági megújulást elősegítő fejlesztéspolitika kidolgozása, összehangolása és érvényesítése;
- az elmaradott térségek felzárkózásának elősegítése;
- az ipari és mezőgazdasági területeken a szervezetráta elősegítése és a munkanélküliség csökkentése;
- az innovatív kezdeményezések feltételeinek javítása;
- a kiemelt térségek sajátos fejlődésének elősegítése;
- a vonzó vállalkozói környezet kialakítása.

A területfejlesztési koncepciók, programok tartalmi követelményeiről szóló rendelet

A 18/1998. (VI. 25.) KTM rendelet – a területfejlesztési koncepciók, programok és a területrendezési tervek tartalmi követelményeiről – meghatározza a területfejlesztési koncepció, valamint a területfejlesztési stratégiai és operatív program részletes tartalmi követelményeit. A rendelet értelmében az országos, regionális, megyei és kistérségi területfejlesztési koncepciók és programok tartalmi követelményei azonosak, kidolgozásuk az adott térségi szintnek megfelelő részletezettséggel történik.

Tervezési keretek

Országos Fejlesztéspolitikai Koncepció (OFK)

Az 1076/2004. (VII.22.) Kormányhatározat alapján az Országos Fejlesztéspolitikai Koncepció az egyes szakpolitikákat koncepcionális keretbe foglalva, azok számára – meghatározott időtávra (2020-ig) – közös célokat fogalmaz meg. Az OFK tehát lefedi a hazai és uniós fejlesztési források összességét. Az OFK által felvázolt koncepcionális kereten belül fogalmazódik majd meg a kizárólag az uniós strukturális alapok és a Kohéziós Alap forrásait (és azok hazai társfinanszírozását) magában foglaló Nemzeti Stratégiai Referenciakeret („II. Nemzeti Fejlesztési Terv 2007–2013”), illetve az agrár- és vidékfejlesztés uniós és hazai forrásait felölelő Nemzeti Vidékfejlesztési Terv cél- és prioritásrendszere. Szintén az OFK céljainak uniós forrásokból történő megvalósulását szolgálják a VII. K+F-keretprogramot, illetve a transz-európai

A második Nemzeti Fejlesztési Terv kidolgozási folyamata a tervezetthez képest csúszik, mivel az EU 2007-2013. szakasz-költségvetése csak 2005 decemberében került elfogadásra.

Ennek is következtében a Terv strukturálisan is változik az eddig egyeztetésre bocsátott változatokhoz képest, ami maga után vonja a regionális terv változását is. Amíg ez a folyamat tart, a legfontosabb kérdés marad nyitott, azaz az egyes fejezetek mellé rendelt pénzügyi források nagysága és elérhetőségének a rendszerre. Következésképpen a kistérségi programozást a II. NFT és a kapcsolódó Regionális Operatív Program (ROP) kidolgozásával párhuzamosan célszerű lefolytatni. Addig is a tervezést a meglévő dokumentumok alapján célszerű alakítani.

A kistérség szempontjai szerinti értelmezése önálló munkarész tárgya (lásd előbbi munkarészeket).

⁴ Részletező bemutatásuk a megfelelő külön fejezetekben megtalálható

közlekedési infrastruktúra összekapcsolását finanszírozó, a vizsgált periódusban erőteljesen növekvő uniós források. Az Országos Területfejlesztési Koncepció Az új Országos Területfejlesztési Koncepció (OTK) irányelveket fogalmaz meg a területi egyenlőtlenségek kiegyenlítésének érdekében. Az ország egészére vonatkozó területfejlesztési irányelvek a térségi versenyképesség erősítése, a területi felzárkózás elősegítése, a fenntartható területi fejlődés, örökségvédelem, integrálódás Európába, a regionalizmus és a decentralizáció erősítése. A 2015-ig terjedő időszakra vonatkozó országos területi célok között fejlesztési prioritások fogalmazódtak meg a speciális adottságú térségtípusokra, melyek az alábbiak: természeti, táji értékekben gazdag területek erőforrásainak kiaknázása, agrár térségek diverzifikálása, határmenti területek együttműködése, tanyás térségek revitalizálása, romák lakta térségek fejlesztése. Az OTK-ban a Közép-Dunántúli régió 2007-2013 közötti időszakra megfogalmazott stratégiai céljai is szerepelnek	A kistérség szempontjai szerinti értelmezése önálló munkarész tárgya (lásd előbbi munkarészeket).
--	--

II. A KÖZÉP-DUNÁNTÚLI RÉGIÓ JÖVŐKÉPE

Közép-Dunántúli Regionális Operatív Program	Kistérségi operatív program
A legfontosabb kitörési pontként körvonalazódik a régió erős, modern gazdasága, közlekedéshálózati helyzete által hordozott innovációs potenciálja és egyes rendkívül kedvező turisztikai adottságai. Jellegzetesség, hogy az innováció beágyazottsága sem területileg, sem vertikálisan nem elég erős, a szférák és szektorok közötti intézményi-gazdasági kapcsolatok gyérek. A régiót emellett sajátos-örökölt környezeti problémák (egykori ipar és bányaterületek, tömegturizmus, stb.) is terhelik. Az innováció így csak akkor általánosulhat, ha a térség vonzó területté válik, kedvező életminőséget, környezeti állapotot és kiegyensúlyozott területi fejlettséget tud felmutatni. A régió jövőképe így az alábbiakban foglalható össze: A KÖZÉP-DUNÁNTÚL, MINT EURÓPAI SZINTEN VERSENYKÉPES RÉGIÓ AZ INNOVÁCIÓ RÉGIÓJÁVÁ VÁLVA, MAGTÉRSÉKGÉNT MEGHATÁROZÓ SZEREPET TÖLT BE A HAZAI MODERNIZÁCIÓBAN. MINDEZ AZ INNOVÁCIÓ, A MEGÚJULÁS ÁTFOGÓ RÉGIÓN BELÜLI KITERJESZTÉSÉVEL, ÉS EZÁLTAL A RÉGIÓBAN ÉLŐK ÉLETMINŐSÉGÉNEK FOLYAMATOS JAVÍTÁSÁVAL PÁROSUL. Az elkövetkezőkben egy olyan életképes régió jön létre a Közép-Dunántúlon, amelyben: – egyetlen-monolitikus fejlesztési pólus híján a gazdasági húzóerőt képviselő településeinek és gazdasági szervezeteinek hálózatos rendszere és alkalmazkodó képes humán erőforrás tartalékai alapján az európai gazdasági térben helytállni képes – sikeres, elismert és innovatív térséggé válik. – a régió belüli észak-déli és a régió kívüli közlekedési kapcsolatok további fejlődése révén a régió a Kárpát-medence személy- és áruforgalmi rendszerének megkerülhetetlen központi térségévé válik. – valós esély teremődik a hátrányos helyzetű térségek felzárkóztatására, illetve a hátrányos helyzetű lakosok a munkavállalására, az egészségügyi és a szociális szolgáltatások igénybevételére. – komplex gazdasági-, infrastrukturális-, vidék- és településfejlesztés-	A régió jövőképebe a kistérség jövőképe szervesen integrálódik.

tési valamint örökségvédelmi programoknak köszönhetően a régió turizmusa új növekedési pályára áll, új turisztikai formák előtérbe helyezésével (pl. aktív-, a falusi-, az öko-, a fürdő- és kastélyturizmus). A régió kiemelt térségei vonzó célponttá válnak kül- és belföldön egyaránt.

- biztosított a természeti értékek megőrzése, az „élhető környezet”, mert a fenntarthatóság elvének szigorúan érvényesítésével valósulnak meg a gazdasági-társadalmi fejlesztések.
- a régió sokrétű interregionális kapcsolatrendszerével (gazdaság, kultúra, szakmai kapcsolatok) illeszkedik az európai régiók nagy családjába, hatékony együttműködései révén pedig pozitív arculatot jelenít meg nemzetközi téren is.

A fentiekben megfogalmazott „Jövőkép” elérése érdekében a régió számára a következő stratégiai főcél fogalmazható meg:

AZ ÁLLANDÓ MEGÚJULÁS ÁTFOGÓ KITERJESZTÉSE, ÉS ENNEK SEGÍTSÉGÉVEL A RÉGIÓBAN ÉLŐK ÉLETMINŐSÉGÉNEK FOLYAMATOS JAVÍTÁSA

A Tervdokumentum a következő átfogó stratégiai célokat fogalmazza meg:

- A) - Innovatív, versenyképes szociális és gazdasági struktúrák
- B) - Regionálisan kiegyensúlyozott, vonzó élettér

Ezen átfogó stratégiai célok együttese nem csupán elősegíti egy prosperáló Közép-Dunántúli Régió létrejöttét, hanem a fejlesztések eredményeként hosszú távon önfenntartó közösségek kialakulását is biztosítani kívánja.

Fő cél

Az állandó megújulás átfogó kiterjesztése és ezúton az élet minőségének folyamatos javítása

Átfogó célok

A. Innovatív, versenyképes gazdasági és társadalmi struktúrák

Stratégiai célok (Prioritások)

I. Innováció-orientált, versenyképes gazdasági környezet

II. Hatékony és megújulni képes humán erőforrás-háttér

Célok (Intézkedések)

I.1. Versenyképes és integrált gazdasági szervezetek	I.2. Az innováció előtérbe helyezése	I.3. Diverzifikált és minőségi regionális turizmus	I.4. Adottságait maximálisan kihasználó rurális térségek	II.1. Esélyteremtő képzési formák	II.2. Esélyegyenlőséget erősítő szociális szféra	II.3. Kiegyensúlyozott munkaerőpiac	II.4. Egészséges régió
--	--	--	--	---	--	---	----------------------------------

A célok megvalósítását szolgáló eszkörendszer

Versenyképesség javítása, fejlesztése	Innovatív termék- és szolgáltatás-fejlesztés	Turisztikai vonzerők attraktivitásának növelése	Fenntartható vidéki környezet kialakítása	Koncentrált tudástőke megteremtése, tudásközpontok létrehozása	Szociális ellátás hatékonyabbá tétele	Foglalkoztatási paletta bővítése	Egészségügyi ellátórendszer infrastrukturális egyenlőtlenségeinek oldása
Hatékony vállalkozásfejlesztési háttér	A K+F intézményi feltételeinek javítása	Hiányos turisztikai infrastruktúra elemek fejlesztése a fogadóképesség minőségi változásának érdekében	A vidék gazdaságának versenyképesség növelő elemekkel való bővítése	Az iskolarendszerű képzésben meglévő egyenlőtlenségek csökkentése infrastrukturális fejlesztések révén	A hátrányos helyzetből adódó esély-egyenlőségbeli különbségek mérséklése	Segítség a munkahelyek megtartásában	Egészséges életmód elveinek, gyakorlatának terjesztése
	Hatékony innovációs háttér megteremtése	Turisztikai marketingtevékenységek hatékonyság-növelése	A vidéki eltartóképességének növelése	Felnőttoktatási, szakképzési, és speciális nevelési programok, fejlesztések	Alkalmazható kutatási eredményeket produkáló szociális innováció	Munkaerőpiaci reintegráció hatékonyabbá tétele	
						Térségi foglalkoztatási együttműködések elősegítése	

Fő cél

Az állandó megújulás átfogó kiterjesztése és ezúton az élet minőségének folyamatos javítása

Átfogó célok

B. Regionálisan kiegyensúlyozott, vonzó élettér

Stratégiai célok (prioritások)

III. Élhető, fenntartható, minőségi élettér

IV. Hatékony regionális kapcsolatok és arculati rendszer

Célok

III.1. Fenntartható környezeti állapot	III.2. A településrendszer minőségi fejlesztése	III.3. Elérhető közlekedési szolgáltatások	III.4. Korszerű információs társadalom	IV.1. Együttműködő intra- és interre- gionális kapcsola- ti háló	IV.2. Civil szféra erősítése	IV.3. Hatékony régiós szintű forrásfelhasználás	IV.4. Ismert és elismert régiókép
---	---	--	---	--	------------------------------------	--	--

A célok megvalósítását szolgáló eszközrendszer

Korszerű és takarékos energia felhasználás megteremtése	Hiányos, korszerűt- len települési infra- struktúra pótlása, rekonstrukciója	Korszerű közútháló- zat a régió külső- és belső kapcsolatainak minőségi fejlesztése érdekében	Régió versenyképes- ségét szolgáló IKT alapú KKV fejlesztés	Közigazgatási, önkormányzati, vállalkozói és la- kossági kapcsola- tok fejlesztése	Civil szféra támogatási lehető- ségeinek maximá- lis kihasználása	A régió tervezé- si-programozási rendszer hatékony- ság-növelése	Régiótudat megterem- tődése
Korszerű hulladékgaz- dálkodási infrastruktúra elemek és know-how fejlesztése	Települési funkciók bővítése	Korszerű, hatékony kapcsolatokat biztosí- tó vasúthálózat	Tudásalapú társada- lom kialakításának segítése IKT eszkö- zökkel	Együttműködő régió	Szolgáltató-köz- pontok egyenletes terítése a régióban	Projektötletek feltá- rása, forrásfelhaszná- lást segítő „projekt- vagyron” megteremtése	Fejlett PR- és marke- tingeszközök alkalma- zása a régióarculat megteremtése érdeké- ben
Előnyös vízgazdálkodá- si helyzetünk fenntart- hatóságának megterem- tése	A hatékony telepü- lési környezet- és örökségvédelem fel- tételének megte- remtése	A régiós potenciáló- kat kihasználó vízi közlekedési rendszer fejlesztése	Régió területi fejlő- dését szolgáló IKT rendszer alkalmazá- sa		A civil nyilvános- ság hatékonyságá- nak növelése	Információs szolgál- lat a lakosság, vállal- kozási-, önkormány- zati kör számára	
Környezeti kárelhárítás környezetünk és életmi- nőség-védelem céljából	Lakás- és intéz- mény-fejlesztés a települési vonzerő- növelés érdekében	Gazdasági versenyké- peséget növelő repü- lőterek fejlesztése	Hatékony IKT alapú közigazgatási kör- nyezet megteremté- se			Hathatós visszacsá- tolási képességgel rendelkező monitor- ing kiépítése	
Természeti értékek vé- delme a fenntart. figye- lembe vételével		Korszerű logisztikai hálózatok a régióban	Információterítés IKT alapú támogatá- sa				
Környezet-tudatosság emelése		Közösségi közlekedés a lakosság szolgálatában					

IV. A KÖZÉP-DUNÁNTÚLI RÉGIÓ TERÜLETI CÉLJAI

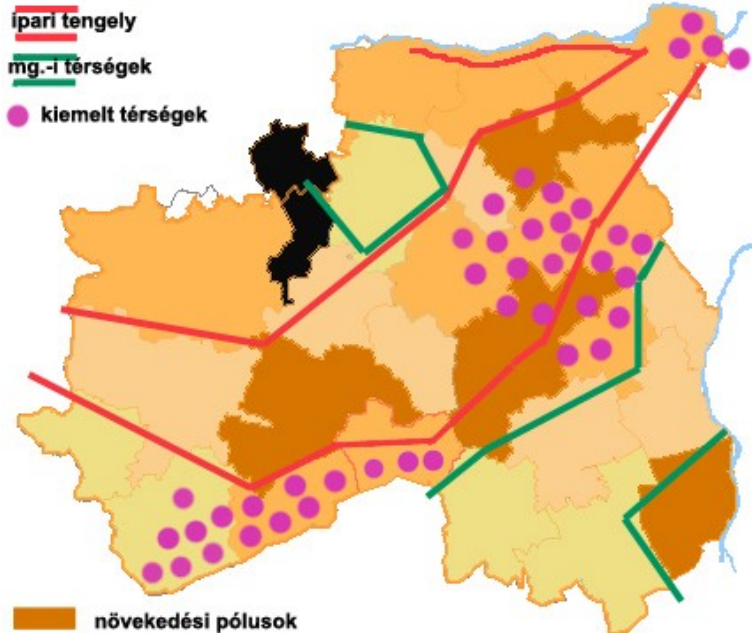
Közép-Dunántúli Regionális Operatív Program

Kistérségi megfeleltetés

A Dunántúli-középhegység egykori iparvidékeinek megújítása

A régió gazdasági szerkezetváltást megsínylő ipari dominanciájú településeit új fejlődési pályára kell állítani, a régió innovációs alapon szerveződő gazdasági rendszerébe való visszatérést lehetővé tevő fejlesztésekkel.

Támogatni kell e térségek, a megváltozott munkaerő piaci követelményei miatt tartósan munkanélkülivé vált lakosainak képzését, szociális foglalkoztatását.

A közép-dunántúli agrártérségek megújítása

Itt olyan térségek fejlesztéséről van szó, amelyek magas szintű mezőgazdasági adottságaikat továbbra is az agrárszektorban érvényesíthetnék a leginkább (Enying, Sárbogárd, Sümeg, Tapolca, Komárom-Bábolna, valamint Kisbér leszakadó kistérsége és Adony, Ercsi és Aba stagnáló térségei). Nyitni kell egy olyan vidékfejlesztési modell felé, amely a versenyképes termelés mellett alkalmas az alternatív jövedelemszerzési módok és az ökológiai-ökonómiailag fenntartható vidéki gazdaság megteremtésére az alábbi regionális célkitűzések mentén:

- a térségek gazdaságának diverzifikálása, az innovációs centrumok gazdaságait kiszolgáló ipari és szolgáltatási funkciók megtelepedésének ösztönzésével;
- a kitűnő mezőgazdasági adottságú térségek termelőinek támogatása, együttműködésük elősegítése a nemzetközi szintű versenyképesség elérése, és a talpon maradás érdekében;
- a hagyományos és alternatív (bio, organikus) termelési módszerek honosítása, egyúttal a régió lakó- és üdülőnépességének kiszolgálásához igazodó termelés-értékesítés támogatása;
- a vidéki térségek jövedelemkiegészítő tevékenységeinek erősítése (pl. a turisztikai magterületek kínálatához igazodó falusi turisztikai szolgáltatásokkal).

A regionális decentrumok és térségi központok hálózatszerű fejlesztése a Közép-Dunántúlon

A régió megyei jogú városai (regionális decentrumok) és nagyvárosi településegységeik (Székesfehérvár, Tatabánya), valamint egyéb urbanizálódó térségek (a Duna menti, veszprémi, balatoni) gyakorlati-

A kistérség nem érintett ebben a vonatkozásban. Célként lehet megfogalmazni a Sárvíz völgye egyedi táji-természeti értékeinek az elismerését azzal, hogy az érintett térség megkapja a kiemelt célterület státust.

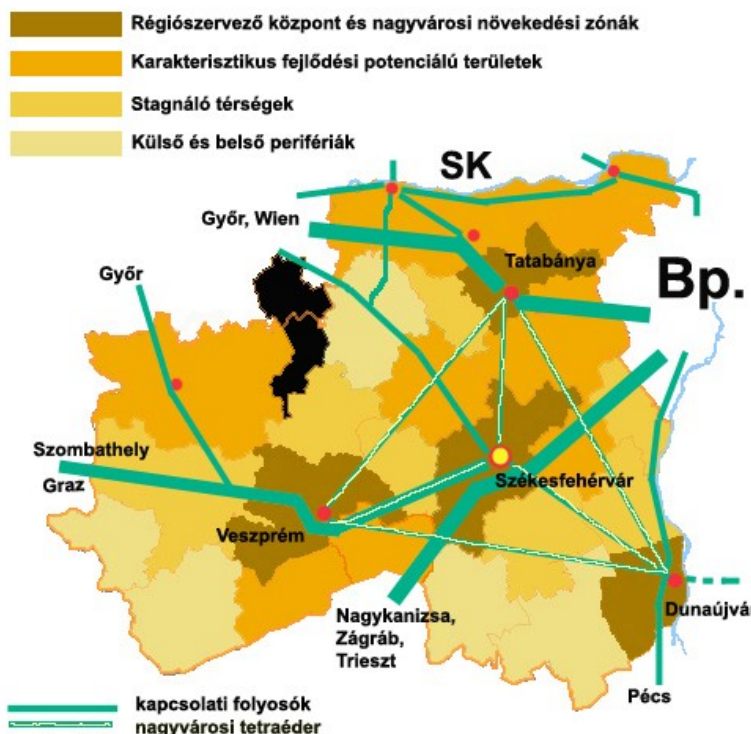
A kistérséget a regionális terv ebbe a kategóriába sorolja, számos olyan fejlesztési irány meghatározásával, amelyek fontosak a kistérség számára.

- az abai technológiai park (centrum) kialakítási programja beleillik ebbe a célkitűzésbe
- ennek a célkitűzésnek az elérése elsődlegesen a vállalkozói szféra számára jelent feladatot
- az ÉTT, valamint a mezőgazdasági programok megfeleltetők ezeknek a célkitűzéseknek
- fejleszteni kell az együttműködéseket a budapesti és a balatoni turisztikai rendszerekkel.

A ROP elemzett változatának a kidolgozása óta megváltozott a helyzet ebben a vonatkozásban. Az új OFK szerint a Székesfehérvár-Veszprém-Tatabánya városegyüt-

lag egybeesnek a régió innovatív és szolgáltató központjaival, prosperáló nagyvállalatainak K+F-re nagymértékben támaszkodó vállalkozásainak helyszíneivel. Ahhoz, hogy a régióban hatékonyan és egyenletesen megjelenhessenek a központi és innováció-közvetítő funkcióik az alábbi elvek érvényesítése szükséges:

- Székesfehérvár régióközponti funkciónak és elsődleges innováció fogadó és közvetítő képességének erősítése;
- a regionális decentrumok (Veszprém, Tatabánya, Dunaújváros) és az agglomerálódó-urbanizálódó térségek a régiószervező központtal való funkció- és munkamegosztását segítő innovációs környezetének megteremtése a felsőoktatás-fejlesztés, a K+F alkalmazások és az adaptív KKV-k hármására alapozva és felhasználva a kiváló logisztikai és humán-erőforrás tartalékokat;
- az agglomerálódó térségek infrastruktúrájának és egymás közötti közlekedési/logisztikai kapcsolatainak fejlesztése;
- Budapest adminisztrációs, üzleti, kulturális, szolgáltatói szívó hatását ellensúlyozó törekvések támogatása (különösen Székesfehérvár, Tatabánya, Dunaújváros esetében);
- a régió kívüli növekedési pólusokhoz, decentrumokhoz (pl. Győr, Révkomárom, Keszthely) való kapcsolat infrastruktúrális lehetőségeinek a kiépítése;
- egyes régió túl ható vonzáskörzetek infrastruktúrális (közlekedés, tömegközlekedés, információellátottság) feltételeinek kiépítése (pl. Dunaújváros a hídberuházás után, Esztergom, Komárom), üzleti, szolgáltatói, kulturális funkciók tömörítése.
- a tematikus funkciókat hordozó középvárosok innovációs gazdaságba való bekapcsolódását erősíteni kell, elsősorban a tematikus versenyelőnyeik mentén (Komárom, Tata, Esztergom, Mór, Bicske, Gárdony, Balatonfüred, Balatonalmádi, Pápa). Így valósítva meg az innováció terjesztését a térségükre, és a szomszédos leszakadó vagy stagnáló térségekre is kiterjedően.

tes került kijelölésre innovációs pólusként, ami szükségessé teszi az egyes városok közötti funkciómegosztás újragondolását.

- a kistérség számára elsődlegesen Székesfehérvár pólus funkciói bírnak nagyobb fontossággal, kapcsolatai Veszprémmel és főleg Tatabányával másodlagos súlyúak.
- a koncepció szerint a középvárosok lesznek a közvetítők az innovációnak a pólus-városok és a leszakadó, vagy stagnáló kistérségek között. Az abai kistérség esetében ez a modell nem valós, mivel a térség városhiányos, Gárdony nem tudja betölteni a közvetítő szerepet. Egyébként is (főleg a börögöndi reptérfejlesztés kapcsán) a kistérségi központ és Székesfehérvár között az innovációs transzfer közvetlenül mehet végbe, közvetítő szintre nincs szükség.

A ROP keretében bemutatott térszerkezeti modell álláspontunk szerint nem kellően átgondolt.

Nem tisztázott:

- milyen kritériumok alapján kerültek besorolásra az egyes kistérségek a négy szintű tércategória rendszerbe?
- milyen fejlesztési filozófia következik ebből?
- követi-e ezt a filozófiát valamilyen prioritás-hierarchia?
- van-e, lesz-e ennek az osztályozásnak következménye a térségi funkciók megosztására?

Mindaddig, amíg ezek a kérdések nem tisztázottak, nem tartjuk célszerűnek semmilyen előzetes hierarchizálását a térszerkezetnek.

Mivel az új OFT szerint Veszprém és Ta-

A fenti ábra a régió kistérségein alapulva egy négyszintű térkategóriá-rendszerben ábrázolva rajzolja meg gazdasági-társadalmi fejlettségbeli különbségeit, valamint utal a régió fő kapcsolódási és vonzásirányaira és általuk azon térségekre – hazai illetve külföldi növekedési pólusokra, amelyekkel kölcsönös együttműködési lehetőségek léteznek és amelyek potenciálisan továbbfejleszthetők.

A Közép-Dunántúl speciális táji adottságokkal bíró térségtípusai

A Velencei-tó és térsége speciális természeti táji elemekkel bíró, elsősorban a régióra és fővárosra kiterjedő turisztikai vonzerőt képvisel. Itt mind a tó környéki urbanizációs folyamatok okozta környezeti problémáknak, mind a tó ökológiai stabilitásának és a vízrendezési, környezetvédelmi feladatok összehangolásának felelőssége, a Balatonnal ellentétben, teljes egészében a régió különböző szerveire hárul. Ennek megfelelően az alábbi helyi elveket szükséges érvényesíteni:

- a további urbanizációs nyomást meg kell akadályozni, előtérbe kell helyezni az agglomerációs folyamatok szabályozását.
- a tömegturizmust további térnyerését korlátozni kell.
- új minőségi és alternatív turisztikai formákkal (aktív, wellness, termál, borturizmus) dinamizálni kell a térség egészét.
- egységes, elsősorban a régió és a főváros közönségére koncentráló marketingtevékenységet kell preferálni.
- a helyi lakosság és az üdülőtulajdonosok közös helyi fejlesztési kezdeményezéseit támogatni kell.

tabánya Székesfehérvárral egyenlő rangú térszerkezeti fontosságot kapott, a modellt természetszerűen át kell értékelni, át kell dolgozni. Az átdolgozáskor a fenti kérdésekre is tekintettel megalapozottabban, részletezettebben kell foglalkozni a kérdéssel. A régió léptékén a fejlődési tengelyeket például már nem elegendő egy-egy kapcsolati vonallal jelezni, szükséges azok jellegének, intenzitásának a meghatározása és az azokat lehetővé tevő közlekedési tengelyeknek a megjelölése. Kérdéses például, hogy van-e realitása egy Tatabánya-Dunaújváros tengelynek, a Tatabánya-Veszprém kapcsolat (ha kell) milyen kistérségeket/településeket fűz fel, stb.

A régióban a Velencei tavon kívül még más speciális adottságú térségek is találhatóak, ezeket szintén célzott fejlesztésekkel kell támogatni. A Sárvíz völgye minden bizonnyal egy ilyen térség, önálló értékekkel és önálló problémákkal. Ezeket a ROP nem hagyhatja figyelmen kívül.

V. A STRATÉGIA ELŐZETES PRIORITÁS-LEÍRÁSAI

(Mivel a NFT II. átdolgozásából adódóan ez a munkarész várhatóan lényegesen módosul, nem végeztük el a kistérségi megfeleltetést. Informális értéke miatt azonban mindenképpen érdemes bemutatni)

Közép-Dunántúli Regionális Operatív Program

1. Prioritás: A gazdasági környezet innováció-orientált fejlesztése

Általános célok

A prioritás általános célja a régió versenyképességének megtartása és erősítése innováció-orientált, versenyképes gazdasági környezet kialakításával.

A prioritás közvetlen céljai, hogy:

- segítse elő azon gazdasági integrációk (formálódó klaszterek) kialakulását, amelyek hosszútávon megalapozzák a régió fenntartható gazdasági növekedését,
- segítse elő a beszállítói hálózatok eddigieknél hatékonyabb kiépítését és működését, hozzájárulva ezzel a magasabb hozzáadott értéket képviselő beruházásokhoz és a magasabb szakképzettséget igénylő munkahelyek teremteséhez,
- segítse elő a betelepült multinacionális vállalatok fejlődési láncon történő előrehaladását - a stratégiai funkciók régióba telepítésének támogatásával - és ezáltal minél erőteljesebb beágyazódásukat a helyi gazdasági környezetbe,

- növelje a régióban működő kis- és középvállalkozások versenyképességét, javítsa termékstruktúrájukat és termelékenységüket, növelje tőkeerejüket,
- ösztönözze az innováció a kutatás-fejlesztés eredményeinek a vállalkozásokban történő megjelenését és megteremtse az ehhez szükséges intézményes-szervezeti feltételeket,
- növelje a régió idegenforgalmának nemzetközi versenyképességét, a régió gazdaságában betöltött súlyát és csökkentse annak szezonális jellegét,
- járuljon hozzá a gazdaságilag hatékony, vonzó és innovatív vidéki fejlődéshez,
- valósuljon meg mezőgazdaság környezetbarát fejlesztése,
- földhasználat racionalizálása segítse elő a környezetbarát, környezetkímélő termelési eljárások elterjedését, a kedvezőtlen adottságú területeken a termelés extenzív irányban történő átalakítása mellett a termelés fenntartását,
- a megújuló energiaforrások, mint az erdészeti hulladékok és a biogáz, elektromos áram és hő termelésére való felhasználása a környezet minőségének javulásához és ésszerű gazdasági előnyökhöz vezessen.

A prioritás megvalósítását segítő intézkedések

A prioritás megvalósítása érdekében a program e prioritása négy intézkedést fogalmaz meg:

1. Intézkedés: Gazdasági integrációk támogatása (Versenyképes, innovatív és integrált gazdasági szervezetek)
Az intézkedés célja a gazdaság hálózatszerű fejlődésének ösztönzése a vállalkozások közötti hálózati együttműködések, formálódó klaszterek megerősítése révén, beszállítói integrációk támogatása valamint a multinacionális vállalatok beágyazódásának elősegítése stratégiai funkciók régióba telepítésének támogatásával.
2. Intézkedés: A gazdaság innovációs miliójának erősítése (Az innováció előtérbe helyezése)
Az intézkedés célja a vállalkozások innovációja, technikai, technológiai, szervezeti, folyamat-orientált fejlesztése, stratégiai termékek előállításának támogatása, a regionális kutatási infrastruktúra fejlesztése, az alkalmazott kutatás-fejlesztés segítése.
3. Intézkedés: A régió adottságaira épülő turizmus élénkítése (Diverzifikált és minőségi regionális turizmus)
Az intézkedés célja a turisztikai szektor szerkezetváltásának elősegítése, a szezonáltság oldása és a területileg kiegyensúlyozott fejlődés
 - innovatív, komplex turisztikai termékek,
 - a turisztikai infrastruktúra korszerűsítése
 - és hatékony, célirányos marketing tevékenységek révén.
4. Intézkedés: Környezetorientált agrár- és vidékfejlesztés, (Adottságait maximálisan kihasználó rurális térségek)
Az intézkedés a vidéki és periférikus területeken élők életminőségét, valamint a régió kohézióját hivatott biztosítani, segítve azt a felzárkózási folyamatot, mely segíti a régióban a poszt-indusztriális társadalomhoz illeszkedő, ám hagyományait átörökíteni képes térségeket a perifériákon is

2. Prioritás: Humán erőforrás fejlesztés

Általános célok

Az oktatás területén a régió jövőképeinek megvalósítása szempontjából kiemelt jelentőségű a felsőoktatás általános, illetve K+F háttérének fejlesztése; valamint a gazdaság igényeihez igazodó közép- és felsőfokú szakképzési rendszer létrehozása. Fontos a régió felsőoktatási központjainak az egyedi érdekeiket harmonizáló együttműködése, egy sokszínű, minőségi szolgáltatásokat nyújtó felsőoktatási kínálat kialakulása. Az iskolarendszerű szakképzés mellett, kiemelt szerep jut a felnőttoktatásra, mint a régió humán erőforrásának jövőbeli versenyképességét nagymértékben befolyásolni képes továbbképzési módszerre.

A szociális ellátás és a foglalkoztatás területén kulcsfontosságú a fejlődés és a felzárkózási esélyek biztosítása a régió minden települése és lakója számára, olyan foglalkoztatás- és szociálpolitika segítségével, amely a közép-dunántúli régió gazdasági versenyképességének fenntartásán és megerősödésén alapulva az életminőség érzékelhető javulását eredményezi. Ennek egyik alapeleme a regionális kistérségi/települési egyenlőtlenségeket figyelembevéve, a rászorulókat nagy hányadát elérő és jól képzett szociális szakember-gárda munkáján alapuló szociális ellátási és intézményi struktúra kialakulása, másik alapja pedig egy, a régióban megjelenő mindenkori munkaerő-igényekhez rugalmasan illeszkedő, a „fenntartható foglalkoztatottság” elvének mentén szerveződő foglalkoztatotti réteg, illetve ezt az illeszkedést elősegítő intézményrendszer – beleértve a foglalkoztatók és más intézmények közti foglalkoztatási célú kooperációkat –, amely biztosítja a régió versenyképességének és minőségi életfeltételeinek hosszú távú fenntarthatóságát.

Az egészségügy régiós feladatául egyrészt a lakossági egészség-tudatosság emelését tűzhetjük ki célul, másrészt a szükséges különböző szintű egészségügyi ellátórendszerek összehangolását és bizonyos mértékű fejlesztését.

A prioritás megvalósítását segítő intézkedések

A prioritás megvalósítása érdekében a program e prioritása szintén négy intézkedést fogalmaz meg:

1. Intézkedés: Az oktatás tartalmi, szerkezeti és infrastrukturális fejlesztése (Esélyteremtő képzési formák)
Az oktatás fejlesztése egyszerre szolgálja az esélyegyenlőséget és a régió versenyképességének erősödését az új-

gazdaságban. Ezen belül kiemelt terület a régió felsőoktatási intézményeinek, azok kutatóhelyeinek, valamint középfokú szakképző intézmények fejlesztése, együttműködéseik támogatása. Emellett minden iskolatípusban támogatja a régió oktatásának módszertani korszerűsítéseit és minőségi fejlesztését, továbbá az óvodai és az általános iskolai szint infrastrukturális megújítására, a hátrányos helyzetű térségek és települések felzárkóztatására is figyelmet fordít.

2. Intézkedés: Esélyegyenlőség erősítése a régióban (Esélyegyenlőséget erősítő szociális szféra)

Az intézkedés célja a hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű emberek szociális körülményeinek javítása oktatási, szociális ellátásbeli és bizonyos foglalkoztatási programok segítségével; különös tekintettel a romákra, a rendezetlen családi állapotban élő fiatalokúra, pályakezdőkre és a nőkre. A szociális körülmények javítása feltételezi az ellátórendszer meglévő hiányainak pótlását is.

3. Intézkedés: Aktív munkaerőpiaci politikák és programok ösztönzése (Kiegyensúlyozott munkaerő-piac)

Az intézkedés célja a meglévő munkahelyek megőrzése, új munkahelyek teremtése, az atipikus foglalkoztatási formák elterjesztése, a térségi foglalkoztatási paktumok elterjesztése és a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok munkaerőpiacra való visszasegítése által egy stabil munkaerőpiac biztosítása. Mindezzel az aktivitási arány növelése

4. Intézkedés: Az egészségügy fejlesztése (Egészséges régió)

Az intézkedés a régióban működő egészségügyi intézmények tevékenységének összehangolását, az egészségügyi ellátás színvonalának emelését, és az ellátáshoz szükséges infrastruktúra javítását szolgálja az egészségtudatos magatartás és az egészséges életmód elterjesztése mellett.

3. Prioritás: *Élhető környezet, minőségi élet feltételeinek megteremtése*

Általános célok

Minőségi élettér és kapcsolatrendszer:

- a régió gazdaság- és területfejlesztésében érdekeltet közötti naprakész és operatív együttműködést biztosítani képes információs hálózat kialakításával,
- a régió belüli elérhetőség javításával a közúti, kerékpáros közlekedési hálózat fejlesztésével, tömegközlekedés korszerűsítésével,
- a régió külső kapcsolatainak javításával, illeszkedve a Helsinki korridorokhoz
- a már meglévő környezeti problémák kezelése, és a régió életminőségi-környezeti jellemzőinek javítása,
- épített környezet fejlesztése, közösségi színterek kialakításával, korszerűsítésével, a meglévő rossz állapotú területek újjahasznosításával.

A prioritás megvalósítását segítő intézkedések

A minőségi élet feltételeinek megteremtését szolgáló prioritás megvalósítását szolgálva a program négy intézkedést fogalmaz meg:

1. Intézkedés: A lakosság életkörülményeinek javítása, környezettudatos fejlesztése (Fenntart-ható környezeti állapot)

Az intézkedés célja a régió környezeti állapotának általános javítása, és a lakosság körében a környezet védelmét előtérbe helyező szemléletmód kialakítása.

2. Intézkedés: Települési életminőség javítása (A település-rendszer minőségi fejlesztése)

Az intézkedés célja mind a városokban, mind a falvakban az átfogó programok alapján tervezett tömbrehabilitációk, településképet meghatározó épületegyüttesek felújítása, a közösségi élet színtereinek kultúralt kialakítása, a gazdasági szerkezetváltást követően hasznosítatlanul maradt épületegyüttesek, bányaterületek újjahasznosítása, lakás és intézményfejlesztés.

3. Intézkedés: A Közép-Dunántúl közlekedési kapcsolatainak fejlesztése (Elérhető közlekedési szolgáltatások)

Az intézkedés célja egyfelől a Közép-dunántúli régió közlekedési kapcsolatainak javítása a régió kívüli összeköttetések biztosításával, valamint a régió belüli hiányzó, vagy gyenge kapcsolatok továbbfejlesztésével. Másfelől fontos hangsúlyt helyezni a hagyományos földrajzi, történelmi gazdasági kapcsolatainkra alapozható együttműködések folytatására, bővítésére mind hazánkban mind külföldön.

4. Intézkedés: Informatika-információs társadalom kiépülésének támogatása (Korszerű információs társadalom)

Az intézkedés célja az innováció befogadásra és –alkalmazásra képes információs társadalom kialakítása, a gazdasági és társadalmi megújulás átfogó kiterjesztése és ennek segítségével a régióban élők információs életterének a folyamatos javítása az esélyegyenlőség és a fenntarthatóság elvei szerint.

4. Prioritás: *Intra- és interregionális kapcsolatok fejlesztése*

Általános célok

A prioritás alapvető célja az Európai Térbe integrált régió- és EU-konform szervezeti, folyamat és „technológiai” rendszerek kialakítása, beleértve:

- a szakpolitika érvényre kerülését,
- az intézményi/szervezeti struktúrát,

- az intézmények/szervezetek alkalmazottainak felkészültségét és ismereteit,
- az uniós jogrendszert,
- az intézményi/szervezeti infrastruktúrát,
- a működési, döntéshozatali, kommunikációs és információs mechanizmusokat.

A prioritás megvalósítását segítő intézkedések

A prioritás megvalósítása érdekében a program e prioritása három intézkedést fogalmaz meg:

1. Intézkedés: Regionális intézményfejlesztés, intézményi együttműködések támogatása (Együttműködő intra- és inter-regionális kapcsolati háló)

Az intézkedés célja az uniós támogatási lehetőségek megfelelő kihasználása érdekében kifejezetten a regionális és a régió belüli kistérségi szereplők jellemezte intra- és interregionális együttműködések elindítása és fenntartása, illetve a helyi közigazgatási szint felkészítése a régiós területfejlesztés egyéb szereplőivel való együttműködésre.

2. Intézkedés: Civil kapcsolatok fejlesztése (Civil szféra erősítése)

Az intézkedés célja emelni a régió non profit és civil szférájának megjelenési arányát, hatékonyságát a különböző térségfejlesztési programokban.

3. Intézkedés: Regionális forrás-abszorpciók képesség növelés (Hatékony régiós szintű forrásfelhasználás)

Az intézkedés célja a regionális forrásfelhasználását segítő, „project pipeline” eszközrendszerének fejlesztése, különös tekintettel az integrált, minimálisan kistérségi kihatású, projektalapú együttműködésekre.

4. Intézkedés: Korszerű és eredményes regionális PR, marketing kialakítása (Ismert és elismert régiókép)

Az intézkedés célja a Közép-Dunántúli Régió országon belüli és Magyarországon kívüli megismertetéséhez kapcsolódó tevékenységek fejlesztése, a régió belüli kapcsolatok erősítése, a belsőleg is megerősített „régiónótudat” kialakítása.

Az ábra az OFK és OTK elfogadása előtti állapotnak megfelelő elvi összefüggéseket mutatja ki a nemzeti szintű célok és a regionális célok között. Jelenleg ez az állapot az „élő”, ebből kiindulva kerül sor a teljes folyamat újraértékelésére.

Az elfogadott OFK alapján kidolgozásra kerülő alapidokumentum a „Nemzeti Stratégiai Referencia Keret - NSRK” nevet fogja viselni, és első sorban a 2007-2013 évekre koncentrálni fogja meghatározni a NFT II. tartalmát. Előzetes információk szerint a NSRK tartalmazni fogja a cél-, feladat-, kompetencia- és forrásmegosztást a nemzeti és a regionális szint között. Az ezen az alapon kidolgozásra kerülő Regionális Operatív Program (ROP) keretében lehet (és kell) majd érvényesítésre juttatni a kistérségi érdekeket.

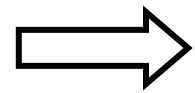
KIEMELTEN FONTOS:

A következő regionális programozási időszak létfontosságú a kistérség szempontjából.

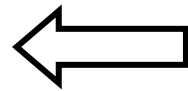
Amilyen mértékben sikerül elismertetni a kistérség fejlesztési érdekeinek regionális szintű fontosságát, és amilyen mértékben sikerül egyes programoknak önálló célprogramokká minősítése, olyan mértékben lesz várható a kistérség céljainak érdekében bevonható források elérhetőségének az alakulása.

A LEGFONTOSABB FELADAT MINÉL TÖBB PROGRAM REGIONÁLIS CÉLPROGRAMMÁ MINŐSÍTÉSE, ILLETVE ÁTVITELE A REGIONÁLIS CÉLPROGRAMOKBA.

AZ ORSZÁGOS FEJLESZTÉSPOLITIKAI ELVEK ÉS A PROVIZORIKUS (IDEIGLENES) KÖZÉP-DUNÁNTÚLI REGIÓ- NÁLIS OPERATÍV PROGRAM (KD-ROP) KAPCSOLATA

Versenyképes

Magyarország

Összetartó

Országos célok

A gazdaság
versenyképességének erősítése

Az emberek egészségének, képzettségének, innovativitásának
erősítése

A foglalkoztatás
bővítése

A természeti és
települési környezet fejlesztése

Megjegyzés: a régió stratégiai és operatív programja (ROP) a bemutatotthoz képest a véglegesítés során jelentősen módosult. Mivel a kistérségnek kiemelt érdeke, hogy minél közvetlenebb legyen a kapcsolódás a ROP-hoz, a koncepció fázisban már az aktuális változat került figyelembe vételre.

Települési jövőképek, alapvetések, kistérségi vonatkozások

Aba

TELEPÜLÉSI JÖVŐKÉP	
A település által megfogalmazott jövőkép	Kistérségi vonatkozások
A település megfogalmazott víziója: Aba a városiasodás útján dinamikusan előrehaladó, a Sárvíz térségi megújulási program kezdeményező és szervező települése, a „Dél kapuja”	Aba megfogalmazott jövőképe jól fedi le a kistérség átfogó célját; megjeleníteni a régióban (és ezáltal az országban) a kistérséget mint önálló térszerkezeti formációt, és növelni a súlyát körzetében A „Dél kapuja” megnevezés utal arra, hogy a kistérség az átmeneti övezet a megye északi - iparosodottabb övezet és a déli - karakterében mezőgazdasági és természeti értékekben gazdag övezete között.

ÉRTÉKEK A FŐ PILLÉREK TERÜLETÉN	
A település által megfogalmazott jövőképet alátámasztó erősségek	Kistérségi vonatkozások
Szociális környezet – magas foglalkoztatottsági szint és ebből adódó szociális biztonság – stabil lakosság, el- és bevándorlás a kezelhetőség szintjén – fejlett és fejlődő intézményrendszer – jó egészségügyi ellátás, a nagyváros közelségéből adódó speciális ellátások könnyen elérhetők – nincsenek szlömösödő településrészek – kiegyensúlyozott önkormányzati gazdálkodás	Szociális vonatkozások – csak részben jellemző a kistérségre – csak részben jellemző a kistérségre – az intézményrendszert összehangoltan kell fejleszteni a kistérség többi települései érdekeinek a figyelembe vételével – csak részben érvényes a többi település esetében. A jobb ellátás érdekében fejleszteni kell a kistérségi ellátási rendszert – a többi településhez hasonlóan Aba sem rendelkezik az igényként felmerülő fejlesztéskehez szükséges erővel. Ennél fogva nem tudja átvenni a közös fejlesztések terheit.
Fizikai környezet – kiváló térségi elhelyezkedés – kiváló közlekedési rendszerkapcsolatok – természeti értékekben gazdag és szennyezésekkel nem terhelt környezet – könnyen fejleszthető településszerkezet – fejlesztésekbe bevonható nagy területi potenciál – társ-települések megléte, amelyek speciális funkciókra alkalmasakká tehetők – feltárt termálkút	Fizikai környezet fejleszthetőségi vonatkozások – jól felhasználható lehetőséget jelent a térség logisztikai értékének a növeléséhez – általában jellemző a kistérségre, meg kell őrizni ezt az állapotot – Aba városiasodási folyamatának területi korlátai nincsenek, ez kedvező előfeltétel – túl azon, hogy a kistérség számára a minőségi életfeltételek fejlesztésére nyújt lehetőséget, speciális kistérségi vonzerőt is jelenthet megfelelő fejlesztés esetén

Gazdasági környezet	Gazdaságfejlesztési vonatkozások
– kiváló mezőgazdasági adottságok – a környezetorientált mezőgazdasági szerkezetváltás és vidékfejlesztés potenciális célterülete – repülőtér kialakításának lehetősége – Székesfehérvár potenciális gazdasági partnere – magas minőségű ingatlanfejlesztési programok beindíthatósága – termálturizmus – öko-turizmus kiinduló területe	– az elkövetkező időszak fő kitörési irányát jelenti ez az adottság – közvetítő szerepet tud betölteni a technológiai transzferben – ipari-technológiai park kialakításra is lehetősé biztosítható – új, magas értékű kínálati elem alakítható ki – fel tudja vállalni a kapu szerepet a Sárvíz ökofolyosó teljes területe számára

SZOCIÁLIS PILLÉR – PROBLÉMÁK ÉS MEGOLDÁSOK

A település által megfogalmazott problémák	Kistérségi vonatkozások
Problémák – alacsony képzettségi szint – strukturális munkanélküliség – középiskola hiánya – nNem megfelelő lakókörnyezet – nem megfelelő lakóépületek – hHelyi foglalkoztatás hiánya	Ezek a problémák összességükben jellemzőek a teljes kistérségre. Nem kötődnek elsődlegesen Abához.
Lehetőségek, intézkedések, eredmények – felnőttképzés beindítása – művészeti alapiskola továbbfejlesztése középiskolává – település hiányzó infrastruktúrájának megépítése – közterületek fejlesztése – fiatalok településre való csábítása – inkubátorház létrehozása a kezdő vállalkozók számára	Aba lehetőségei összességükben meghaladják a kistérség egyéb településeinek a lehetőségeit. Ezt nem csak Aba, hanem az egész kistérség érdekében kell érvényesíteni.

FIZIKAI KÖRNYEZET PILLÉR – PROBLÉMÁK ÉS MEGOLDÁSOK

A település által megfogalmazott problémák	Kistérségi vonatkozások
Problémák – kiépítetlen belső közlekedési infrastruktúra – szennyvízelvezetés és kezelés megoldatlansága – jelentős részben elavult, gyenge lakásállomány – az alacsony környezettudatosság miatt a lehetségesnél alacsonyabb színvonalú településképp – körvonalazódó, de még nem kialakult településközpont	A jelzett problémák általános érvényűek az egész kistérségben. Kiemelt feladatként kell kezelni ezek oldását.
Lehetőségek, intézkedések, eredmények – infrastruktúra fejlesztés – belső területek megújításának a preferálása – a közösségi tudat fejlesztése, kiindulva a fiatal korosztálytól – településközpont kialakításának a megtervezése	Általánosan érvényesíthető előirányzatok.

GAZDASÁGI KÖRNYEZET PILLÉR – PROBLÉMÁK ÉS MEGOLDÁSOK

A település által megfogalmazott problémák		Kistérségi vonatkozások	
Problémák – konszolidálatlan mezőgazdasági birtok- és termelési rendszer – strukturális munkanélküliség – kevés konszolidálódott kis- és közepes vállalkozás – alacsony a helyi szolgáltatások száma és esetenként a színvonala – tapasztalatlanság az ökológiai gazdálkodásban, az ebben rejlő lehetőségek ismeretének a hiánya		– általános érvényű probléma, jellemző a teljes kistérségre. A mezőgazdasági szféra megújításának egyik fontos összetevője kell legyen a birtokrendezés támogatása. – általános érvényű probléma – általános érvényű probléma – általános érvényű probléma – a mezőgazdasági, ÉTT és a Leader+ programok keretében foglalkozni kell az ismeretterjesztéssel	
Lehetőségek, intézkedések, eredmények – a területhasználat szerkezeti megújítását megalapozó szakmai program kidolgozása. – az egész életen át tartó tanulás szervezeti keretének a megteremtése – inkubátor ház kialakítása – falusi turizmus, light turizmus, termál-szolgáltatások fejlesztése – építőipari szolgáltatások fejlesztése (klaszter) – agrárkörnyezetgazdálkodási oktatási, tapasztalatszerzési programok beindítása – mintaprogramok generálása		– megalapozó dokumentumként szükségessé válik a kistérségi területrendezési terv kidolgozása – a kistérségi oktatásszervezési program keretében ki lehet térni erre a kérdésre is – megvalósuló program – elsődleges prioritású kérdés a kistérség számára – a kistérségi építőipari klaszter kezdeményezést tovább kell fejleszteni, kiemelt projektként történő megjelöléssel. – a Leader+ program jó lehetőséget kínál a kérdéskezelésére	

KIEMELT AKCIÓK-AKCIÓTERÜLETEK

A település által megfogalmazott akciók, akcióterületek		Kistérségi vonatkozások	
– a repülőtér program - o repülőtér - o logisztikai központ - o Technológiai park – Ófalu program – Szőlőhegy – termálfürdő program – „Sárvíz kapuja” program – természetvédelmi oktató központ létrehozása – ökofolyosó program - o intenzív gazdálkodási program - o extenzív gazdálkodási program - o természetvédelmi program - o öko-turizmus program – lakóterület fejlesztési program - o egyedi lakásépítések - o szervezett lakásépítések – intézményfejlesztési program		– a kistérség fejlődését dinamizáló alapprogram. Gyors és folyamatos előrehaladása túlmutat még a kistérségen is, Székesfehérvár és a megye déli része fejlődésének kulcs-kérdése. – a program a kistérségi vonzerőfejlesztés egyik bázisprogramja lehet a termálfürdő, a Sárvíz kapuja és a természetvédelmi oktató központ programokkal együtt. – a legnagyobb léptékű kistérségi gyűjtőprogram. El kell érni, hogy nevesítve legyen a regionális és lehetőségek szerint az országosan kiemelt programok sorában. – Abát érintő program. Kistérségi hatása abban az esetben válik érzékelhetővé, ha a magasan képzett és fiatal személyeket lehet elérni célcsoportként. – a program egyértelműen kistérségi. Lehetőség szerint úgy kell megvalósítani, hogy ne csak egy	

– infrastruktúra fejlesztési program – településközpont program	– településre koncentrálódjon a tevékenység. – Abát érintő program
---	--

Csősz

TELEPÜLÉSI JÖVŐKÉP	
A település által megfogalmazott jövőkép	Kistérségi vonatkozások
A település megfogalmazott víziója: A legfontosabb emberi értékeket figyelembe véve, a társadalmi összefogást kihasználva, Csősz 2010-re egy olyan megújult település lesz, amely nem csak az itt élő embereknek jelent ott-hont és pihenést.	A megfogalmazott jövőkép a település funkciói közül a lakófunkciót emeli ki. A kistérség településszerkezetének várható alakulása szempontjából ez megalapozottnak ítéltető.

ÉRTÉKEK A FŐ PILLÉREK TERÜLETÉN	
A település által megfogalmazott jövőképet alátámasztó erősségek	Kistérségi vonatkozások
Szociális környezet – összetartó, tenni vágyó emberek – szorgalmas, munkabíró emberek – készség a társadalmi értékű munka vállalására	Szociális vonatkozások – a kistérség számára ezek az erősségek a környezeti minőség folyamatos javulásaként válnak „image”-formáló erővé.
Fizikai környezet – kiváló éghajlati adottságok, tiszta levegő – széljárta terület – jó termőföld	Fizikai környezet vonatkozások – a kistérségre általában jellemző erősség. Fenntartása és továbbfejlesztése egyik kiemelt kistérségi érdek.
Gazdasági környezet – szabad munkaerő megléte – jó minőségű termőföld – nyitott és felvilágosult gondolkodás a falu vezetősége részéről	Gazdaságfejlesztési vonatkozások – kistérségi munkaerőpiaci monitoringot kell bevezetni, hogy a humán erőforrás mennyiségi és minőségi állapotáról naprakész információkat tudjon nyújtani a kistérség – a kistérségi mezőgazdasági szerkezetváltási program véglegesítésénél részletezett elemzéssel kell meghatározni a helyi optimumot a területhasználatban.

SZOCIÁLIS PILLÉR – PROBLÉMÁK ÉS MEGOLDÁSOK	
A település által megfogalmazott problémák	Kistérségi vonatkozások
Problémák – alacsony képzettségi szint – szociális, kulturális élet hiánya – elöregedett falu	– általánosan jellemző a kistérségre. Az oktatásfejlesztési programban meg kell teremteni a folyamatos továbbképzés kereteit. – kistérségi szinten általános demográfiai jellemző. A települések fejlesztésében elsődleges cél kell legyen, hogy a kistérség váljon vonzóvá a fiatal korosztály számára. – a kistérség létrejöttével ebben a vonatko-

– oktatási struktúra működtetési nehézségei – a valós önkormányzati autonómia hiányából adódó bizonytalan jövőkép – civil kezdeményezések hiánya	zásban javul a helyzet.
Lehetőségek, intézkedések, eredmények – alternatív foglalkoztatási lehetőségek kiterjesztése – a szabad munkaerő célirányos képzése – közhasznú munka kiterjesztése minél több közérdekű feladat elvégzésére	– kistérségi szinten általános és megoldandó probléma. – kistérségi szinten általános és megoldandó probléma – kistérségi szinten általános és megoldandó probléma

FIZIKAI KÖRNYEZET PILLÉR – PROBLÉMÁK ÉS MEGOLDÁSOK

A település által megfogalmazott problémák	Kistérségi vonatkozások
Problémák – települési közüzemi infrastruktúra hiányosságai – elhanyagolt lakókörnyezet – túlzott igazgatási és kulturális centralizáció a nagyváros Székesfehérvár által – féloldalas közlekedési infrastruktúra a lehetségesnél alacsonyabb színvonalú településkép – falukép leromlott állapota – környezetszennyezés	– egységes kistérségi célprogram keretében kell összefogni a tennivalókat és megoldásokat. – a nagyvárosi kapcsolatokban a kistérséget egységesen kell megjeleníteni és képviselni.
Lehetőségek, intézkedések, eredmények – kedvező széljárás, szélenergia hasznosítási lehetőségek – EU-s csatlakozásból adódó lehetőségek kihasználása	– a kistérség összességében megoldandó probléma. A megoldáskeresésben nemcsak a szélenergia, hanem általában a megújuló energia termelés és felhasználás kell legyen a cél. Javasolni lehet a kistérségnek országos mintaterületé minősítését.

GAZDASÁGI KÖRNYEZET PILLÉR – PROBLÉMÁK ÉS MEGOLDÁSOK

A település által megfogalmazott problémák	Kistérségi vonatkozások
Problémák – helyi munkalehetőségek hiánya – mezőgazdasági monokultúra – piacra jutási lehetőségek hiánya – vállalkozói, települési, közösségi együttműködés hiánya – helyi szolgáltatások visszaszorulása – alacsony vállalkozói kedv – szolgáltatásokat befogadó településközpont hiánya	– általában jellemző adottság. – általában jellemző adottság. – kistérségi szinten kezelendő problémacsomag – a kistérségi szolgáltatási program részben megoldást jelent a kérdésre.

Lehetőségek, intézkedések, eredmények – mezőgazdasági szerkezetváltás – kistermelői együttműködési szervezetek létrehozása – mezőgazdasági termelés és értékesítés összehangolása – horgászturizmus lehetőségeinek megteremtése – pihenés, kikapcsolódás feltételeinek a megteremtése	– a probléma a kistérségi mezőgazdasági program keretében kezelendő. – megoldást jelenthetne a klaszterizáció (építőipari klaszter, mezőgazdasági klaszter), illetve az integrátori tevékenység támogatása. – a kistérségi vízgazdálkodást azon az elvi alapon kell megújítani, hogy biztosítható legyen a minél nagyobb vízmennyiség, minél több ideig történő visszatartása a kistérségben. Ezzel lehetőséget is lehet teremteni horgászatra felhasználható új állandó víztükrök kialakítására.
--	---

KIEMELT AKCIÓK-AKCIÓTERÜLETEK

A település által megfogalmazott fő akcióterületek	Kistérségi vonatkozások
– Életközösség program - o óvodai ellátás kiterjesztése - o iskolai oktatás koncentrációja - o tornaszoba építés - o teleház létrehozása – Tiszta Csöszért program - o környezetrendezés - o illegális hulladéklerakók felszámolása - o környezettudatosság növelése - o köztisztasági akciók folyamatos fenntartása – Foglalkoztatási program - o helyi munkalehetőségek felkutatása - o közterületek, középületek felújítása közhasznú munka keretében – Településfejlesztés program - o szennyvízelvezetés, kezelés megoldása - o felszíni csapadékelvezetés megoldása - o Csöszri árok rendbetétele - o közlekedésszervezés – Mezőgazdasági program - o termelési szerkezetváltás, diverzifikáció – Értékvédelem program - o a katolikus és református templomok felújítása, karbantartása - o ravatalozó a katolikus temetőben - o református temető ravatalozójának felújítása - o mindkét temető útjainak rendezése, járdaépítés – Szélerőmű program (kistérségi kiterjesztésben) – Sport program - o sportpálya kialakítása - o kézilabda pálya építése - o kosárlabda pálya építése	– segítheti ennek a programnak a megvalósítását a kistérségi szinten megszervezendő felnőtt oktatás – egységes kistérségi célprogram keretében kell összefogni a tennivalókat és megoldásokat – a kistérségi mezőgazdasági program integrálja ezt a programot is – kistérségi célprogram szinten kezelendő kérdés

Káloz

TELEPÜLÉSI JÖVŐKÉP	
A település által megfogalmazott jövőkép	Kistérségi vonatkozások
A település megfogalmazott víziója: Káloz 2010-ben múltjára építkező, környezetével összhangban élő, ökoszociális mezőgazdasággal bíró élő közösségű, turisztikailag vonzó falu lesz	

ÉRTÉKEK A FŐ PILLÉREK TERÜLETÉN	
A település által megfogalmazott jövőképet alátámasztó erősségek	Kistérségi vonatkozások
Szociális környezet – szorgalmas, munkabíró emberek – lelkes, tenni vágyó emberek – erőteljes lokálpatriotizmus	Szociális vonatkozások – a kistérség számára ezek az erősségek image formáló erőként érvényesíthetők
Fizikai környezet – jó termőföld – jó éghajlati tényezők – magas minőségű természeti környezet – tiszta levegő	Fizikai környezet fejleszthetőségi vonatkozások – a kistérségre általában jellemző erősség. Fenntartása és továbbfejlesztése egyik kiemelt kistérségi érdek.
Gazdasági környezet – szabad munkaerő megléte – sok eladó telek – sok önkormányzati tulajdon	Gazdaságfejlesztési vonatkozások – a már említett kistérségi munkaerőpiaci monitoring által érvényesíthető erősség,

SZOCIÁLIS PILLÉR – PROBLÉMÁK ÉS MEGOLDÁSOK	
A település által megfogalmazott problémák	Kistérségi vonatkozások
Problémák – alacsony képzettségi szint – szociális, kulturális élet hiánya – tradíciók hiánya – kisebbségi szociális problémák – elöregedés – oktatási struktúra fenntarthatóságának a problémái – bizonytalan, kiszámíthatatlan egyéni jövőkép – az önkormányzaton kívül nincs más problémagazda – civil kezdeményezések hiánya	– általános jellemző a kistérségben. Az oktatásfejlesztési programnak része kell legyen a probléma kezelése, – kistérségi komplex esélyegyenlőségi program kidolgozására van szükség, – általános demográfiai jellemző. Vonzóvá kell tenni a kistérséget a fiatalok számára. – a kistérségi oktatásfejlesztési program keretében kezelhető kérdés, – nagyrészt külső, makrótenyezők által meghatározott helyzet.. A kistérség létrejöttével ebben a vonatkozásban javul a helyzet,

Lehetőségek, intézkedések, eredmények – alternatív foglalkoztatási lehetőségek kiterjesztése, távmunka, telemunka – a szabad munkaerő célirányos képzése	Kistérségi szinten általános és kezelendő probléma.
--	---

FIZIKAI KÖRNYEZET PILLÉR – PROBLÉMÁK ÉS MEGOLDÁSOK

A település által megfogalmazott problémák	Kistérségi vonatkozások
Problémák – települési közüzemi infrastruktúra hiányosságai – elhanyagolt lakókörnyezet – túlzott igazgatási és kulturális centralizáció a nagyváros Székesfehérvár által – féloldalas közlekedési infrastruktúra – természeti értékek kihasználatlanok – falukép leromlott állapota – környezetszennyezés	– egységes kistérségi célprogram keretében kell összefogni a tennivalókat és megoldásokat. – a nagyvárosi kapcsolatokban a kistérséget egységesen kell megjeleníteni és képviselni. – A Sárvíz ökofolyosó, ÉTT., a Vízgazdálkodás megújítási programja ennek a problémának a kezelésére hivatottak, – a mezőgazdasági és szennyvíz-programok nagy részben megoldást adnak a problémára.
Lehetőségek, intézkedések, eredmények – kedvező széljárás, szélenergia hasznosítási lehetőségek	– a kistérség összességében megoldandó probléma. A megoldáskeresésben nemcsak a szélenergia, hanem általában a megújuló energia termelés és felhasználás kell legyen a cél.

GAZDASÁGI KÖRNYEZET PILLÉR – PROBLÉMÁK ÉS MEGOLDÁSOK

A település által megfogalmazott problémák	Kistérségi vonatkozások
Problémák – helyi munkalehetőségek hiánya – mezőgazdasági feldolgozóipar hiánya – mezőgazdasági monokultúra – piacra jutási lehetőségek hiánya – vállalkozói, települési, közösségi együttműködés hiánya – helyi szolgáltatóipari struktúra hiánya – szolgáltatásokat befogadó településközpont hiánya – kis és középvállalkozások hiánya	Általában jellemző alaphelyzet. Tulajdonképpen a teljes fejlesztési politikának ezeknek a kérdéseknek a megoldása irányába kell mutatnia.
Lehetőségek, intézkedések, eredmények – mezőgazdasági szerkezetváltás – befektetői tőke megjelenése az M8-as megépítésével – kistermelői együttműködési szervezetek létrehozása – mezőgazdasági termelés és értékesítés összehangolása – regionális termékpiac létrehozása önálló termékekkel	– a probléma a kistérségi mezőgazdasági program keretében kezelendő. Megoldást jelenthetne a klaszterizáció (építőipari klaszter, mezőgazdasági klaszter), illetve az integrátori tevékenység támogatása. – a kistérségi ökoturisztikai fejlesztési program jelenti a keretprogramot

– turizmus, rekreációs lehetőségek megteremtése

KIEMELT AKCIÓK-AKCIÓTERÜLETEK

A település által megfogalmazott fő akcióterületek

Kistérségi vonatkozások

- Községfejlesztési program
 - szolgáltató iroda létrehozása
 - népművelés reaktiválása
 - a mozi épületének felújításával rendezvényterem létrehozása
- Tiszta, virágos Káloz program
 - egységes települési arculat kialakítása
 - köztérfelújítás, karbantartás közösségi összefogással, közmunkával
 - fásítás
 - tudatformálás, szubjektív tapasztalás erősítése
 - köztéri bútorok kihelyezése
- Turizmus program
 - mesterségek utcája, falusi parasztudvar bemutatása
 - kastély tulajdonjogának visszaszerzése
 - nyári iskola a sportközpontra alapozva
 - eligazító táblarendszer
 - kerékpáros turizmusba történő bekapcsolódás
 - Nagyhorcsökpusztá bemutatása
 - helyi épített örökség bemutatása (katolikus temető, zsidó temető, kastély, halastavak)
- Mezőgazdasági program
 - erdősítés, fásítás, tájrendezés
 - szövetkezés elősegítése
- Munkanélküliek, fogyatékosok reintegrációja
 - képzések, oktatások
 - akadálymentesítés
 - volt pártház átalakítása közösségi és képző központtá
- Infrastruktúra fejlesztés
 - ifjúságnak olcsó telkek kialakítása
 - utak pormentesítése
 - járdaépítés
 - Káloz-Dég közút megépítése
 - kerékpárút megépítése

- kistérségi szinten kell foglalkozni a kérdéssel, részben az e'önkormányzat bevezetésének a keretében, részben a kistérségi intézményrendszer továbbfejlesztésének alapján. A megoldásnál figyelembe kell venni a településszerkezet alakulásának az irányait és az ehhez kapcsolódó funkciómegosztásokat.
- a kistérségi ökoturisztikai fejlesztési program jelenti a keretprogramot . Ennek véglegesítésekor a települések önálló programjait be kell illeszteni.
- a probléma a kistérségi mezőgazdasági program keretében kezelendő.
- kistérségi komplex esélyegyenlőségi program kidolgozására van szükség,
- a tervezett Sárvíz kerékpárút program integrálni tudja ezt a projektet.

Sárkeresztúr

TELEPÜLÉSI JÖVŐKÉP	
A település által megfogalmazott jövőkép	Kistérségi vonatkozások
A település megfogalmazott víziója: Sárkeresztúr újra épülő, szépülő és növekedő falu lesz, melyet a roma és magyar közösség együttesen épít	

ÉRTÉKEK A FŐ PILLÉREK TERÜLETÉN	
A település által megfogalmazott jövőképet alátámasztó erősségek	Kistérségi vonatkozások
Szociális környezet – magas születési szám – fiatal korosztály magas aránya a népességben – nagyszámú potenciális munkaerő – nincs cigánytelep (putri) – saját iskola, óvoda – 2 nyugdíjas klub működik, erős az egyesületi élet – nagy kultúrház, jó színházterem	Szociális vonatkozások A település szociális problémáinak túlnyomó része a cigány lakosság magas lélekszámára vezethető vissza. A probléma elérte azt a méretet, amikor a tradicionális, alanyi juttatásokban kimerülő támogatás már nem elégséges, strukturált megközelítést igényel. Szükségesnek mutatkozik egy „ komplex esélyegyenlőségi program ” kidolgozása (már volt rá utalás). Ez keretet adhat a kérdéscsoport átfogó megoldásához. Az itt kidolgozható megoldási módok részben átemelhetők a kistérség egyéb településeire is meglévő problémák kezelésébe. – a kistérségi oktatásfejlesztési program keretében adottságként lehet kezelni,
Fizikai környezet – egyedülálló módon megújuló házak, porták – jó állapotú középületek – jó adottságokkal bíró közterület-szerkezet – értékes épített örökség (nagygazda porták) – orosz katonai temető – 360 ha természetvédelmi terület – 26 ha védett természeti terület	Fizikai környezet fejleszthetőségi vonatkozások – a településképp az egyik legdinamikusabban változó a térségben. A roma lakosság által épített/felújított házak egyedi módon átalakítják az eredeti arculatot. Javasolni lehet tanulmányozásra a jelenléte, abból kiindulva, hogy mögötte már jól felismerhető identitás-keresés húzódik meg, ami közösségi erővé formálható. Amennyiben sikerül a roma lakosságot közösséggé formálni, valószínűleg a legnagyobb lépések egyikét lehet megtenni a felzárkóztatás irányába. – a felsorolt környezeti és településképi értékeinek a rehabilitációjával elejét lehet venni a település általános értékvesztésének, a hagyományos népesség megmaradásának. – a Sárvíz ökofolyosó program egyik magterületeként ezek az értékek hasznosítandók.

Gazdasági környezet – jó minőségű mezőgazdasági területek – szélerőmű elhelyezésére alkalmas széljárás – főútvonal menti fekvés – vasúti kapcsolat – falusi turizmus potenciál – diák turizmus potenciál	Gazdaságfejlesztési vonatkozások – az elkövetkező időszak fő kitörési irányát jelenti ez az adottság – a kistérség összességében megoldandó probléma. A megoldáskeresésben nemcsak a szélenergia, hanem általában a megújuló energia termelés és felhasználás kell legyen a cél. – vizsgálandó, hogy milyen mértékben akadályozza a főút településen történő átvezetése ennek az adottságnak a hasznosíthatóságát? A kistérségi területrendezési tervnek ez egyik témája kell legyen. – a kistérségi ökoturisztikai fejlesztési program jelenti a keretprogramot .
Roma közösség – színes kultúra, – zenész családok, – sok jómódú család, – sok gyermek.	

SZOCIÁLIS PILLÉR – PROBLÉMÁK ÉS MEGOLDÁSOK

A település által megfogalmazott problémák	Kistérségi vonatkozások
Problémák – sok a segélyezett ember – magas munkanélküliség (romák és magyarok körében egyaránt), – sok gyermekvédelmi támogatás, alultápláltság, – alacsony a segélyek hatékonysága, – rossz egészségi állapot, – gyenge szociális szolgáltatások, – egészségtelen életmód, – alacsony higiénias körülmények.	A felsoroltak kistérségi szinten is általában jellemzőek a roma lakossági körben, Sárkeresztúrhoz képest településenként eltérő súllyal és mértékben. A kérdéskör egyedi mivoltából adódóan önálló program kidolgozását igényli, amit az esélyegyenlőség megteremtésének az igényével kell összeállítani.
Lehetőségek, intézkedések, eredmények – képzés, szocializáció, célzott munkahelyteremtés, – egész napos iskola, ellátás a gyermekeknek – 3 éves kortól óvodai férőhely biztosítása minden gyermeknek, – mentálhigiénés, életmódprogramok, káros szenvedély prevenció, – egyedi szociális vízprogram kidolgozása.	Ezek a lehetséges intézkedési irányok lehetnek az esélyegyenlőségi program kulcs-elemei.

FIZIKAI KÖRNYEZET PILLÉR – PROBLÉMÁK ÉS MEGOLDÁSOK

A település által megfogalmazott problémák	Kistérségi vonatkozások
Problémák – erősen szennyezett bel- és külterületi környezet, – sok hulladék érkezik kívülről a településre, – rossz az utak állapota,	Egységes kistérségi célprogram keretében kell összefogni a tennivalókat és megoldásokat.

– szennyvízkérdés megoldatlansága, – igazi faluközpont, főutca hiánya.	
Lehetőségek, intézkedések, eredmények – kedvező széljárás, szélenergia hasznosítási lehetőségek	

GAZDASÁGI KÖRNYEZET PILLÉR – PROBLÉMÁK ÉS MEGOLDÁSOK

A település által megfogalmazott problémák	Kistérségi vonatkozások
Problémák – helyi munkalehetőségek hiánya, – nagyszámú szabad, de szakképzetlen, túlnyomórészt tanulatlan munkaező, – sok korlátozott munkaképességű ember, – az agrárgazdaság munkaező kibocsátó	Általános érvényű helyzet, településenként más és más súllyal és aspektusokkal.
Lehetőségek, intézkedések, eredmények – kistérségi szintű foglalkoztatási szervezet létrehozása, – idény és nagyobb élömmunkát igénylő mezőgazdasági tevékenységre történő átállás (pl. zöldségtermesztés, gyógynövénytermesztés), öntözéses művelés bevezetésével – közlekedési kapcsolatok javítása	– a foglalkoztatási szervezet kialakítása kistérségi szinten indokolt és hatékornynak látszik. Az intézményfejlesztési program keretében kezelni lehet a kérdést.

ROMA KÖZÖSSÉG PILLÉR – PROBLÉMÁK ÉS MEGOLDÁSOK

A település által megfogalmazott problémák	Kistérségi vonatkozások
--	-------------------------

Problémák – romák miatti előítélete az egész települést sújtja, – feldolgozatlan kulturális különbségek, – igénytelenség, igények hiánya, igényfeladás, – értékválság, – korai családalapítás, éretlen szülők, – gyenge színvonalú és kis hatékonyságú gyermek-nevelés, – kötöttségeket nehezen viselő habitus, – magas bűnözés, rossz közbiztonság, – gyenge közösségi tudat.	
Lehetőségek, intézkedések, eredmények – településmarketing program kidolgozása, – a kultúra kapocsként történő felhasználása, – oktatásszervezés, – felvilágosító programok, elérhető jövőkép kialakítása – célszervezet létrehozása, társadalomkutatások beindítása, – polgárőrség erősítése, térfigyelő kamerák felállítása, – roma vezetők kiválasztása, kinevelése.	Kistérségi szinten megkerülhetetlen kérdés a roma lakosság integrációja. Meg kell találni a párbeszéd lehetőségeit és fórumait, be kell indítani a roma lakosság belső szocializációját.

Sárosd

TELEPÜLÉSI JÖVŐKÉP	
A település által megfogalmazott jövőkép	Kistérségi vonatkozások
A település megfogalmazott víziója: A történelmi múltra támaszkodva, a sokszínű helyi és természeti értékeit kihasználva Sárosd 10 év múlva turisztikailag vonzó és az itt élők számára biztos és jó megélhetést nyújtó település lesz.	

ÉRTÉKEK A FŐ PILLÉREK TERÜLETÉN	
A település által megfogalmazott jövőképet alátámasztó erősségek	Kistérségi vonatkozások
Szociális környezet – szabad munkaerő, – működő szociális intézmény, – erős és aktív civil szervezetek, – népművészek jelenléte, – működő polgárőrség, – ifjúsági és nyugdíjas klub, – művészeti oktatás, zenekarok, – színvonalas óvodai nevelés, – növekvő lakosságszám, – meglévő kisebbségi önkormányzat.	Szociális vonatkozások Jó helyi adottságok, településszintű értékek.
Fizikai környezet – jó infrastruktúra, – jó közlekedési kapcsolatok, elérhetőség, – széljárta terület, – jó minőségű mezőgazdasági területek, – kastély, csónakázó tó, – termálvíz, – magángyűjtemény, – természeti értékek, értékes zöldterületek, – műemlék jellegű épületek, – üresen álló önkormányzati épületek.	Fizikai környezet fejleszthetőségi vonatkozások – figyelembe veendő erősség a település-szerkezet alakításakor, – a kistérség összességében megoldandó probléma. A megoldáskeresésben nemcsak a szélenergia, hanem általában a megújuló energia termelés és felhasználás kell legyen a cél. – a mezőgazdasági program keretei között érvényesíthető adottság, – a kistérségi turisztikai program összeállításánál figyelembe veendő erősségek, – helyi hasznosítási koncepció alapján az egyes épületek bevonhatók kistérségi funkcióellátások sorába.
Gazdasági környezet – jó gazdaságföldrajzi adottságok, – szabad, fejlesztésbe vonható területek, lakótelkek kialakításának a lehetőségei, – hasznosítható gazdasági épületek, – helyi vállalkozások megléte, – fejlesztéseket támogató önkormányzat, – tűzoltó szertár, – rendőrőrs, – kiváló akusztikájú katolikus templom, jó minőségű orgona,	Gazdaságfejlesztési vonatkozások Első sorban helyi értékű adottságok, elemekben integrálhatók a megfelelő kistérségi programokba.

– fejlett méhészet.	
SZOCIÁLIS PILLÉR – PROBLÉMÁK ÉS MEGOLDÁSOK	
A település által megfogalmazott problémák	Kistérségi vonatkozások
Problémák – 10%-os részarányú kisebbség, – bölcsőde hiánya, – gyenge gyógyszerellátás, – hagyományörzés gyengeségei, – alacsony képzettségű munkaerő, – helyi járatos busz hiánya, – közbiztonsági problémák, – előregedés, elvándorlás.	– a roma kisebbségi problémák egybeesnek a kistérség más településein is meglévő problémákkal. Az esélyegyenlőségi program keretében ezeket a problémákat aktualitásuknak megfelelő súllyal kell figyelembe venni. – többnyire településszintű problémák. A kistérségi keret- és célprogramok kidolgozásánál meg kell találni a megoldásukra alkalmas javaslatokat.
Lehetőségek, intézkedések, eredmények – a szociális intézmények korszerűsítése, – a helyi művészeti élet fejlesztése, intenzív aktiválása, – hatékony együttműködés az önkormányzat és a kisebbségi önkormányzat között, – felnőttképzési rendszer kialakítása, – speciális képzési rendszerek a kisebbség számára, – civil szervezetek aktiválása, bevonása a közösségi döntésekbe.	Többnyire településszintű problémák. A kistérségi keret- és célprogramok kidolgozásánál meg kell találni a megoldásukra alkalmas javaslatokat.

FIZIKAI KÖRNYEZET PILLÉR – PROBLÉMÁK ÉS MEGOLDÁSOK	
A település által megfogalmazott problémák	Kistérségi vonatkozások
Problémák – települési infrastruktúra még meglévő hiányosságai (utak, mezőgazdasági utak állaga, nagy átmenő forgalom, kerékpárút hiánya, gyalogos forgalom biztonsága, közterületi infrastruktúra), – csapadék és belvízvezetés hiányosságai, – ivóvíz ellátási hiányosságok, – hulladékkezelés megoldatlanságai, – tornaterem és teleház hiánya, – kevés a tanterem, – helyi média hiánya, – építési telkek hiánya, – cigánytelep, – falukép nem megfelelő szintje.	– a kistérségi infrastruktúra fejlesztési program részét kell képezni a válaszok ezekre a problémákra – a Sárköz vízgazdálkodási programját ki kell egészíteni a többi vízgyűjtő megfelelő szintű tanulmányozásával. – az oktatási és az intézményfejlesztési programok részeként lehet kezelni ezeket a problémákat – az önkormányzat bevezetése alapul szolgálhat a tartalomszolgáltatásnak – a településrehabilitációval kapcsolatos problémák megoldására meg kell keresni a kompetencia-leosztást; mit tartalmazzon a kistérségi és mit a helyi program.
Lehetőségek, intézkedések, eredmények – infrastruktúra fejlesztés, kiterjesztése ma még nem lefedett területekre. – a felhagyott személtelpek rekultivációja,	Döntően településszintű problémák. A kistérségi keret- és célprogramok kidolgozásánál meg kell találni a megoldásukra alkalmas javaslatokat.

– bérlakások építése,	
-----------------------	--

GAZDASÁGI KÖRNYEZET PILLÉR – PROBLÉMÁK ÉS MEGOLDÁSOK

A település által megfogalmazott problémák	Kistérségi vonatkozások
Problémák – turisztikai infrastruktúra hiánya, – helyi munkalehetőségek hiánya, – tőkehiány, – kultúrház állapota, nyugdíjas ház és fecskéházak hiánya, – mezőgazdasági monokultúra, – mezőgazdasági társulások hiánya, – elavult tűzoltó berendezések, – közlekedési problémák, – állattartási rendelet elavultsága, – szolgáltató központ hiánya.	– a kistérségi turizmusfejlesztési program részeként kezelhető kérdés, – a kistérségi mezőgazdasági programot ki kell egészíteni Sárosd problémáival is
Lehetőségek, intézkedések, eredmények – szélerőmű park építése, – értékesítő és tanácsadó infrastruktúra megteremtése, – tűzoltó és mentőállomás építése, – sportpálya megújítása, – ipari beruházások befogadásának előkészítése, – helyi vásár/piactér kialakítása,	– a kistérség összességében megoldandó probléma. A megoldáskeresésben nemcsak a szélenergia, hanem általában a megújuló energia termelés és felhasználás kell legyen a cél. – tisztázandó, mire gondolt a település?

KIEMELT AKCIÓK-AKCIÓTERÜLETEK

A település által megfogalmazott fő akcióterületek	Kistérségi vonatkozások
– faluközpont rehabilitációja, – turisztikai fejlesztések, – lakásépítések, bérlakások, – kisebbség felzárkóztatása, – természeti értékek rehabilitációja, védelme, megerősítése, – környezetvédelmi beruházások, – intézményi struktúra fejlesztése, – felnőttoktatás, – mezőgazdasági termelői összefogás, – civil szervezetek összefogása, menedzselése, létrehozása.	Projekteké, projekt csomagokká kell fejleszteni a javaslatokat, hogy be lehessen iktatni a kistérségi programok operatív munkarészeibe

Sárszentágota

TELEPÜLÉSI JÖVŐKÉP	
A település által megfogalmazott jövőkép	Kistérségi vonatkozások
A település megfogalmazott víziója: Sárszentágota újra vonzó, lakosai számára otthont és megélhetést biztosító falu lesz, amely környezetével összhangban, azt tisztelve él.	

ÉRTÉKEK A FŐ PILLÉREK TERÜLETÉN	
A település által megfogalmazott jövőképet alátámasztó erősségek	Kistérségi vonatkozások
Szociális környezet – nagyszámú potenciális munkaerő, – saját iskola, óvoda, – a falut magáénak érző lakosság, – nyugdíjas klub, egyéb klubok, egyesületek, – aktív civil szervezeti élet, – meglévő helyi hagyományok, – készség a térségi együttműködésre.	Szociális vonatkozások – a munkaerőpiaci monitoring rendszer és általában a humán erőforrás gazdálkodással összefüggő kistérségi tennivalók szempontjából településen túlmutató erősség. A kistérségi marketingben érvényesítendő arculati jellemzők.
Fizikai környezet – főútvonal melletti fekvés, – jó klíma, kedvező széljárás, – kis- és középbirtokok túlsúlya, – kiváló minőségű szántóterületek,	Fizikai környezet fejleszthetőségi vonatkozások – a mezőgazdasági programban tervezett szerkezetváltás számára jó adottság
Gazdasági környezet – jó minőségű mezőgazdasági területek – nagy kiterjedésű erdők, szikes élőhelyek, – az ország egyik legszelebb területe, – aktív helyi vállalkozók, – főútvonal menti fekvés, – vasúti kapcsolat, – falusi és diákturizmus potenciál,	Gazdaságfejlesztési vonatkozások Ezek az erősségek összességükben a kistérség egyik legjellegzetesebb településeként határozzák meg Sarsszentágotát. Ebből adódóan a kidolgozandó programok szinte mindenike számára célterületként jöhet szóba.

SZOCIÁLIS PILLÉR – PROBLÉMÁK ÉS MEGOLDÁSOK	
A település által megfogalmazott problémák	Kistérségi vonatkozások
Problémák – nagyszámú, munkából kiszorult aktív korú lakos, – leromlott állapotú iskola, – a lakosság egy részének alacsony aktivitása, – szociális és egészségügyi ellátások hiányosságai, – helyi hagyományok elsovadása, – közösségi terek hiánya.	– a foglalkoztatási kérdések kistérségi kezelési módjainak a kidolgozásakor figyelembe veendő adottság, Elsődlegesen helyi jellegű problémák. Egyes elemei ezeknek beemelőndők a kistérségi kiterprogramokba.

Lehetőségek, intézkedések, eredmények – felnőttképzés megszervezése, – egészségügyi és szociális ellátás megszervezése, – az aktív lakosság kezdeményezéseinek felkarolása, közösségfejlesztés, – hagyományörzés, helyismereti oktatás, – közösségi terek létrehozása, – kistérségi együttműködés erősítése.	– a kistérségi oktatási és a felnőttképzési programok részeként kezelendő kérdés – a kistérségi egészségügyi program keretében kezelendő kérdés
--	--

FIZIKAI KÖRNYEZET PILLÉR – PROBLÉMÁK ÉS MEGOLDÁSOK

A település által megfogalmazott problémák	Kistérségi vonatkozások
Problémák – zsáktelepülés, ebből adódóan alacsony ismertség, – mezőgazdasági termelési szerkezet elavultsága, – elhanyagolt falukép, leromlott állagú épületállomány, – rosszul használt fizikai környezet, – szennyvízelvezetés és tisztítás megoldatlansága, – problémák a környezet védelmében.	– kistérségi és településszintű marketing keretében kezelendő kérdés – a kidolgozott mezőgazdasági program megvalósításának helyi projektjeit kell meghatározni – a kistérségi infrastruktúra fejlesztési program részét kell képezze a válaszok ezekre a problémákra
Lehetőségek, intézkedések, eredmények – közlekedési infrastruktúra fejlesztése, – mezőgazdasági területhasználat megújítása, ezzel összefüggő birtokrendezés, – falukép javítása, – szennyvízkérdés megoldása, – megújított vízgazdálkodás, – szelektív hulladékgyűjtés megszervezése, – kerékpárút kialakítása.	– tisztázandó a konkrét feladat. Általában települési szinten kezelendő probléma, de lehetnek kistérségi vonatkozásai is. – befogadó a kistérségi mezőgazdasági és ÉTT program – a kistérségi infrastruktúra fejlesztési program részét kell képezze a válaszok ezekre a problémákra – a Sárvíz kerékpárút tartalmazza az ágotai szakaszokat is

GAZDASÁGI KÖRNYEZET PILLÉR – PROBLÉMÁK ÉS MEGOLDÁSOK

A település által megfogalmazott problémák	Kistérségi vonatkozások
Problémák – helyi munkalehetőségek hiánya, – szövetkezés, összefogás hiánya, – turisztikai infrastruktúra hiánya, – feldolgozóipar hiánya, – helyi szolgáltatások hiánya, – túlzott várakozások az önkormányzati szerepvállalásra, – helyi kereskedelem hiánya.	Fő összetevőikben helyi problémakezelést igénylő kérdések. Egyes elemi kistérségi szintű megoldásokat igényelhetnek pl. turisztikai fejlesztések.

Lehetőségek, intézkedések, eredmények – közmunkaprogramok beindítása, – szövetkezesek támogatása, mezőgazdasági tanácsadás, – öko-turisztikai programcsomag kialakítása, – vadász-horgász turizmus kínálat kialakítása, – feldolgozóipar meghonosítása a településen, – helyi piac kialakítása, – helyi építészeti értékek megőrzése.	– vizsgálandó a lehetőség kistérségi szervezésben történő aktiválása – a klaszterformálás egy lehetséges megoldás – a Sárvíz ökofolyosóhoz kapcsolódó turizmusfejlesztés egyik célterülete Ágota
--	--

KIEMELT AKCIÓK-AKCIÓTERÜLETEK

A település által megfogalmazott fő akcióterületek	Kistérségi vonatkozások
– Ágota-Nagylók összekötő út építése, – új iskola építése, – régi iskola átalakítása turisztikai központtá, panzióvá, – tanösvények kialakítása diákcsoportok számára, – Sárvíz Természetvédelmi Körzet értékeiben rejlő lehetőségek kiaknázása, – vizes élőhelyek rehabilitációja, – gyep- és erdőgazdálkodás kiterjesztése az alacsony AK-ú területeken, – helytörténeti múzeum, tájház kialakítása, – „Mesterségek bemutatója” udvar felállítása, – mezőgazdasági szövetkezet szervezés, – Sárvíz kerékpárút megépítése, – közüzemi infrastruktúra kiépítése, – rehabilitációs központ létrehozása, – virágos, tiszta település létrehozása a közösségi tudat formálásával.	Projekteké, projekt csomagokká kell fejleszteni a javaslatokat, hogy be lehessen iktatni a kistérségi programok operatív munkarészeibe

Seregélyes

TELEPÜLÉSI JÖVŐKÉP

A település által megfogalmazott jövőkép	Kistérségi vonatkozások
A település megfogalmazott víziója: A helyi természeti, szellemi és történelmi értékeket kihasználva, illetve a közösségi tudatot fejlesztve 2010-re Seregélyes turisztikailag vonzó, az itt élőknek megélhetést biztosító község, esetleg város lesz.	

ÉRTÉKEK A FŐ PILLÉREK TERÜLETÉN

A település által megfogalmazott jövőképet alátámasztó erősségek	Kistérségi vonatkozások
Szociális környezet – szabad munkaerő, – aktív, pozitív szemléletű önkormányzat, – szellemi kincs (adottság, érték), – szorgalmas, munkabíró emberek, – lokálpatriotizmus, – helyben lakó művészek (fafaragók, költő) – erős szociális háló, – színvonalas alapfokú oktatás.	Szociális vonatkozások – kistérségi szinten kezelendő probléma. A kistérségi marketingben érvényesítendő területi jellemzők.
Fizikai környezet – kedvező mezőgazdasági adottságok, szakértelem, jó minőségű termőföld, egy része öntözhető, – jó klíma, kedvező széljárás, – jó gazdaságföldrajzi elhelyezkedés (Székesfehérvár, Budapest, Balaton, Velencei-tó közelsége), – szabad területek beruházások fogadására, – rehabilitált és hasznosított kastély, kastélypark, – természeti kincsek megléte, közelsége (Sárvíz, Dinyési-fertő), – tájház, – működő erdei iskola,	Fizikai környezet fejleszthetőségi vonatkozások – a kistérségi mezőgazdasági program kiegészítésére van szükség. Települési szinten el kell készíteni a vonatkozó programot, az érintett termelői-tulajdonosi kör bevonásával – a megújuló energia hasznosítási programjának keretében kezelhető adottság – ipari-logisztikai fejlesztések számára kedvező adottság. Helyi szinten kezelendő kérdés – a kistérségi területrendezési tervben figyelembe veendő lehetőség, – a kistérségi turizmusfejlesztési programban ezek az erősségek megjeleníthetők a kínálati elemek között
Gazdasági környezet – szabad munkaerő, – fejlődő helyi ipar, – jól működő állattartás és növénytermesztés, – fejlődő idegenforgalom.	Gazdaságfejlesztési vonatkozások – a kistérségi munkaerőpiaci monitoring rendszeren keresztül kommunikálható adottság

SZOCIÁLIS PILLÉR – PROBLÉMÁK ÉS MEGOLDÁSOK

A település által megfogalmazott problémák	Kistérségi vonatkozások
Problémák – viszonylag magas és jellegében strukturális munkanélküliség, – gyenge kulturális élet, – civil kezdeményezések nem elégséges volta, – hiányzó településmarketing, – bizonytalan jövőkép, – stagnáló gyermeklétszám, – hagyományörzés, közösségi szellem gyenge léte, – túlzott elvárások az önkormányzat problémamegoldó képessége vonatkozásában, – bölcsőde hiánya, – felnőttképzés hiánya.	Általában jellemző alaphelyzet. Tulajdonképpen a teljes fejlesztési politikának ezeknek a kérdéseknek a megoldása irányába kell mutatnia.
Lehetőségek, intézkedések, eredmények – alternatív foglalkoztatási lehetőségek kiterjesztése, távmunka, telemunka – hagyományteremtés, közösségi összefogás, – kiállítások szervezése, – helyismereti oktatás, – helyismereti kutatómunka megszervezése.	– kistérségi egységesített rendszerben vizsgálni kell közmunkaprogramok szervezésének a lehetőségét. A távmunka, telemunka kiterjesztését az „Intelligens kistérség” program megvalósítása támogatni tudja.

FIZIKAI KÖRNYEZET PILLÉR – PROBLÉMÁK ÉS MEGOLDÁSOK

A település által megfogalmazott problémák	Kistérségi vonatkozások
Problémák – települési infrastruktúra fejletlensége, hiányosságai, – orvosi rendelők nem megfelelő állapota, eü. komplexum hiánya, – faluközpont, közösségi rendezvényter és játszóterek hiánya, – elhanyagolt környezet, falukép. – kevés a zöldterület és a virág, – tornauszoda hiánya, – nincsenek építési telkek és közterületi parkolók, – felszíni csapadék és belvizek elvezetésének megoldatlanságai, – terhelő tranzitforgalom, – kihasználatlan gyógyvíz.	Fő összetevőikben helyi problémakezelést igénylő kérdések. Egyes elemi kistérségi szintű megoldásokat igényelhetnek pl. egészségügyi fejlesztések, oktatási, infrastruktúra fejlesztés.
Lehetőségek, intézkedések, eredmények – ipari park létrehozása (a börgöndi reptér mellett), – magtár épületének funkcióváltása. – kedvező széljárás, szélenergia hasznosítási lehetőségek,	– a kistérségi területrendezési tervben célszerűnek látszik ipari övezet kijelölése a település területén – a megújuló energia hasznosítási programjának keretében kezelhető adottság – a kistérségi oktatásfejlesztési program keretében dolgozható ki a megoldás

– sport profilú szakközépiskolai program beindítása, – feltáratlan történelmi örökség (földvárak, avarkori temető, római helyőrségi táborhely), grófi temetkezési hely, – Dinnyési Fertő növény és állatvilága által megalapozott turisztikai vonzerő, – Kistérségi Színház, művelődési ház aktiválása, – erdei iskola fejlesztése, – tájház, helytörténeti múzeum létrehozása, – gyógy-termálvíz hasznosítása, –	A kistérségi turisztikai fejlesztési program keretében érvényesíthető lehetőségek.
--	--

GAZDASÁGI KÖRNYEZET PILLÉR – PROBLÉMÁK ÉS MEGOLDÁSOK

A település által megfogalmazott problémák	Kistérségi vonatkozások
Problémák – helyi munkalehetőségek hiánya – szolgáltatóipar hiánya, – infrastrukturális ellátottság hiánya miatt ipari park kialakításának a nehézségei, – sportolási, szabadidő eltöltési lehetőségek hiánya, – termálvíz gazdasági hasznosítási lehetőségeinek a feltáratlansága.	Általában jellemző problémák.
Lehetőségek, intézkedések, eredmények – alternatív mezőgazdálkodási rendszerek meghonosítása, kiterjesztése, – az EU-s lehetőségek kihasználása, – turizmusfejlesztés, – tőkebevonás intenzifikálása (befektetési lehetőségek feltárása, előfejlesztések), helyi fejlesztési tőkeerő növelése.	– a mezőgazdasági programot ki kell egészíteni Seregélyes vonatkozó problémáival

KIEMELT AKCIÓK-AKCIÓTERÜLETEK

A település által megfogalmazott fő akcióterületek	Kistérségi vonatkozások
– Közösségfejlesztési program, – Tiszta, vonzó falukép program, – Munkanélküliek reintegrációja program, – Infrastruktúra program, – Természeti értékeink program, – Turizmusfejlesztés program, – Szélerőmű park program, – Eszmei értékeink program – Befektetés-ösztönzési program.	Projekteké, projekt csomagokká kell fejleszteni a javaslatokat, hogy be lehessen iktatni a kistérségi programok operatív munkarészeibe

Soponya

TELEPÜLÉSI JÖVŐKÉP	
A település által megfogalmazott jövőkép	Kistérségi vonatkozások
A település megfogalmazott víziója: A helyi természeti és szellemi értékek, illetve a közösségi tudat megőrzésével Soponya 2010-ben is élhető és mások számára is vonzó község legyen	

ÉRTÉKEK A FŐ PILLÉREK TERÜLETÉN	
A település által megfogalmazott jövőképet alátámasztó erősségek	Kistérségi vonatkozások
Szociális környezet – szabad munkaerő, – szellemi örökség, – civil szervezetek, alapítványok megléte, – érzékelhető tenni akarás.	Szociális vonatkozások Általánosan jellemző kistérségi adottság
Fizikai környezet – adottságokban gazdag természeti környezet, – jó állapotban fennmaradt főúri kastély és parkja, – jó gazdaságföldrajzi elhelyezkedés, Székesfehérvár közelsége, – feltáratlan régészeti örökség, – szélenergia hasznosítási lehetőségek, – jelentős mértékű szabad közterületek, – szolgáltatási infrastruktúra megléte.	Fizikai környezet fejleszthetőségi vonatkozások Általában jellemző kistérségi adottságok. A kastély rehabilitációja egyedi kérdés, de megoldásához kiemelt kistérségi érdekek is fűződnek.
Gazdasági környezet – jó minőségű mezőgazdasági területek, fejlett gazdálkodás, – öntözhető mezőgazdasági területek, – intézményfejlesztések számára tartalék területek, – VADEX Rt. üzemi bázisa, – vadaspark, – gyümölcsültetvények, – pozitív kutak.	Gazdaságfejlesztési vonatkozások Az elkövetkező időszak fő kitörési irányát jelenti ez az adottság

SZOCIÁLIS PILLÉR – PROBLÉMÁK ÉS MEGOLDÁSOK	
A település által megfogalmazott problémák	Kistérségi vonatkozások
Problémák – szociális védőháló hiánya, – munkanélküliség, – közösségi szellem, kulturális élet, hagyományörzés, visszaszorulása, – oktatási struktúra problémái, – előregedés, elvándorlás, – közbiztonság romlása, – testvér-települési kapcsolatok hiánya.	Fő összetevőikben helyi problémakezelést igénylő kérdések. Egyes elemi kistérségi szintű megoldásokat igényelhetnek pl. oktatásfejlesztés.

Lehetőségek, intézkedések, eredmények – szemléletváltás, az autonóm cselekvési képesség fejlesztése, – forrásapszorpciós képesség növelése. – közmunkaprogramok beindítása, – turizmusfejlesztés,	– A LEADER+ program jelentheti a támogató programot, – kistérségi egységesített rendszerben vizsgálni kell közmunkaprogramok szervezésének a lehetőségét. – a kistérségi program részeként kezelhető kérdés
---	---

FIZIKAI KÖRNYEZET PILLÉR – PROBLÉMÁK ÉS MEGOLDÁSOK

A település által megfogalmazott problémák	Kistérségi vonatkozások
Problémák – leromlott állapotú középület állomány (templomok, orvosi rendelő), – telekalakítási lehetőségek feltáratlansága, – önkormányzati vagyron hasznosítatlansága, – települési infrastruktúra hiányosságai (szennyvíz, utak, falutév, Internet, kerékpárutak), – a kastély használaton kívülisége, állagromlása, – kastélykert helyreállításának elmaradása, – környezetszennyezés, állati hulladékok elhelyezési problémái, – sportcentrum hiánya, – elhanyagolt települési környezet, járdák, utcabútorok hiánya, – kihasználatlan természeti értékek.	Fő összetevőikben helyi problémakezelést igénylő kérdések. Egyes elemi kistérségi szintű megoldásokat igényelhetnek pl. turisztikai fejlesztések. Kiemelt kérdés a kastély hasznosítása
Lehetőségek, intézkedések, eredmények – kertváros jellegű falukép kialakítása, – a rendkívül gazdag állat- és növényvilág idegenforgalmi vonzerővé formálása,	– a településrendezési terv témája. A településmarketing vonatkozások együtt kezelendők a teljes kistérséggel.

GAZDASÁGI KÖRNYEZET PILLÉR – PROBLÉMÁK ÉS MEGOLDÁSOK

A település által megfogalmazott problémák	Kistérségi vonatkozások
Problémák – szolgáltatói szektor hiánya, – helyi munkalehetőségek hiánya, – vállalkozói-települési együttműködés hiánya, – tőkehiány.	Fő összetevőikben helyi problémakezelést igénylő kérdések.
Lehetőségek, intézkedések, eredmények – helyi piac kialakítása. – turizmus, rekreáció fejlesztése, – idénymunka lehetőségek szervezése, – „Soponya” mint márkanév kialakítása, – fácán és vadhús feldolgozás. – vadászturizmus fejlesztése, – szélerőmű park építése.	Fő összetevőikben helyi problémakezelést igénylő kérdések. Egyes elemi kistérségi szintű megoldásokat igényelhetnek pl. turisztikai fejlesztések.

KIEMELT AKCIÓK-AKCIÓTERÜLETEK	
A település által megfogalmazott fő akcióterületek	Kistérségi vonatkozások
– falukép felújítási program, – kastély és kastélypark rehabilitáció, – infrastruktúra program: ○ csatornázás, ○ út rehabilitáció, ○ kerékpárút építés, ○ szálláshely bővítés, ○ falutévé, ○ Internet – intézményfejlesztés, – humán erőforrás fejlesztés, – környezetvédelem, – turizmus program: ○ ökoturizmus, ○ örökségvédelem, hagyomány program, ○ vadász-halász turizmus, – Sárret program.	Projekteké, projekt csomagokká kell fejleszteni a javaslatokat, hogy be lehessen iktatni a kistérségi programok operatív munkarészeibe

Tác

TELEPÜLÉSI JÖVŐKÉP	
A település által megfogalmazott jövőkép	Kistérségi vonatkozások
A település megfogalmazott víziója: A természeti, történelmi és szellemi értékek megőrzésével, bemutatásával Tác 10 év múlva turisztikailag vonzó, pezsgő közösségi élettel rendelkező község lesz, melyben az emberek alkotó, környezetüket szerető és védő módon élnek	

ÉRTÉKEK A FŐ PILLÉREK TERÜLETÉN	
A település által megfogalmazott jövőképet alátámasztó erősségek	Kistérségi vonatkozások
Szociális környezet – tenni vágyó, aktív lakosság, – erős civil szervezetek, aktív egyesületi élet, – előkészített fejlesztési projektek, – művészeti élet, – testvértelepülési kapcsolatok, – tantestület magas szintű tudása.	Szociális vonatkozások Jó helyi adottságok. Figyelemre méltó a tantestület minősítése, amire alapozni lehet a fejlesztések társadalmasítási folyamatában. Amennyiben sikerül aktiválni ezeket az erősségeket, a megoldások mintaértékűekké válhatnak a kistérségben.
Fizikai környezet – GORSIUM, – természeti értékek, – jó megközelíthetőség, közúton és vasúton, – panzió 45 szálláshellyel, 150 fős rendezvényszervezési hellyel, – jelentős nagyságú önkormányzati tulajdonban lévő területek (belterületen is), – kábeltévé, szélessávú adatátviteli alkalmasság, – művészeti alapoktatás, – sportcsarnok, – kialakult faluközpont, – aktív egyházak.	Fizikai környezet fejleszthetőségi vonatkozások – egyedi, kiemelkedő adottság. Egyik alapvető pillére a turizmusfejlesztési programnak Jó alapadottságok.
Gazdasági környezet – jó minőségű mezőgazdasági területek, – 46 régészeti lelőhely, – pálinkafőző, – termálvíz (római fürdő kialakítási lehetőség), – lovarda, – szélerőmű park kialakítási lehetőség.	Gazdaságfejlesztési vonatkozások Az elkövetkező időszak fő kitörési irányait jelentetik ezek az adottságok.

SZOCIÁLIS PILLÉR – PROBLÉMÁK ÉS MEGOLDÁSOK

A település által megfogalmazott problémák	Kistérségi vonatkozások
Problémák – idősellátás, nyugdíjas ház hiánya, – kultúrház, könyvtár leromlott állapota, – strukturális munkanélküliség, – romló közbiztonság, – népességcsökkenés, – az iskola két helyen működik, – esélyegyenlőtlenség, – közösségi élet szervezetlensége, népművelő hiánya.	Általában jellemző alaphelyzet. Tulajdonképpen a teljes fejlesztési politikának ezeknek a kérdéseknek a megoldása irányába kell mutatnia.
Lehetőségek, intézkedések, eredmények – polgárőrség felállítása – honlap készítése, – közösségi terek kialakítása.	

FIZIKAI KÖRNYEZET PILLÉR – PROBLÉMÁK ÉS MEGOLDÁSOK

A település által megfogalmazott problémák	Kistérségi vonatkozások
Problémák – szelektív hulladékgyűjtés megoldatlansága, – települési infrastruktúra hiányosságai, – fásítás, virágosítás alacsony szintje, – korszerű iskola és óvoda hiánya, – játszótér, parkok hiánya, – szolgáltatóház hiánya, – focipálya, öltöző és a horgászto környékének rendezetlensége, – fedett szabadtéri színpad és sportkomplexum hiánya, – egészségügyi és az egyházi létesítmények állagproblémái, – ravatalozó felújítási igénye, elektromos áram bevezetése, – átmenő forgalomból adódó környezeti ártalmak, – állati hulladékok elhelyezési problémái, – szemételep rekultivációja, – Malomcsatorna műszaki állapotának folyamatos romlása, – árkok, közterületek fenntartási problémái. – a régészeti feltárások miatt nehezen előrehaladó be-ruházás-előkészítés,	Fő összetevőikben helyi problémakezelést igénylő kérdések. Egyes elemi kistérségi szintű megoldásokat igényelhetnek pl. turisztikai, egészségügyi, oktatási, infrastrukturális, stb. fejlesztések.
Lehetőségek, intézkedések, eredmények – GORSIUM hasznosításnak javítása, – Kárpátia park megvalósítása, – üdülőfaló építésének a lehetősége, – ipari, gazdasági övezet kialakítása, – horgászto fejlesztése, – információs, oktatási központ kialakítása, – szolgáltató ház építése, – új óvoda építése.	– kiemelt kistérségi projektté kell minősíteni – kiemelt kistérségi projektté kell minősíteni – a kistérségi területrendezési terv keretében vizsgálandó kérdés. – a kistérségi területrendezési terv keretében vizsgálandó kérdés. – a kistérségi területrendezési terv keretében vizsgálandó kérdés.

GAZDASÁGI KÖRNYEZET PILLÉR – PROBLÉMÁK ÉS MEGOLDÁSOK

A település által megfogalmazott problémák

Kistérségi vonatkozások

Problémák – ipari park hiánya, – tőke és befektetői hiány, – településmarketing hiánya, – az önkormányzat ÁFA kötelezettsége, – GORSIUM állagmegóvási problémái	– a kistérségi területrendezési terv keretében vizsgálandó kérdés.
Lehetőségek, intézkedések, eredmények – szélenergiás park kialakítása, – kereskedelmi park kialakítása, – régi „kisiskola” hasznosítása nyugdíjas házként, – kerékpárút építése.	– a megújuló energia hasznosítási programjának keretében kezelhető adottság – a kistérségi területrendezési terv keretében vizsgálandó kérdés. – a kistérségi kerékpárút egyik összetevője. Ki kell dolgozni a településszintű csatlakozó utak terveit

KIEMELT AKCIÓK-AKCIÓTERÜLETEK

A település által megfogalmazott fő akcióterületek

Kistérségi vonatkozások

– munkanélküliek és csökkent munkaképességűek munkaerőpiaci reintegrációja, – intézményi infrastruktúra fejlesztése, – közüzemi infrastruktúra teljes kiépítése, – falukép megújítás/javítás, – közösségi élet fejlesztése, – honlap, – szélpark megvalósítása, – mezőgazdasági szerkezetátalakítás. – Kárpátia Park megvalósítása, – GORSIUM program,	– a kistérségi oktatási, felnőttképzési programok keretében megoldandó kérdés. Fő összetevőikben helyi problémakezelést igénylő kérdések. – megoldás a mezőgazdasági program – kiemelt kistérségi projektté kell minősíteni – kiemelt kistérségi projektté kell minősíteni
---	---

A kistérség fejlesztési koncepciója

A koncepció kidolgozásának elvi alapjai

A koncepcióalkotás alapját a megoldandó problémák leltárba vétele és az ezekből adódó várható következményekre adandó válaszok képezték.

Három alapvető kérdésre kell választ adni:

- mik a legfontosabb kérdések a közösségek életében, amelyek megoldásra várnak (problémák)?
- hová kell eljutni a problémák megoldásában egy adott időszakban (célok)?
- mit kell tenni annak érdekében, hogy a kitűzött célok elérhetőek legyenek (intézkedések)?

A települések egyedi SWOT analízise alapján összeállított problémahalmazban számos olyan kérdés vetődött fel, amelyek azonos tárgykörbe tartoznak (pl.: infrastruktúra fejlesztés, oktatás-nevelés, stb.), ezért célszerű volt ezeket kistérségi szinten összevonni és csoportosítani. Ennek eredményeként kialakíthatóvá vált az ún. probléma-fa, ami jól áttekinthető formában mutatja be a problémacsoportokat és a közöttük fennálló kapcsolatokat. Ugyanez az elv érvényes a célok esetében is, ennek megfelelően kerülhetett kialakításra az ún. cél-fa.

A célok ilyenén meghatározása lehetőséget ad arra, hogy a kistérség szintjén osztársadalmi konszenzusra lehessen jutni a legfontosabb (stratégiai) kérdésekben. Ennek megfelelően a kistérség koncentrálni tudja figyelmét és erőforrásait a legnagyobb közösségi haszonnal járó tennivalókra, intézkedésekre, úgy, hogy közben az egyedi, települési célok nem rendelődnek alá átfogó, kistérségi céloknak.

Az eddig elvégzett előkészítő munka alapján a probléma- és cél-fa a továbbiakban bemutatásra kerülő módon állt össze:

Probléma-fa

Szociális pillér

Fejletlen a civil szféra

1. Civil szerveződések alacsony szintje
2. Előregedő népesség
3. Kevés építési telek
4. Települések népességmegtartó ereje gyenge
5. Rossz közlekedési viszonyok
6. Nincs hagyománya az idegenforgalomnak
7. Szellemi értékek, hagyományok védelme nem kielégítő
8. Nincsenek civil házak, klubházak
9. Civil szervezetek informatikai és eszközállománya gyenge
10. Civil szerveződések alacsony szintűek
11. Civil szervezetek működése alacsony szintű
12. Nem megfelelő a civil szervezetek marketing tevékenysége

Nem biztosított az esélyegyenlőség

1. Kisebbségek, nők, fogyatékosok helyzete nem megoldott
2. Akadálymentes közlekedés nem megoldott
3. Roma foglalkoztatási programok nincsenek
4. Nők fél- és részmunkaidős foglalkoztatása problémás

Az oktatás-képzés gyenge színvonalú

1. Nincs térségi oktatási hálózat, együttműködés
2. Eszköz- és felszerelés állomány nem megfelelő
3. Egészséges életmódra nevelés nem megfelelő
4. Nincs térségi egészségnevelési terv

Az egészségügyi és szociális rendszer számos problémát vet fel

1. Egészségügyi és szociális intézmények nem hatékonyak
2. Egészségügyi és szociális rendszer eszköz- és műszerállománya elavult
3. Mobil szűrőállomások telepítéséhez a feltételek nem adottak
4. Orvosi ügyelet és mentőszolgálat nem hatékony
5. Időskorúak ellátórendszere alacsony színvonalú
6. Házi gondozói hálózat fejletlen

Nem összehangolt a munkaerő-piaci kereslet-kínálat

1. Tájékoztatlanság
2. Nincs igényfelmérés, hatástanulmány
3. Nincs párbeszéd az érintettek között
4. Magas a rejtett munkanélküliség

Közművelődés fejletlen

1. Művelődési házak kihasználatlanok
2. Művelődési házak elhanyagoltak
3. Művelődési házak eszköz és berendezése korszerűtlen
4. Művelődési házak marketing tevékenysége nem megfelelő
5. Művelődési házak működése gazdaságtalan

Sport, szabadidő

1. Sportlétesítmények infrastrukturális feltételei nem megfelelőek
2. Nincs tehetségkutatás a sport területén
3. Tervezett "Sport- és szabadidő" programok nem valósulnak meg

Gazdasági pillér

Infrastrukturális beruházások

1. Kistérségen belüli úthálózat fejletlen
2. Utak, vízelvezető árkok állaga nem megfelelő
3. Közműhálózat hiányos, szennyvízkezelés hiányzik
4. Távmunka végzésének lehetőségei kiaknázatlanok
5. Informatikai eszközállomány alacsony (önkormányzati., civil, gazdasági szférában egyaránt)
6. Teleházak száma alacsony, meglévők működése szervezetlen

A helyi gazdaságban túlzottan magas a mezőgazdaság aránya, első sorban az ipari-szolgáltatási funkciók alulfejlettsége miatt

1. Szervezetlen a vállalkozói szféra
2. A KKV-k a hazai és nemzetközi piacon versenyképtelenek
3. Vállalkozások színvonala szolgáltatások korszerűtlenek
4. Tőkevonzó potenciál alacsony

Mezőgazdasági tájhasználat korszerűtlen

1. Kereskedelmi hálózat, korszerű szolgáltatások hiánya
2. Feldolgozó ipar hiányzik
3. Hagyományos, egysíkú mezőgazdasági termelés
4. Alacsony szintű az erdő- és vadgazdálkodás potenciáljának a kihasználtsága
5. Szétaprózott, vagy túlzottan koncentrált birtokszerkezet
6. Termelési és értékesítési szövetkezők hiánya
7. Erdőterületek aránya alacsony
8. Az agrár környezetvédelmi programok kevésbé elterjedtek
9. Halgazdálkodás lehetőségei kiaknázatlanok
10. Rideg - hagyományos állattartás teljesen megszűnt
11. Mezőgazdasági kereskedelmi szervezet hiányzik
12. Mezőgazdasági PR tevékenység fejletlen

Turisztika lehetőségei kihasználatlanok

1. Nincsenek pozicionált turisztikai csomagok
2. Nincsenek színvonalas szálláshelyek, szolgáltatások
3. A turisztika jelenlegi résztvevői közötti együttműködés minimális, esetleges

Környezeti pillér

A környezet terhelése magasabb az elfogadhatónál

1. Szennyvízelhelyezés és –kezelés hiányzik
2. Felszíni és talajvizek szennyezettek
3. Illegális hulladéklerakók
4. Felhagyott hulladéklerakók
5. Szelektív hulladékgyűjtés nem megoldott
6. Magas a közlekedés okozta zaj- és levegőszennyezés
7. Mezőgazdasági zaj- és porszennyezés
8. Nem megoldott a mezőgazdasági utak pormentesítése
9. Mezőgazdasági technológia korszerűtlen
10. Talajszennyezés
11. Mezőgazdasági gazdálkodás alacsony szintje
12. Tájgazdálkodás nem működik
13. Védett területek elhanyagoltak

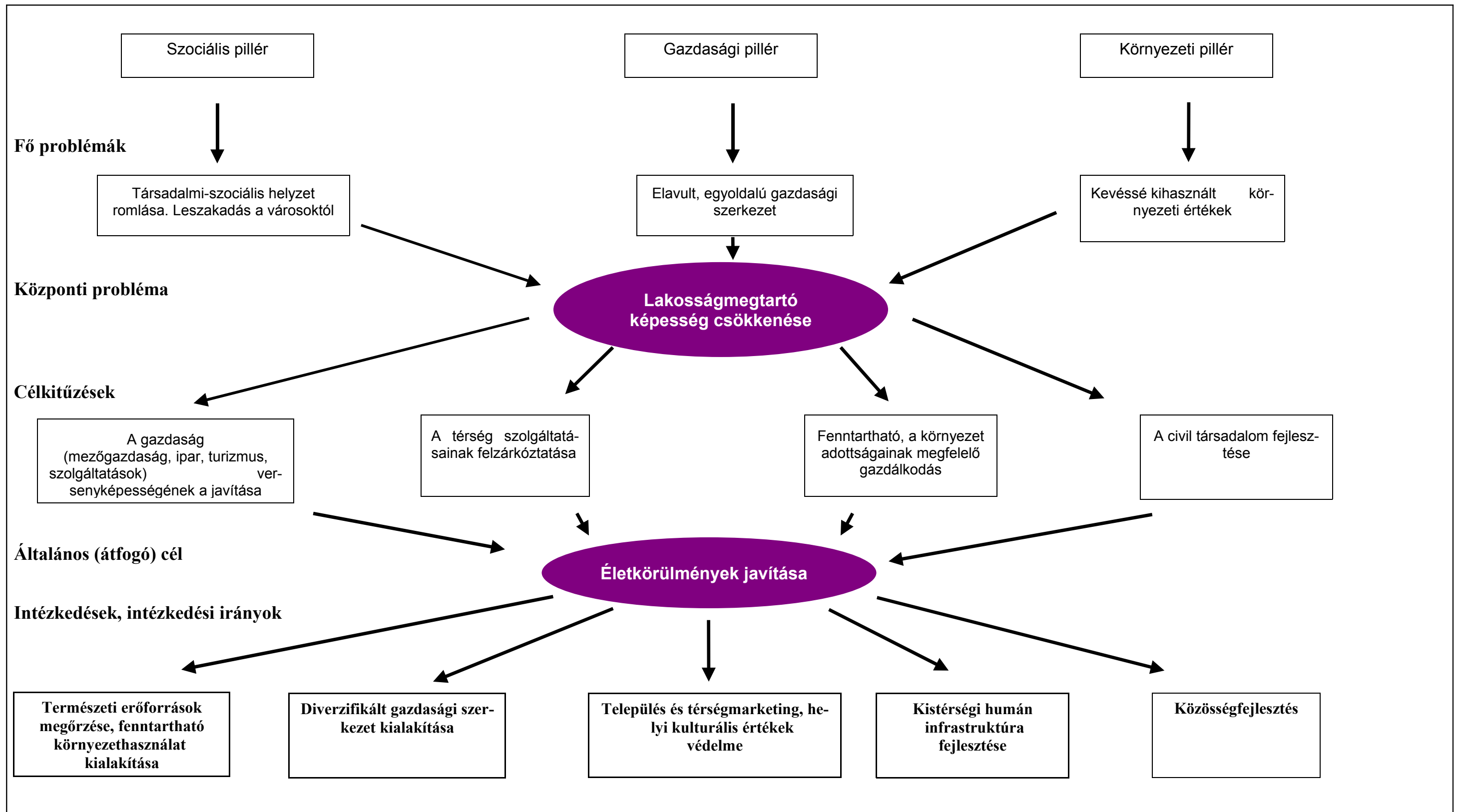
Kedvezőtlen a települések külső megjelenése

1. Helyi értékek védelme nem megoldott
2. Műemlék helyreállítása szervezetlen
3. Hagyományörzés korlátozott
4. Szellemi örökség megőrzése nem kielégítő
5. Helyi védelem feltételei nem adottak
6. Kulturális szemlélet nem kielégítő
7. Az idegenforgalom fejletlen
8. Kevés szálláshely
9. A vendégfogadó készség alacsony
10. Turisztikai információ nem megoldott
11. Nincs együttműködés a turizmus szereplői között
12. Idegenforgalmi szakképzettek aránya alacsony
13. Természeti és kulturális értékek nem érvényesülnek
14. Nincsen célcsoportonkénti turisztikai programcsomag

Kihasználatlan ökoturisztikai értékek

1. Közterületek és építményeik korszerűtlenek
2. Köztemetők rendezetlenek
3. Történelmi emlékhelyek elhanyagoltak
4. Hagyományos gazdálkodási formák eltűntek
5. Természeti értékek bemutatásának infrastruktúrája hiányzik
6. Nincs összehangolt kistérségi esemény, rendezvénynaptár

Cél-fa

A Sárvíz kistérség számára az elkövetkező 7-15 év központi problémája a települések lakosságmegtartó képességének a csökkenése, ami a jelenlegi helyzethez képest gyorsuló trendbe menne át, ha nem sikerül elejét venni a folyamatnak. Ez ma még nem ért el kritikus mértéket, de a települések lakosságának az elöregedése előre vetíti annak a kockázatát, hogy a fiatal korosztály elpártol a falvaktól, erőteljesen hatni kezd a nagyváros vonzása.

Általános, legfontosabb cél tehát a kistérség települései által kínált életkörülmények folyamatos javítása, a települések által nyújtott szolgáltatások és életminőség növelése útján.

A megteendő intézkedések tehát minden elemükben ezt a legfontosabb célt kell szolgálják. Ennek érdekében legfőbb fejlesztéspolitikai elv szintjére kell emelni az alábbi intézkedéseket, intézkedéscsoportokat:

- a kistérség természeti erőforrásait védeni kell, a környezetet a fenntarthatóságot biztosító módon kell használni, alakítani.
- a gazdasági szerkezetet úgy kell átalakítani, hogy megszűnjön a jelenlegi egyoldalú szerkezet. A helyi gazdaságban elsősorban a szolgáltatások arányát kell növelni, az ipari termelést szolgáló befektetéseket a mezőgazdasági terményfeldolgozásában, a megújuló energiatermelésben kell preferálni.
- javítani kell a kistérség településeinek az imázsát, védeni és érvényesíteni kell a helyi kulturális értékeket, újakat kell hozzáadni a meglévőkhöz.
- kiemelten fontos a kistérségi „humán infrastruktúra” és az ezekkel biztosítható humán szolgáltatások fejlesztése. Ha valamiért, hát ennek magas szintjéért válhat vonzóvá a kistérség, illetve tarthatja meg vonzerejét. Ezek hiánya jelenti a legnagyobb kockázatot ebben a vonatkozásban.
- a kistérséget alapvetően az itt élő emberek - az ún. civil szféra - kezdeményező és aktív munkája tarthatja életben és fejlesztheti. Mindaddig kevesebb figyelmet kapott ez a tény, de a helyi problémák kezelésében az állami/központi részvétel csökkenésével párhuzamosan megnő a helyi felelősségvállalás súlya és fontossága. Azok a települések lesznek nyertesei a jövőnek, amelyek képesek lesznek mozgósítani és támogatni a civil kezdeményezéseket. Egy település, egy térség értéke végső soron az ott lakók elégedettségében mutatkozik meg.

A cél-fa és annak egyes összetevői, valamint az ezek között fennálló logikai kapcsolatok megjelenítik magát a fejlesztési koncepciót.

Jövőkép

Adottságai és az általános fejlődési trendek alapján a Sárvíz kistérség új fejlődési pályára állhat az elkövetkező 10-15 évben. Kikerülve a nagyváros közvetlen hatása alól - ami óhatatlan funkcióvesztést okozott volna hosszabb távon - saját érdekében mozgósíthatja erőforrásait, használhatja ki lehetőségeit.

Ebből következően reálisan vázolható fel az alábbi JÖVŐKÉP::

- a kistérség 10-15 év távlatában szuburbanizációs gyűrű szerepét vállalhatja a székesfehérvári gazdasági térben, közvetítő-kiterjesztő szerepet játszhat ennek kiterjesztésében a megye déli területei irányába.
- a kistérség célterületévé válhat a természeti erőforrások fenntartható kihasználására való áttérésnek, mintaterületévé az ökológiai szemléletű táj- és környezethasználatra való áttérésnek. A megújult tájhasználatban dominánssá válnak a fizikai környezet szociális szolgáltatási funkciói.
- erőteljes infrastruktúra fejlesztésekkel megújul a települési életminőség.
- az egyre jobb életlehetőségeket biztosító térség vonzereje nő, népességszámban gyarapszik, megfiatalodik.
- nő a térségben élők képessége saját problémáinak autonóm kezelésére. Magas közbiztonság és környezettudatosság válik jellemzővé.
- környezetvédelmi, környezetgazdálkodási szempontok prioritásával megújul a tájhasználat, amelyben

Összefoglalva; a kívánatos és elérhető JÖVŐKÉPE a Sárvíz kistérségnek 7-15 év távlatban:

A SÁRVÍZ KISTÉRSÉG AZ URBANIZÁLÓDÁS ÚTJÁRA LÉPETT, MAGAS KÖRNYEZETI ÉS ÉLETMINŐSÉGET NYÚJTÓ TÉRSÉGGÉNT INTEGRÁLÓDIK A RÉGIÓ TÉRSZERKEZETÉBE

Ehhez a jövőképhez kapcsolódó és egyben ezt meghatározó alapcél:

A KISTÉRSÉG TELEPÜLÉSEIN AZ ÉLETMINŐSÉG SZINTJÉT BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK FOLYAMATOS JAVÍTÁSA

A Sárvíz kistérség fejlődését hosszú távon biztosítani a meglévő adottságok innovatív kihasználásával, a székesfehérvári gazdasági térrel történő együttműködés új alapokra helyezésével lehet. Mozdósítani kell a térség gazdasági és humán innovációját, a kistérség belső és külső kapcsolatrendszerének a kifejtésével.

Mindezek figyelembe vételével természetesen adódik a város jövőképeének elérését biztosító ALASTRATÉGIA:

AZ EGYÜTTMŰKÖDŐ KISTÉRSÉG MEGTEREMTÉSE, A BELSŐ ÉS KÜLSŐ, A CIVIL ÉS KÖZSZFÉRA KÖZÖTTI KAPCSOLATOK MEGREFORMÁLÁSÁVAL

A fejlesztés fő céljai, irányai a kistérségben, ÁLTALÁNOS (STRATÉGIAI) célok:

1. Természeti erőforrások megőrzése, fenntartható környezethasználat kialakítása
2. Diverzifikált gazdasági szerkezet kialakítása
3. Település és térségmarketing, helyi kulturális értékek védelme
4. Kistérségi humán infrastruktúra fejlesztése
5. Közösségfejlesztés

A kistérség következő tíz-tizenöt éve fejlesztéseinek a stratégiai célja a fent említett területeken történő hatékony és a településeken élők által közvetlenül érzékelhető előrehaladás. Megvalósulásukkal biztosítani lehet:

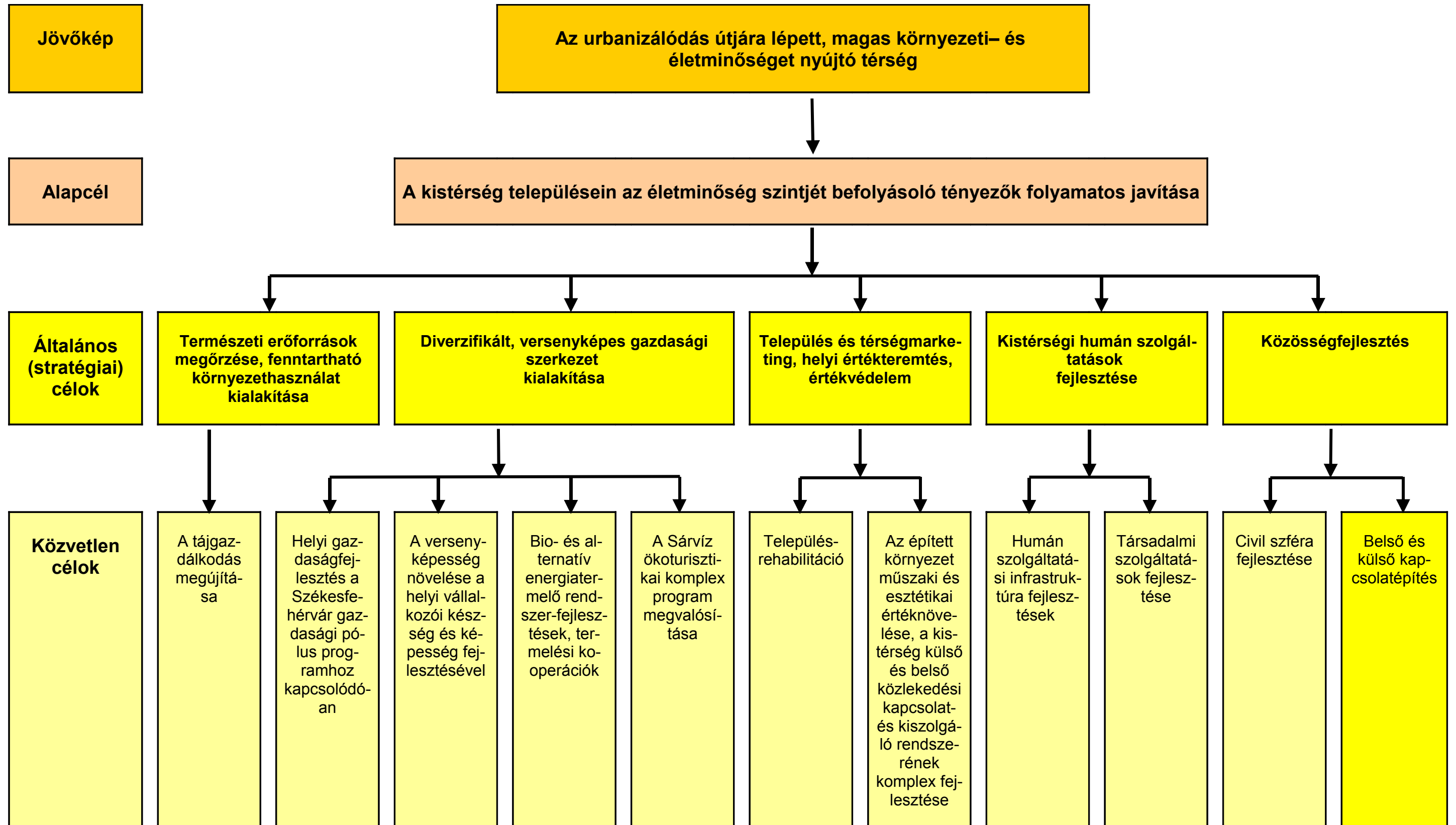
- a kistérség fejlődésének hosszú távú fenntarthatóságát,
- az ökológiai és ökonómiai szempontok eddigieknél lényegesen magasabb szintű érvényesülését a tájhasználatban,
- a települések funkcióinak diverzifikációját, a belső funkcionális kapcsolatok hatékony, kedvező megoldását,
- az élet minőségének folyamatos javulását,
- az épített környezet műszaki és esztétikai értékének a növelését, az épített és természeti környezet védelmét.

KÖZVETLEN CÉLOK:

Az egyes stratégiai célokhoz - már mérhető hatás szintjén megfogalmazható - közvetlen célok kapcsolhatók. A belátható közép-távon ezek a következők:

Stratégiai célok	Közvetlen célok
Természeti erőforrások megőrzése, fenntartható környezethasználat kialakítása	– a tájgazdálkodás megújítása
Diverzifikált gazdasági szerkezet kialakítása	– helyi gazdaságfejlesztés – a versenyképesség növelése – bio- és alternatív energiatermelő rendszerek fejlesztése – Sárvíz ökoturisztikai program
Település és térségmarketing, helyi értéktérítés, értékvédelem	– településrehabilitáció – az épített környezet műszaki és esztétikai érték-növelése
Kistérségi humán infrastruktúra fejlesztése	– infrastruktúra fejlesztések – társadalmi szolgáltatások fejlesztése
Közösségfejlesztés	– civil szféra fejlesztése – külső és belső kapcsolatépítés

Jövőkép és az abból származtatott célok (Célpiramis)

A kistérség a kitűzött célokat önmagában, saját erejéből megvalósítani nem tudja. Szükséges az országos szinten meghatározott célokhoz és fejlesztési programokhoz kapcsolni ezeket, elismertetve, hogy a helyi fejlesztések részeivé válnak a nemzeti szintű értékeknek. Erre a II. Nemzeti Fejlesztési Terv által meghatározott céloknak való megfeleltetés az elsőrendű feladat, a stratégiai és közvetlen célok ezeknek megfelelő részletezése, konkrét megfogalmazása. Ez annál inkább is indokolt, mivel a kistérségben egyidőben három intézkedési szinten fognak megjelenni fejlesztések:

- az országos fejlesztési akciók (ágazati operatív programok) területi vonzatai (gyorsforgalmi utak, környezetvédelmi beruházások, infrastruktúra fejlesztések, stb.),
- a regionális szintű fejlesztési akciók (regionális operatív program) területi vonzatai (növekedési pólusok és hatásterületeik fejlesztése, regionális infrastruktúra fejlesztések pl.: regionális vasút, kerékpárutak, stb.),
- kistérségi és helyi, településszintű önkormányzati és privát fejlesztések.

Ezeknek a fejlesztéseknek mindenike hozzájárul(hat) a kistérség fejlesztéséhez és ennek alapján nem maradhat ki a helyi fejlesztéspolitikából.

A kistérségi fejlesztési koncepcióban ezeknek a fejlesztéseknek az egységes megjelenítése nem jelent problémát, mivel a célok, akcióterületek és intézkedési irányok könnyen meghatározhatók. Nagyobb probléma a programok, főleg az operatív szintűek meghatározása, mivel egyes országos és regionális programokhoz nem feltétlenül ugyanolyan jellegű helyi programok társulnak, pl.: a regionális vasúthoz a helyi közutak fejlesztése kapcsolódik, ezen belül is leginkább az erre rávezető települések-közi összekötő utak.

A megoldást abban látjuk, hogy a kistérség fejlesztési koncepciója határozza meg a kistérség számára fontos programokat, olyan kategóriákba sorolva, amelyek alapján könnyen meg lehet határozni, melyek ezek közül az országos szinten is fontos, melyek a régió szempontjából is fontos és melyek az első sorban térségi, helyi szempontból fontos programok, intézkedési csomagok.

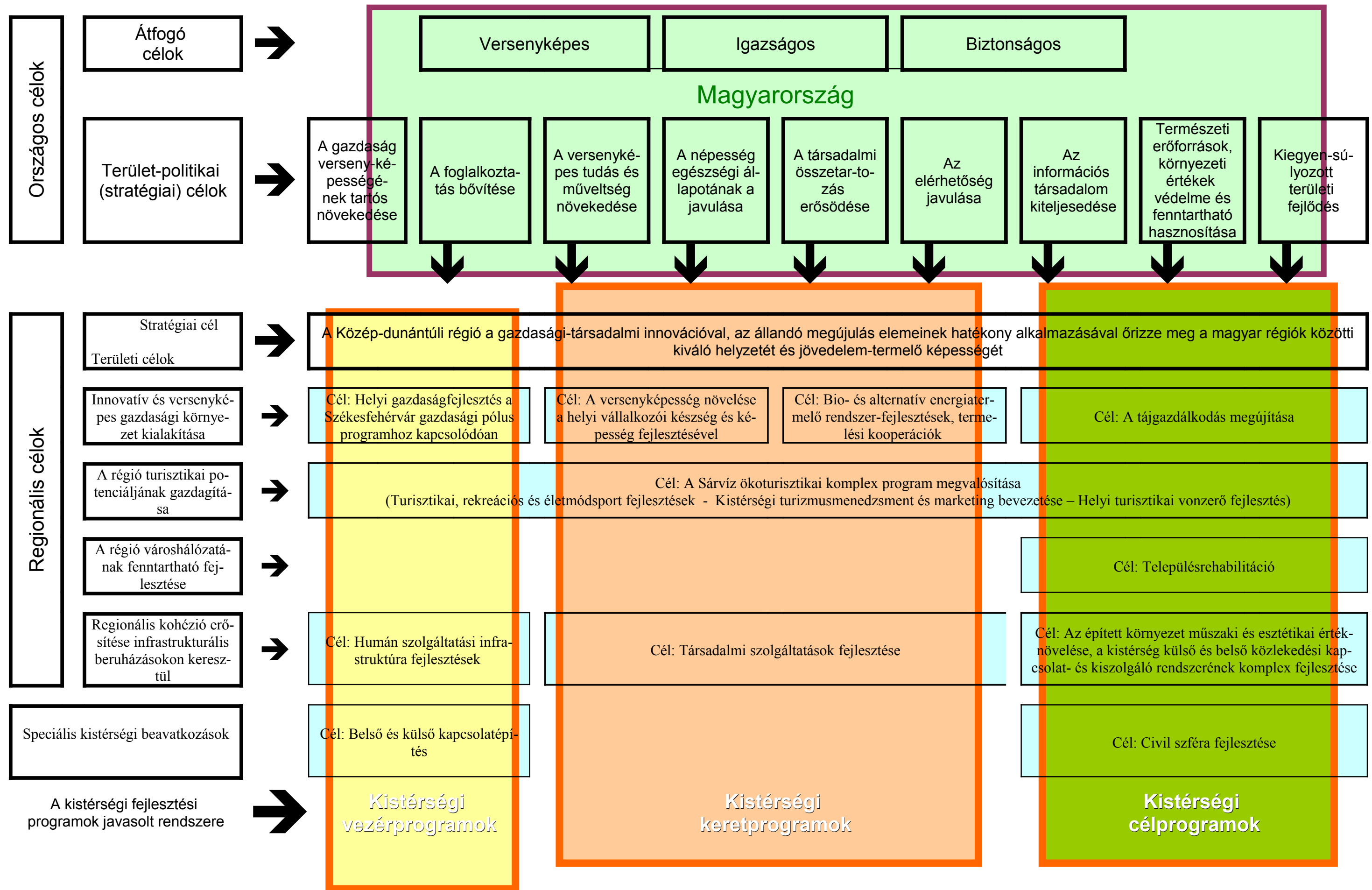
A fenti elv alapján kidolgozandó program csomagok:

- **kistérségi vezérprogramok:** ebbe a kategóriába sorolódnak azok a programok, amelyek első sorban a gazdaságfejlesztés makro- és mikrokörnyezet fejlesztését támogatják és ezáltal eminens országos és térségi (regionális, megyei) érdek is fűződik megvalósításukhoz.
- **kistérségi keretprogramok:** ebbe a kategóriába a kistérség általános gazdasági, környezeti és társadalmi helyzetének a javítását, az élet minőségét, a tudás, készség és képesség fejlesztését szolgáló programok sorolódnak.
- **kistérségi célprogramok:** ebbe a kategóriába sorolódnak a kistérség speciális problémáinak kezelésére hivatott fejlesztések, a kiemelt beavatkozást igénylő területi problémák, a kistérség külső és belső kapcsolatainak a fejlesztésére hivatott intézkedések.

Ezzel a programozási elvvel megteremthető az a hosszú távon érvényes program, alprogram és intézkedési terv portfólió, amelyből kiépíthetők az egyes fejlesztési ciklusokhoz kapcsolódó operatív programok.

A következő logikai ábrán bemutatásra kerül a javasolt elv alapján összeállított fő tartalmi és logikai összefüggésrendszer az országos, regionális és helyi cél- és program-rendszer között.

AZ ORSZÁGOS, REGIONÁLIS ÉS KISTÉRSÉGI FEJLESZTÉSI CÉLRENDSZER ÖSSZEKAPCSOLÓDÁSA

Stratégiai program

Stratégiai intézkedések

A Koncepcióban meghatározott általános célokhoz mellé kell rendelni olyan intézkedéseket, amelyek elvezetnek a közvetlen célokra keresztül a kívánt végeredményhez.

Az év folyamán lefolytatott részletező előkészítő munka eredményeként az egyes stratégiai célokhoz rendelhető programok a következőképpen kerültek meghatározásra:

Stratégiai célok	Közvetlen célok	Stratégiai programok
Természeti erőforrások megőrzése, fenntartható környezethasználat kialakítása	A tájgazdálkodás megújítása	Komplex tájgazdálkodás fejlesztése a Sárvíz Ökofolyosó fejlesztésével
Diverzifikált gazdasági szerkezet kialakítása	Helyi gazdaságfejlesztés a Székesfehérvár gazdasági pólus programhoz kapcsolódóan	Börgöndi repülőtér aktiválása Abai technológiai park előkészítése
	A versenyképesség növelése	A kistérségi üzleti környezet javítása a befektetési területek előkészítésével
	Bio- és alternatív energiatermelő rendszerfejlesztések, termelési kooperációk	A megújuló energiaforrások részarányának növelése a kistérségben
	A Sárvíz ökoturisztikai komplex program megvalósítása	A hagyományalapú és helyi örökség értékek turisztikai generálása A kistérségi vonzerő növelése a turisztikai infrastruktúra fejlesztésével A termálvízkincs kistérségi hasznosítása a "Dél-kapuja" termálfürdő létrehozásával

Település és térségmarketing, helyi értékteremtés, értékvédelem	Településrehabilitáció	Településközpontok kialakítása, településrehabilitáció
	Az épített környezet műszaki és esztétikai értéknövelése, a kistérség külső és belső közlekedési kapcsolat- és kiszolgáló rendszerének komplex fejlesztése	Az élhető kistérségi környezet fejlesztése a települési lakófunkciók bővítésével A kulturális örökségvédelem és örökségi értékek megőrzése A települési feltételek javítása a kommunális infrastruktúra fejlesztésével Intézményi infrastruktúra fejlesztése Sport- és szabadidős infrastruktúra fejlesztése A kistérségi közlekedési kapcsolatok modernizációja és a környezetbarát közösségi közlekedés fejlesztése
Kistérségi humán szolgáltatási infrastruktúra fejlesztése	Humán szolgáltatási infrastruktúra fejlesztések	"Életiskola" - Az emberi erőforrás minőségének javítása a fizikai infrastruktúra fejlesztésével és a szolgáltatások fokozásával A kistérségi szolgáltatások komplex szervezése és fejlesztése Az egészségügyi ellátórendszer működésének betegközpontú korszerűsítése és hatékonyságának javítása A szociális ellátórendszerhez való hozzáférés javítása a jóléti szolgáltatási infrastruktúra fejlesztésével
	Társadalmi szolgáltatások fejlesztése	A közszolgáltatások info-kommunikációs fejlesztése az "e-önkormányzat" bevezetésével
Közösségfejlesztés	Civil szféra fejlesztése	A helyi társadalmi csoportok esélyegyenlőségének növelése civil közösségi terek kialakításával
	Belső és külső kapcsolatépítés	

Kiemelt kistérségi beavatkozások		Vadászturizmus fejlesztése Solymász-Agarász Vadásztanya létrehozása
	Aba	Lovasturizmus fejlesztése Sudár Napkeleti Ménes - Nomád lovasfalu kialakítása
	Káloz	Vadásztársaság szolgáltatás növelése
	Sárosd	Lovaspálya fejlesztése, lovasversenyek szervezése
	Seregélyes	A bezárt vasútállomás rekonstrukciója
	Soponya	Vállalkozói vadászházak fejlesztése
		Ludovika forrásvíz hasznosítása
		Motocrossz pálya kialakítása
		Sportlövő centrum kialakítása
	Tác	Kárpátia Park megvalósítása
	STKT	Sárvíz Kistérség turisztikai marketing-kommunikációs tervének kialakítása
		Kistérségi Területrendezési Terv elkészítése
		Távmunka program beindítása
		Kistérségi szélenergia projekt
		Hulladékgazdálkodási terv készítése a szelektív hulladékgyűjtés lehetőségeinek feltárásával
		Mezőgazdasági klaszter létrehozása

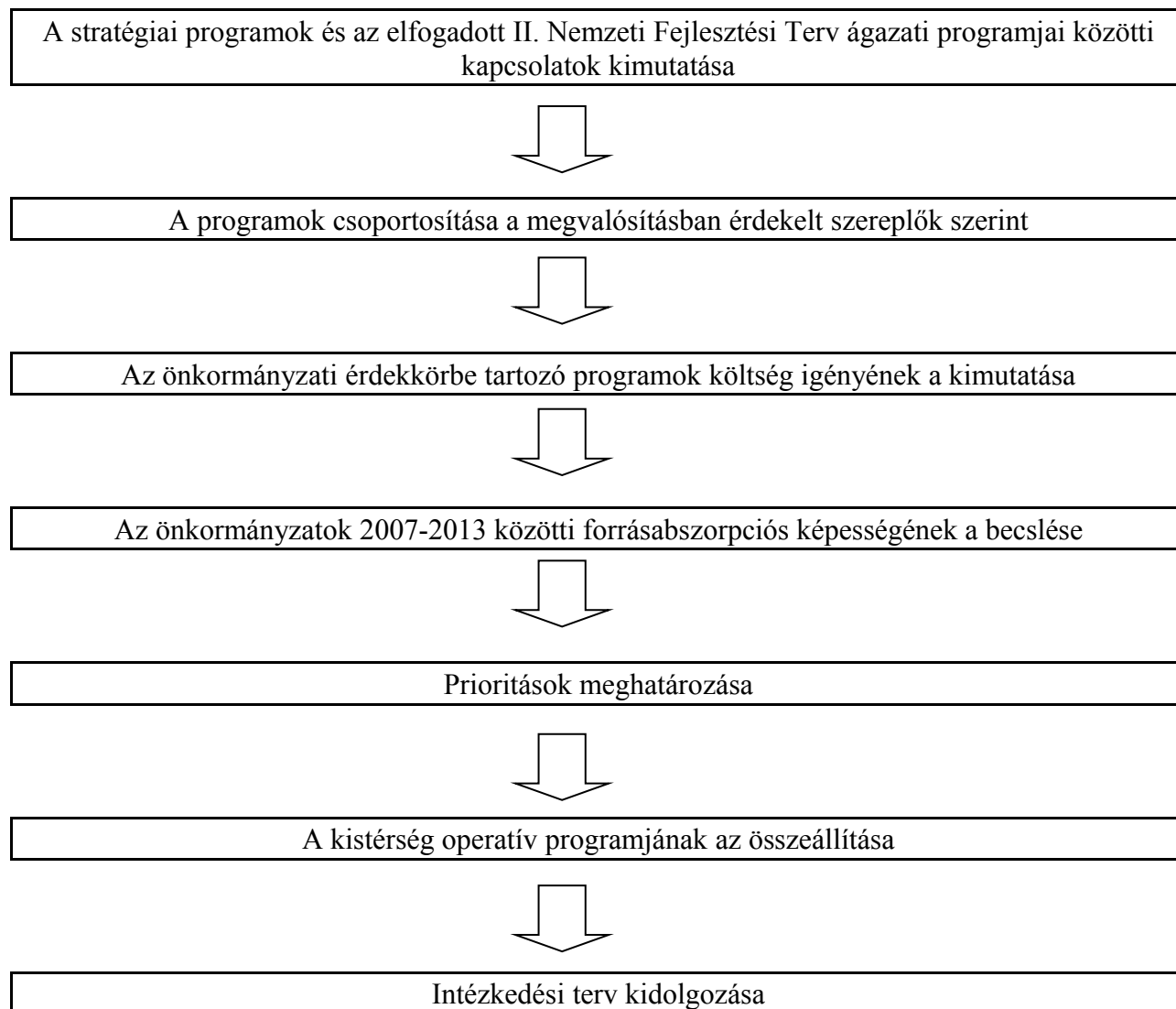
Speciális kistérségi beavatkozások	Káloz	Szőlőhegy növénykultúrájának szőlő- és gyümölcstermesztés felé segítése
	Sárszentágota	Falusi turizmus lehetőségeinek feltárása, szálláshelyek kialakítása
	Seregélyes	Konferenciaturizmus fejlesztése-a Seregélyesi Zichy kastély, mint konferenciaközpont fejlesztése
	STKT	Térségi információs- és tudásközponti szerep kialakítása
		Sárvíz kistérségi modell adaptálása Európába
		Közösségi rendezvénysátor vásárlása

A stratégiai programozás továbbfejlesztése

A fentebb bemutatott stratégiai programokat hosszú távú intézkedési csomagtervként lehet értékelni, tekintettel arra, hogy forrás oldalról jelenleg még meghatározhatatlan az a volumen, amit a kistérség 2007-2013 között fel tud vállalni. Nem ismert a stratégia kidolgozásának időpontjában az önkormányzatokon kívüli, vállalkozói és civil szféra abszorpciós készsége és kapacitása, ebből adódóan az egyes stratégiai programok megvalósításában való részvételük mértéke.

A programozás tehát további folyamatos karbantartást igényel. A II. Nemzeti Fejlesztési Terv ágazati programjainak a meghirdetésekor már látni lehet, milyen forráskapcsolódásokra nyílik lehetőség a kistérség stratégiai programjai és a nemzeti stratégia között.

A programozás továbbfejlesztése folyamán az alábbi tevékenységi sor mentén javasolt eljárni:

A fenti tennivalók elvégzésére megfelelő alapot képez a kistérségben összeállított projekt ötlet portfolió. Ebben rögzítésre kerültek minden település szintjén a felmerült fejlesztési igények. Ezek a projektek besorolásra kerültek a stratégiai programrendszerbe, tehát mindenikük kompatibilis a kistérségi stratégiával.

Az egyes stratégiai intézkedések részletező kidolgozása a prioritások meghatározása után válik esedékessé az alábbi szerkezetben:

Cél: Az adott stratégiai intézkedés céljai.

Indoklás:	A stratégiai intézkedés szükségességének bemutatása.
Célcsoport:	Az intézkedés által érintettek köre.
Várható hatások:	Azon hatások kimutatása, amelyek érdekében kerül megvalósításra a projekt és amelyekkel mérhetővé válik a megvalósításuk haszna.

A stratégiai terv fent bemutatott módon történő véglegesítése után kidolgozandó operatív tervnek az alábbiak meghatározására kell kitérnie:

- A megvalósításban érdekeltek és érintettek meghatározása
- A megvalósítás menedzsment rendszerének az eldöntése (ki milyen szerepet vállal, a kistérségi fejlesztési szervezet milyen szerepet tölt be, a köz- és privát szféra együttműködésének keretei, stb.)
- A fejlesztési tevékenység monitoringja
- A fejlesztési folyamat marketingje

Székesfehérvár, 2006-12-12